

Salut i Internet: cerca, temàtica i qualitat del seu contingut

Pep Vivas (pvivasi@uoc.edu)

*Professor dels Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació (UOC)
Investigador (IN3-UOC)*

Manuel Armayones (marmayones@uoc.edu)

*Professor dels Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació (UOC)
Investigador (IN3-UOC)*

Mercè Boixadós (mboixados@uoc.edu)

*Professora dels Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació (UOC)
Investigadora (IN3-UOC)*

Juan Herrero (jherrero@uoc.edu)

*Professor de la Facultat de Psicologia (Universitat d'Oviedo)
Investigador (IN3-UOC)*

Julio Meneses (jmenesesn@uoc.edu)

Investigador (IN3-UOC)

Josep M. Suelves (jsuelves@uoc.edu)

*Investigador (IN3-UOC)
Professor associat del Dep. de Psiquiatria i Psicobiologia (Universitat de Barcelona)*

Lourdes Valiente (lvaliente@uoc.edu)

*Professora dels Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació (UOC)
Investigadora (IN3-UOC)*

RESUM

L'acostament metge-pacient és un tema d'interès per a la Psicologia de la Salut des dels seus inicis com a disciplina. Actualment, dins la societat de la informació i el coneixement, neix un nou escenari d'interacció que cal i caldrà conèixer. S'han començat diferents propostes d'estudis, però la que presenta el grup PSiNET s'encamina a afavorir la creació d'espais virtuals de trobada entre ambdós col·lectius (professionals de la salut i usuaris i usuàries de temes de salut). L'establiment de plataformes digitals de serveis sanitaris per a la ciutadania del segle XXI passa, primer, per conèixer la realitat dels diferents col·lectius implicats en el tema salut i a la Xarxa. Per això, aquest estudi es planteja el descobriment de la realitat sobre salut a la Xarxa, i els requisits de les usuàries i usuaris d'Internet.

PARAULES CLAU

Psicologia, salut, qualitat de vida, societat de la informació i el coneixement, cerca d'informació, anàlisi de contingut, criteris de qualitat

SUMARI

1. Introducció
2. Aproximació teòrica
 - 2.1. Cerca per Internet
 - 2.2. Metodologia qualitativa: anàlisi de contingut dels web en salut
 - 2.3. Qualitat dels continguts dels web en salut a Internet
3. Mètode
 - 3.1. Mètode d'anàlisi
 - 3.2. Corpus d'anàlisi
 - 3.3. Instruments
 - 3.4. Procediment
4. Resultats
 - 4.1. Ordenació dels webs
 - 4.2. Anàlisi descriptiva del nombre total de llocs web
 - 4.3. Anàlisi del contingut dels webs
5. Discussió
6. Conclusions
7. Referències
8. Annexos
 - 8.1. Annex 1 i Annex 2: Qüestionari
 - 8.2. Annex 3: Relació dels webs trobats en català i en castellà

Si vols citar aquest document, pots fer servir la següent referència:

VIVAS, Pep; ARMAYONES, Manuel; BOIXADÓS, Mercè; HERRERO, Juan; MENESES, Julio; SUELVES, Josep M.; VALIENTE, Lourdes (2004). *Salut i Internet: cerca, temàtica i qualitat del seu contingut* [document de treball en línia]. IN3: UOC. (Working Paper Series; WP04-001) [Data de consulta: dd/mm/aa]
<<http://www.uoc.edu/in3/dt/20375/index.html>>

1. Introducció

Històricament un dels àmbits d'estudi de la psicologia de la salut ha estat conèixer la interrelació que hi ha entre els/les professionals de la salut i els/les pacients. Potenciar la comunicació entre ambdós col·lectius ha estat i és un dels camps de treball de la psicologia. Ara, amb la transformació de societat industrial a societat de la informació i del coneixement, s'obren noves possibilitats d'interacció entre aquests dos grups socials. És necessari que en aquest nou context la psicologia de la salut busqui noves maneres per a fer possible l'apropament entre aquests dos grups de persones: professionals i malalts/es. El present i el futur de la psicologia de la salut passa per aprofundir en l'estudi d'aquest àmbit en xarxa amb la intenció de facilitar la comunicació entre professionals i pacients en el món virtual, i per tant reduir la distància en l'espai/temps que els/les separa.

Una de les possibilitats per potenciar la interacció entre aquests dos col·lectius és la creació de plataformes digitals, dissenyades per oferir serveis sobre salut als/a les ciutadanes del segle XXI, gestionades per professionals de la salut (psicòlegs, metges, assistents socials, etc.), i que acompleixin les expectatives (en quan a contingut i qualitat de la informació) dels/de les pacients usuaris/àries d'aquests tipus de portals temàtics.

De cara a la construcció d'aquest tipus d'espais en xarxa, és necessari conèixer quina és la realitat actual d'aquests dos col·lectius. Per una banda, la del/de la professional de la salut a Internet, conèixer i analitzar el contingut i els serveis que s'estan oferint a través de la xarxa. I per una altra banda, la del/de la usuari/ària: saber quin és el perfil, quines són les seves necessitats vers la informació en salut, quina és la confiança respecte aquesta informació i que esperen trobar de contingut sobre salut a la xarxa.

Aquest projecte ha estat plantejat amb la intenció de començar a donar forma i contingut a plataformes digitals sobre salut, i per tant poder iniciar l'apropament entre aquests dos col·lectius. Per poder-ho fer s'ha iniciat un estudi de la primera realitat, la que respecte al col·lectiu professional de la salut, plantejant-se els següents objectius:

1. Cerca exhaustiva de planes *web* sobre salut en català i castellà
2. Organització per temàtiques mitjançant un directori dels *webs* cercats
3. Anàlisi del contingut de les planes en català
 - a. Anàlisi per temàtiques
 - b. Criteris de qualitat

I pel que respecte al col·lectiu d'usuaris/àries cal conèixer quins són els usos que fan les persones, actualment, en salut a Internet i el grau de confiança que tenen sobre el contingut que hi ha a la xarxa. Per tal fi s'ha elaborat un qüestionari¹ que ha estat administrat de manera *on-line*.

¹ Els/les lectors/es interessats/des en conèixer el qüestionari poden visualitzar-lo en l'[annex 1](#) i l'[annex 2](#). Per conèixer els resultats que s'han obtingut poden posar-se en contacte amb els/les autors d'aquest document de treball. Aquest resultat seran difosos a través d'un article en un futur immediat.

2. Aproximació teòrica

Un dels problemes als quals s'enfronta un/a usuari/ària que cerca informació sobre salut es decidir com trobar el coneixement que ell/a desitja trobar. De ben segur, i cada cop de forma més habitual, serà que a través d'un cercador introdueixi (en la caixa de cerca) aquell concepte sobre el qual vol rebre coneixement. En el moment a partir del qual el cercador retorna la cerca que fa referència a aquell concepte el/la usuari/ària es trobarà amb un conjunt d'espais *web* que contindran aquella informació clau que ell/a vol saber. La informació que el/la usuari/ària troba té que complir les expectatives en qual al coneixement que hi ha i els serveis que s'ofereix en la xarxa, a més a més de la seva qualitat.

Per tant és important, que s'estudiïn i es reflexioni sobre aquests tres elements: com és la cerca de la informació, com és el contingut i la qualitat dels *webs*. Els següents punts pretenen ser una aproximació teòrica sobre els treballs i les investigacions al voltant d'aquests elements.

2.1. Cerca per Internet

L'avanç i la difusió de les noves tecnologies i la creixent possibilitat d'accedir a Internet per part de la societat són dos fets prou constatables. La *United Nations Conference on Trade and Development* en l'informe presentat l'any 2002 "*E-commerce and development report*", situava al finalitzar el 2001 l'existència d'un total de 500 milions de persones d'arreu del món amb accés a Internet i preveia que al finalitzar l'any 2002 hi hauria uns 655 milions de persones connectades a la xarxa (atès que l'informe de l'any 2003 encara no s'ha presentat no es poden oferir les dades reals de població amb accés a Internet al finalitzar l'any 2002). Malgrat la manca de les dades reals, igualment aquestes dades fan pensar que la cerca d'informació a través d'Internet s'està convertint en un procés freqüent per la població general.

Fins el moment, la literatura científica no aporta dades de les estratègies de cerca² d'informació en la xarxa; possiblement els/les usuaris/àries d'Internet naveguen, cerquen informació a la xarxa de manera intuïtiva. Els/les investigadors/res que utilitzen la xarxa per realitzar recerca no han de caure en el parany de la intuïció i caldrà que segueixin estratègies de navegació a partir de protocols estandarditzats de cerca.

Aquests protocols necessàriament hauran de complir, com a mínim, tres requisits indispensables: que la cerca sigui exhaustiva, que el procediment es pugui replicar i que tingui validesa ecològica.

El primer requisit, cerca **exhaustiva**, afecta més al contingut que a l'exactitud de la cerca, i és la condició que permet convenir que s'han esgotat totes les fonts d'informació possibles dins de l'univers de cerca³. La cerca d'informació en entorns

² Estratègies de cerca: procediment detallat que ens permetrà estructurar les passes a dur a terme al seguir un determinat mètode de cerca d'informació. Una estratègia estructurada correctament ens permet assegurar la replicabilitat de la cerca i acordar raonablement que les variacions en els resultats de la cerca i acordar raonablement que les variacions en els resultats de la cerca es deuen a la variació en l'univers de cerca i no a una variació en el procediment dut a terme.

³ Univers de cerca: conjunt global d'informació sobre on realitzem la cerca plantejant el mètode a seguir i aquell que especifiquem si procedeix la nostra estratègia, els instruments necessaris i l'equació de cerca. En el cas de la cerca d'informació a Internet, l'univers de cerca quedaria definit com la totalitat de recursos disponibles via web. Atès que és tècnicament impossible l'accés directe a aquest univers a cada cerca per qüestions tècniques, els instruments de cerca treballen sobre una base de dades que conté una representació més o menys ajustada d'aquest univers. El desajust

estructurats com són el catàleg d'una biblioteca, un registre de publicacions o una base de dades, parteixen d'un univers de continguts delimitat i cognoscible, així com d'un protocol de cerca estandarditzat. Però no es disposen de forma clara aquests elements quan s'aborda la cerca d'informació a través d'Internet. Així, és possible conèixer el nom de les revistes, els anys de publicació, el resum dels articles, el contingut complert dels articles, etc., en una cerca en la base de dades MEDLINE, per exemple, però quan es fa el salt a la xarxa de xarxes no es disposa d'un sistema de cerca pausat, ni tan sols es coneix el total dels potencials llocs *web* en els quals es realitzarà la cerca. I encara més, no solament no es coneix la quantitat total dels espais en els quals es realitzen les cerques, sinó que, segons una de les estimacions més fiables realitzada per Lawrence i Giles (1999), solament i només s'accedeix a través dels cercadors a un 16% del total del contingut realment disponible a Internet.

La velocitat amb que la xarxa evoluciona, creix, produeix continguts i renova la informació és tan alta que es fa pràcticament impossible conèixer, o tal sols fer-se una idea, de tots els continguts potencialment disponibles. D'aquesta manera, si es vol establir un protocol eficaç de cerca d'informació a Internet caldrà prendre les precaucions necessàries per a tal de garantir que la cerca sigui el suficientment exhaustiva com per a no perdre informació rellevant.

En segon lloc, la cerca d'informació a Internet ha de garantir la **replicació**, de manera que sigui possible realitzar dues cerques simultànies en les mateixes condicions i obtenir els mateixos resultats. Així també, establir amb certa seguretat que les diferències observades en els resultats derivats de dues cerques separades en el temps, es deuen únicament a la variació dels propis continguts disponibles a Internet, i no per un dèficit en la fiabilitat o exactitud de l'estratègia de cerca. Únicament a partir d'un protocol organitzat amb cura és possible assegurar que es podran replicar els resultats.

I finalment, en tercer lloc, la **validesa ecològica**, ço és, el fet de què la cerca d'informació que realitzen els/les investigadors/res a Internet, hauria d'equiparar-se a la que realitza l'/la usuari/ària de peu. Aquells continguts no disponibles (Lawrence i Giles, 1999) sia per tractar-se de continguts no indexats pels cercadors, sia per estar únicament disponibles per a grups privats, sia per problemes tècnics de disponibilitat o sia per altres motius, no seran accessibles i per tant, seran irrelevants.

Per poder complir aquests tres requisits, és necessari aprofundir en l'anàlisi de les estratègies de cerca convencionalment utilitzades per la població general (Barker, 2002; Notess, 2002; The University of Texas System Digital Library, 2002), amb la intenció de presentar una proposta de protocol de cerca d'informació a la xarxa el més exhaustiu, replicable i vàlit ecològicament.

Un altre element imprescindible en un procés de cerca són els instruments que s'utilitzaran. Actualment, es poden distingir cinc instruments de cerca⁴, entre les diferents alternatives de cerca d'informació a Internet, possibles de ser utilitzades per la població general. Són els que es presenten a continuació:

1. els directoris temàtics⁵: que consisteixen en l'organització, per part d'un equip de revisors/es, dels *webs* en un directori navegable;

entre aquesta representació i la informació realment disponible serà un dels principals criteris per a definir la potència de l'instrument de cerca.

⁴ Instruments de cerca: eina dissenyada per a organitzar el procés de cerca d'informació que habitualment consta d'un sistema d'entrada, una base de dades sobre la que realitzar la cerca i un sistema d'actualització del seu contingut. El tipus d'informació continguda en la seva base de dades i el propi sistema d'actualització, determinen la potència de l'instrument i per tant, el nombre de referències.

⁵ Directoris temàtics: instrument de cerca d'informació dirigit per un equip d'editors que valoren l'alta o modificació de recursos disponibles a Internet que sol·liciten la seva inclusió en el seu directori. Disposen, com d'altres instruments de

2. les bases de dades especialitzades: generalment utilitzades per a la cerca d'articles de revistes especialitzades;
3. els cercadors automatitzats⁶: cerca d'un terme o termes diana en una base de dades pròpia de planes *web* actualitzades automàticament, retornant una llista dels *web* que contenen el terme o termes proposats;
4. l'ajuda d'experts/es: on es fa valer la cèlebre frase adaptada al nostre temps de: "allò més important no és saber, si no tenir l'e-mail d'aquell/a que ho sap";
5. la sort: calaix de sastre en el qual s'agrupen les cerques no convencionals, destacant, per exemple, la ingènua creença de què es pot trobar qualsevol recurs a Internet simplement escrivint el seu nom amb estructura de lloc *web*, entre *www.* i *.com*.

A continuació, s'aprofundeix en l'explicació del cercadors automatitzats, instrument de cerca utilitzat en aquesta investigació.

Els cercadors automatitzats estan conformats per tres components bàsics. Els dos primers són comuns a qualsevol altre sistema basat en l'explotació d'una base de dades convencional. El tercer, i potser el més rellevant per les seves implicacions, és el que permet diferenciar la seva capacitat d'actualització, i per tant la seva potència, per mostrar fidelment la informació disponible a Internet.

El primer component seria el d'entrada al cercador. En una plana *web* amb un formulari estàndard s'introdueixen els termes de l'equació de cerca⁷. El segon component és una base de dades que conté la informació sobre la qual es realitza la cerca.

En funció dels paràmetres com: la coincidència tipogràfica, la freqüència d'ús del terme en el document, la contigüitat en l'aparició dels termes de l'equació de cerca en el text, etc., el cercador ens retornarà una sèrie de referències ordenades per probabilitat de pertinença per la nostra cerca.

Cada sistema de cerca, a més a més, defineix quin és el contingut sobre el qual es realitza la cerca a Internet. A l'ésser tècnicament impossible realitzar la cerca en l'univers que componen les pròpies fonts, s'ha de fer mitjançant algun tipus de representació de forma local. En el cas dels directoris mantinguts per l'home, per exemple, no és estrany trobar sistemes que ofereixin cerques a partir del nom del recurs, les paraules clau i la descripció que generalment proporcionava el responsable del mateix. En el cas dels cercadors automatitzats, i com una de les grans virtuts en comparació amb els anteriors, es tracta d'una còpia literal del contingut públicament accessible del recurs.

Sense aprofundir en les implicacions epistemològiques derivades d'optar per un tipus de representació o altre, encara que a primera vista podria semblar irrellevant, es pot convenir fàcilment que allò que interessa, al buscar la informació, és allò que un

cerca a Internet, d'un sistema d'entrada i de base de dades que generalment contenen el nom del recurs, les paraules claus que l'identifiquen i una descripció que els responsables del recurs adjunten en la seva sol·licitud. Encara que en els primers temps de la popularització d'Internet fou un dels sistemes d'organització d'informació més importants, actualment està molt en desús per les seves limitacions.

⁶ Cercadors automatitzats: instrument de cerca d'informació on la inclusió i la modificació dels recursos disponibles a Internet es realitzen automàticament gràcies a l'ús de robots o d'aranyes. Disposen, com altres instruments de cerca d'informació a Internet, d'un sistema d'entrada i d'una base de dades que normalment contenen el nom del recurs i una còpia literal local dels continguts originals oferts pels responsables. La potència d'aquests tipus d'instruments els ha convertit en un recurs clau per a la cerca d'informació a Internet i té com a exemple paradigmàtic a Google, un projecte del que coneixem bé tots els seus detalls al ser fruit de la investigació científica de la Universitat de Stanford.

⁷ Equació de cerca: terme o conjunt de termes considerats rellevants per a la localització de fonts pertinents d'acord a una cerca d'informació concreta, que obtenim després d'adaptar el nostre objectiu inicial de cerca al llenguatge utilitzat pel sistema d'entrada dels instruments de cerca.

determinat recurs ofereix. Aquesta diferència estructural a més a més, atenent al contingut de la base de dades, produeix un augment extraordinari de l'efectivitat del procediment de cerca, encara que amb la contrapartida d'una sèrie d'implicacions tècniques relatives a la gestió i emmagatzament d'aquesta informació que no varen poder ser assumides fins que no es va produir un abaratiment dels components informàtics (Brin i Page, 1998; Barroso, Dean i Hölzle, 2003).

Finalment, el tercer element del sistema, i essencial en allò que es refereix a l'apropament a la informació realment disponible, és el que es pot anomenar com a mecanisme d'actualització. Els directoris mantinguts per l'home tenen aquí la seva altra limitació fonamental, al dependre les altes (i òbviament les baixes i modificacions) de la decisió d'un comitè d'editors que generalment reben les peticions de desenvolupar els recursos. En aquest procés, per tal de poder mantenir l'univers de cerca amb una actualització que s'aproximarà teòricament a un mecanisme automatitzat, seria necessària una gran inversió en recursos molt poc rentables de manera que mai són recomanables aquests tipus de sistemes de cerca. Com a contrapartida, la lògica dels cercadors automatitzats consisteix en la utilització d'allò que s'anomena aranyes o robots⁸ (en el vocabulari informàtic), que no són més que programes informàtics que, simulant el comportament d'un/a usuari/ària al navegar a partir d'una *web* trobada, recullen el contingut de les planes *web* que van visitant (navegant a través dels enllaços públics) i ho indexen en la base de dades. Aquest procés es repeteix cíclicament i indefinidament, renovant els índexs de continguts aproximadament dos cops al dia (com és el cas de google⁹), tractant de localitzar variacions en el contingut de les planes *web* ja indexades i incorporant aquestes variacions i altres recursos que van essent enllaçats pels altres ja coneguts. La metàfora de l'aranya, com un sistema d'actualització que va recorrent tots els fils (enllaços) de la tela (xarxa) és molt clarificadora en aquest escenari.

Després d'aquesta argumentació s'entén com els cercadors automatitzats constitueixen la base del procés de cerca d'aquesta investigació, en contraposició als directoris poc efectius mantinguts per l'home/la dona, els cercadors automatitzats tenen l'avantatge de permetre un reflex molt més realista de la informació realment disponible a Internet i de la seva pròpia evolució.

2.2. Metodologia qualitativa: anàlisi de contingut dels web en salut

A començaments del segle XXI Internet s'ha convertit en el mitjà de difusió de la informació i del coneixement per excel·lència. Al mateix temps la xarxa s'ha convertit en un espai on aplicar i desenvolupar les metodologies qualitatives. La potencialitat que suposa Internet per poder usar i millorar els mètodes i les tècniques del vessant qualitatiu (traslladades dels àmbits *of-line* als *on-line*) ve afavorida pel fet de poder utilitzar software que ajudi no solament a aplicar aquests mètodes sinó que també facilitin l'anàlisi de la informació que es cerca a la xarxa.

⁸ Aranyes o robots: programa que simula l'activitat d'un usuari navegant per Internet, a través de la qual els cercadors automatitzats actualitzen la seva base de dades sobre els recursos disponibles a Internet. A partir d'una pàgina coneguda, l'aranya o robot s'encarrega de rastrejar de forma cíclica i sistemàtica tots els enllaços oferts saltant de recurs en recurs i accedint al seu contingut per a realitzar una còpia local i així actualitzar la base de dades. Si en aquest procés apareix un enllaç no contemplat fins el moment en la base de dades, o el contingut disponible en la font original ha variat respecte a la darrera visita, el sistema afegirà aquesta informació de manera que la cerca es faci sobre un representació el més exacta possible dels continguts realment disponibles a Internet.

⁹ Google: el cercador paradigmàtic sobre aquesta lògica i que millor coneixem atès el seu naixement amb el treball de Brin i Page de la Universitat de Stanford poc abans de 1998, moment en que finalment aquest cercador comença a funcionar de cara al públic.

El caràcter multimèdia de la World Wide Web permet la utilització de tècniques d'investigació qualitativa en xarxa amb la inclusió de les entrevistes *on-line*, la incorporació vídeos i arxius de so en els espais *web*, la utilització de fotografies o recursos gràfics i la possibilitat d'emmagatzemar gran quantitat d'informació etnogràfica en alguns d'aquests espais. També és important destacar que sent Internet un mitjà d'informació i de coneixement eminentment discursiu i textual sigui la metodologia qualitativa aquella que pot estudiar i analitzar de forma més adient aquest context virtual.

Abans de fer una aproximació teòrica als principals estudis sobre l'anàlisi de contingut relacionats amb Internet és important fer una aproximació conceptual a allò que s'entén per anàlisi de contingut i quines són aquelles idees més bàsiques que acompanyen la conceptualització d'aquest.

Així i segons Mayring (2000) "l'anàlisi de contingut analitza no solament el contingut manifest d'un material –com el seu nom suggereix. Becker i Lissmann (1973) varen proposar dos nivells de contingut: el tema principal del document primari d'anàlisi i la informació del context latent. També formen part de l'objectiu l'anàlisi dels aspectes formals. Tal i com es subratlla a continuació l'anàlisi de contingut inclou el text en un model de comunicació que queda definit com un objectiu de l'anàlisi. Segons Krippendorff (1969) 'l'anàlisi de contingut és una tècnica d'investigació destinada a formular, a partir de certes dades, inferències que es puguin reproduir, que siguin vàlides i que es puguin aplicar en el seu context' específiques del text o altres estats o propietats de les fonts originals.

L'anàlisi del contingut s'emmarca dins d'una aproximació empírica, realitzant una anàlisi metodològicament controlada dels textos dins del context de comunicació, seguint unes regles analítiques de contingut i models pas a pas, sense una precipitada quantificació".

Atès que un dels objectius d'aquest treball era l'anàlisi textual de les webs cercades en català es creu oportú que tant la metodologia qualitativa, i per tant l'anàlisi de contingut serà la manera més adequada d'aproximar-se i analitzar les dades textuales que s'han trobat en la xarxa. A continuació es presenta tota una sèrie d'investigacions que relacionen la metodologia qualitativa i l'anàlisi de contingut amb Internet.

Un dels treballs que estudia la relació entre la metodologia qualitativa i les noves tecnologies de la informació i del coneixement (TIC) es el presentat per Roberts i Wilson (2002). Ambdós autors plantegen que la recerca qualitativa genera un gran volum d'informació quan s'utilitza. Malgrat que el rerafons filosòfic i epistemològic que hi ha pel darrera d'aquesta metodologia (subjectivitat, interpretació, etc.) no té cap punt de convergència amb el rerafons filosòfic i epistemològic que hi ha al darrera de les noves tecnologies (lògica, objectivitat, etc.), aquestes poden ajudar en les tasques d'organització, emmagatzemar, reproduir i recuperar la informació que no si es fes una anàlisi qualitatiu de forma "manual". El fet de què la metodologia qualitativa requereixi de la reflexió humana és una de les principals dificultats per a la aplicació complerta de les noves tecnologies de la informació i de la comunicació.

Al mateix any, una altre autor (Brown, 2002) reflexiona entorn al concepte de "convergència digital" com a significat de la digitalització dels diferents mitjans de comunicació. Planteja que la digitalització és un procés progressiu i que també afecta a la metodologia qualitativa. L'autor fa una proposta d'estratègies i processos de digitalització que ajudin als investigadors/es qualitatiu en la seva tasca, i que a més a més, faciliti l'exploració de les experiències subjectives que es manifesten a través de la xarxa. Així mateix, l'article compara i juxtaposa les alternatives manuals amb desenvolupaments analítics que s'orienten cada cop més cap a la informàtica semiautomàtica.

Weare (2000) fa una reflexió sobre la tasca que ha fet i que pot fer l'anàlisi del contingut (en el passat segle analitzant el contingut dels mitjans de comunicació i en el present segle analitzant el contingut dels mitjans electrònics). Atès que el context característic d'Internet (descentralització, estructuració en *links*, interactivitat, etc.) l'autor planteja que l'anàlisi del contingut s'ha d'adequar a aquesta nova realitat i proposar noves oportunitats i canvis en plantejament de la codificació, del desenvolupament de les categories, en la forma de fer l'anàlisi.

Un altre dels treballs que s'ha de destacar, atès el gran volum d'informació estudiada i comparada, és el realitzat per Woodruff et al. (1996). Mitjançant un programa informàtic que comprimia la informació es varen analitzar les característiques d'un total de 2.6 milions de documents html: quin era el seu tamany, com estaven escrites, quins títols es feien servir, quins atributs tenien, quines eren les seves dimensions, el nombre de *links*, el nombre d'errors sintàctics, etc.

Explicats aquests dos estudis que relacionen directament l'anàlisi de contingut amb Internet és necessari observar que, un cop feta la revisió teòrica que intenta relacionar Internet, salut i anàlisi de contingut, no s'ha trobat cap estudi que fes una anàlisi de contingut sobre la informació sobre salut en la xarxa, però que sí que s'han trobat alguns estudis sobre salut i anàlisi de contingut en l'àmbit presencial. Atesa aquesta mancança d'informació en l'àmbit virtual, s'ha considerat oportú fer una breu referència a aquests estudis de l'àmbit *of-line*.

Un dels treballs més interessants és el proposat per Tannenbaum i Nasmith (2003). L'objectiu d'aquestes investigadores fou el d'obtenir informació de dones d'edat avançada per perfeccionar els serveis de salut. L'estudi fa una anàlisi del contingut de la informació ofertada per diferents *focus groups* amb un total de 36 participants. Els resultats mostren que les participants se'ls hi havia localitzat els aspectes de salut físics però en canvi en aspectes de salut psicològics no havien estat adreçades als professionals. Les dones grans consideren important per la seva salut sentir-se com a participants actives, compartir informació, educació i reconèixer les pors i ansietat en fer-se grans. Un altre treball que analitza la visió de les dones, en aquest cas sobre el fenomen de divulgació de la sida a partir de diferents entrevistes realitzades, és el realitzat per Sowell et al. (2003). De l'anàlisi del contingut es desprèn que es podria ajudar a aquestes dones afectades a com explicar aquesta malaltia i la manera de fer-ho. I per finalitzar, s'esmenta la investigació de Hanson (2001). En un treball titulat "La construcció social de la feminitat en els articles de càncer" fa una anàlisi del contingut dels documents publicats, des del 1900, en diferents sumaris de medicina que informen sobre el càncer per percebre com es construeix aquesta feminitat.

2.3. Qualitat dels continguts dels web en salut a Internet

La potencial evolució de la informació sobre salut a la xarxa és un fet. Cada cop són més els/les ciutadans/anes que accedeixen a la informació sobre sanitat a Internet, podent-se produir un efecte multiplicador tant dels beneficis positius que Internet pot mantenir i millorar, com els potencialment negatius. Això queda recollit en el projecte [DAERI](#) (*Database of Adverse Events Related to the Internet*) realitzat per Eysenbach, Powell i Kuss (2002). En relació a l'increment d'usuaris/àries que consulten informació i es doten de serveis sobre salut a Internet, la darrera [enquesta Gallup](#) per a la comissió europea (2001) va posar en evidència que aproximadament el 33% d'usuaris/àries europeus/es buscaven informació i assessorament sobre salut a la xarxa. Pel que fa a Catalunya, Castells i Díaz (2001) en l'informe "[Difusión and uses of Internet in Catalonia and in Spain](#)" conclouen que els/les usuaris/àries que visiten Internet, al menys un cop per setmana, un 17% consulten webs d'informació sanitària. Més recentment, els mateixos autors han publicat part dels resultats del Projecte

Internet Catalunya (PIC). En l'informe que porta per títol "[La Societat Xarxa a Catalunya: anàlisi empírica](#)" es posa en evidència que la cerca d'informació sobre la salut a la xarxa suposa un 20% de les activitats dels/de les usuaris/àries d'Internet a Catalunya. És interessant assenyalar que l'ús de la xarxa amb finalitats de cerca d'informació sanitària se situa per damunt d'activitats tan conegudes com: jugar a videojocs a Internet, buscar treball, treballar des de casa, participar en cursos *on-line* o participar en subhastes.

I aquests estudis no són els únics. Ja són bastants els grups de recerca d'arreu del món que tenen posat el seu punt de mira en la salut a Internet i en concret en la qualitat de la informació de salut a Internet. A l'estat espanyol existeix *Sociedad Española de Informática de la Salud*. Aquesta societat en el seu IV informe SEIS "*Luces y sombras de la información de salud en Internet*" revisa la qualitat de la informació de salut a la xarxa tant des de la perspectiva dels informadors, dels/de les professionals sanitaris, com dels/de les consumidors/es o pacients. De les diferents línies de treball que estan realitzant destaquen l'esforç per afavorir la relació metge-pacient, avaluar els serveis sanitaris que s'ofereixen *on-line*, i avaluar la qualitat dels webs sobre salut i dels sistemes acreditatius, entre d'altres (Carnicero, 2002).

Per altra banda, des de l'*Internet Interdisciplinary Institute* de la Universitat Oberta de Catalunya el grup de recerca PSiNET (psicologia de la salut en la societat de la informació i el coneixement) va endegar una línia de recerca encaminada a donar resposta a aquestes inquietuds. Des de conèixer el món del usuari/ària de salut a la xarxa, recercar els webs sobre salut que hi ha en llengua catalana i castellana, analitzar els serveis que s'ofereixen en aquests portals sanitaris i analitzar la qualitat dels mateixos (Meneses et al., 2003; Valiente et al., en premsa).

Aquests diferents grups de recerca són conscients que aquest augment de cerca de informació sanitària a través de la xarxa té moltes avantatges pels usuaris/àries, però a la vegada pot tenir molts riscos per aquests/es ciutadans/es. Les garanties de què el contingut d'aquests web sigui de qualitat, de què els/les usuaris/àries localitzin la informació que veritablement necessiten, aquests/es confiïn en la informació que hi ha a la xarxa..., està encara per demostrar. Cal tenir present, que l'escenari actual d'un/una potencial usuari/ària de salut a Internet és el següent:

1. Dificultat per accedir a la informació per l'abundància i heterogeneïtat de la mateixa.
2. Potencials problemes per a comprendre la informació trobada si el seu nivell de llegibilitat supera la formació del usuari/ària.
3. Descontentament de l'eficàcia dels diferents tipus d'intervencions, degut a l'absència d'investigacions que donin validesa a la intervenció *on-line*.
4. Falta de regulació dels diferents serveis en línia.
5. Absència de cobertura legal per a exigir el compliment a la institució/empresa que ofereix els serveis.
6. Dificultats per a valorar el grau de validesa de la informació *on-line* sobre salut, pels diferents sistemes acreditatius de la qualitat d'aquesta informació.

Com explica la ja esmentada *Sociedad Española de Informática de la Salud* en l'informe, també ja referenciat, "*Luces y sombras de la información de salud en Internet*" (Carnicero, 2002), són molts els intents fracassats de regular la qualitat de la informació sobre salut a la xarxa, tant per la variabilitat d'informació que es troba en ella com perquè els/les usuaris/àries no tenen en compte els segells de qualitat. Per a intentar establir fins quin punt la informació que pot rebre l'/la usuari/ària té la qualitat suficient s'han desenvolupat diferents estudis, i de forma paral·lela una sèrie d'iniciatives internacionals en el marc de la Comissió Europea (eEurope 2005).

Respecte als estudis sobre qualitat del llocs sobre salut a la xarxa, cal esmentar que s'han centrat tant a nivell d'usuari/ària (Berland, 2001) com a nivell professional (Berland, 2001 i Eysenbach, Powell i Kuss, 2002).

Els estudis més rellevants es mostren en Quadre 1.

Quadre 1: Resum dels estudis sobre qualitat dels webs sobre salut

Any	Autors	Objetiu	Indicadors de qualitat	Metodologia	Valoració indicadors	Conclusions
2002	Eysenbach, Powell i Kuss	Establir un marc teòric sobre l'avaluació de la qualitat dels web sobre salut.	Es van establir 86 criteris de qualitat diferents, que s'agrupen en cinc categories: (T) Criteris tècnics (D) Criteris de disseny (C) Criteris de llegibilitat (A) Criteris de precisió (C) Criteris de completesa.	Metaanàlisis amb un total de 79 estudis d'un total de 170 treballs llegibles. (T,D) Anàlisi per experts (R) Fórmules de llegibilitat (A) Criteri d'experts a priori o a posteriori amb diferents mètodes (C) Criteri d'experts amb diferents mètodes	Pròpies en cada estudi. Per al metaanàlisi es descriuen percentualment el tipus d'indicadors utilitzats.	El 70% dels estudis inclosos en aquest metaanàlisi conclouen que la qualitat de la informació sobre salut és un tema que cal abordar perquè, existeix una disparitat absoluta tant en consensuar que és allò que s'entén per qualitat, en l'establiment d'indicadors de qualitat i en la seva operativització.
2001	Berland et al.	Avaluar la qualitat de la informació sobre el càncer de mama, depressió, obesitat i asma infantil.	S'estableixen 3 criteris de qualitat: accessibilitat, qualitat, llegibilitat	Cerca sistemàtica. Avaluació experts. Utilització d'instruments d'anàlisis de llegibilitat.	Links a continguts rellevants. Amplitud i adequació de continguts. Resultats: fórmules de llegibilitat.	L'accés a la informació sobre salut a través de cercadors no és eficient; sent menys eficient en castellà que en anglès.

Respecte a les iniciatives internacionals sobre qualitat dels web de salut, cal evidenciar que comencen a desenvolupar-se diferents estratègies encaminades a superar les dificultats davant de les quals es pot trobar l'usuari/ària. Si bé, encara no s'han cristal·litzat completament en un únic projecte global, ja que mentre les iniciatives e-Europa parteixen de les administracions públiques, en els Estats Units les iniciatives provenen en major mesura d'associacions professionals (Risk i Petersen, 2002).

Les línies de treball que s'estan desenvolupant en la Comunitat Europea es resumeixen en el Quadre 2.

Quadre 2: Resum de les línies de treball de la European Commission, 2001

BE	-
DE	A Alemanya el govern federal va establir un fòrum d'acció sobre el sistema d'informació en temes de salut (AFGIS) que des de la seva creació al 1999 pretén afavorir la participació de tots els/les agents socials relacionats amb la salut per tal d'establir uns estàndards de salut que afavoreixin que els/les usuaris/àries d'Internet puguin reconèixer fàcilment la procedència de la informació i que els/les professionals o institucions avalin la qualitat de la informació que puguin trobar a la xarxa. Un projecte de gran envergadura que implica tant a usuaris/àries com a personal sanitari, empreses i Administració, és el projecte MedCERTAIN que partint de la descentralització afavoreix la cooperació entre individus i organitzacions per a l'avaluació d'informació sobre salut en la xarxa. El projecte MedCertain està finançat per la Comissió Europea en el marc de les accions per millorar la seguretat d'Internet.
DK	Les autoritats sanitàries de Dinamarca estan analitzant la possibilitat d'establir un portal específic sobre salut que permeti desenvolupar accions per millorar la qualitat de la informació sobre salut.
EL	-
ES	-

F	Existeixen al voltant de 600 <i>websites</i> sobre salut en llengua francesa. En aquests portals s'ofereix tot tipus de serveis relacionats amb la salut. La necessitat d'informar als/a les usuaris/àries d'Internet sobre la qualitat de la informació que consulten ha atès lloc al disseny del projecte "qualitat dels <i>websites</i> sobre salut" recolzat per l'Administració francesa en cooperació amb associacions professionals del país francès. L'objectiu d'aquest pla es dotar als/a les usuaris/àries de la informació necessària per a què ells/es mateixos/es puguin valorar la informació dels llocs <i>web</i> sobre salut, així com exigir l'acompliment de codis ètics i de la normativa sobre prescripció i venda de fàrmacs.
IT	-
IRL	Estan en consideració, per part del <i>Department of Health</i> , les accions a desenvolupar.
LUX	-
NL	En progrés.
Ö	Desenvolupament d'estàndards de qualitat basats en les diferents iniciatives de treball i creació d'un sistema d'observació dels aspectes relatius a la qualitat dels <i>website</i> .
PT	-
FIN	Participació en els diferents programes de cooperació internacional per a millorar la qualitat dels <i>webs</i> .
SV	Encara a nivell nacional no s'han desenvolupat accions específiques, els suecs participen activament en el programa europeu " <i>Towards Evaluation and Certification of Telematic Services for Health</i> ".
UK	El NHS (<i>National Health Society</i>) lidera un projecte per a canalitzar tota la informació dels <i>webs</i> d'informació a través del portal institucional del NHS.

Un dels resultats de la Comissió Europea, és l'edició d'una guia [Quality Criteria for Health Related Websites](#) per orientar als potencials creadors/es de *webs* sobre salut, així mateix per orientar als usuaris/àries a valorar el nivell de qualitat dels continguts passius (informació) i dels actius (serveis) dels *webs* en salut.

3. Mètode

3.1. Entorn de cerca

Tenint present que el context d'Internet és un univers d'informació i de coneixement inabastable, i atesa la gran quantitat de dades existents a la xarxa, l'estudi s'ha centrat en l'exploració de les planes *web* sobre salut (en actiu) en dos idiomes: català i castellà. Aquesta cerca exhaustiva es va realitzar durant un període de temps comprès entre els mesos de juliol de 2002 i el novembre de 2002.

3.2. Corpus d'anàlisi

Està format per un total de 23 *websites* de salut en català que conformen un total de 334 documents analitzats. Es va iniciar l'anàlisi de contingut en català perquè és el context de referència lingüístic de la nostra societat i perquè el nombre de documents feia possible dur a terme aquesta anàlisi en el període de temps establert en el projecte.

3.3. Instruments

a) ordinador

La navegació s'ha dut a terme utilitzant un ordinador Dell Optiplex GX200 amb sistema operatiu Windows 98 2^a ED., processador Intel Pentium II MMX, 128 MBs de RAM, disc dur de 20 GBs i connexió a Internet de banda ampla aportada per la Universitat Oberta de Catalunya.

Altres dispositius informàtics que també permeten la cerca d'informació a través d'Internet, com poden ser els *pockets*, telèfons mòbils, etc., però els ordinadors personals faciliten el treball de cerca, d'emmagatzament i d'anàlisi de la informació donades les seves característiques de hardware i software (sistema windows, teclat, pantalles de polzada més gran, etc.).

b) cercadors

Per poder descobrir en la xarxa quines són les planes *webs* sobre salut (tant en català com en castellà) s'han utilitzat cinc cercadors automatitzats diferents: Google, Altavista, MSN, Terra, Lycos. Aquests cercadors s'han escollit en base als resultats de dos estudis: a) Nielsen/NetRatings sobre l'ús d'Internet en la comunitat hispana publicat el mes de juliol 2002, el qual informa dels 10 cercadors més utilitzats en aquesta comunitat; b) el realitzat per "*la Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación*" publicat el juliol de 2001, en el qual es mostra quins són els 20 cercadors més usats pels/per les internautes a "*websites*" en llengua espanyola. Els cinc cercadors han estat escollits d'acord als criteris de popularitat i segons el tipus de servei de cerca que ofereixen (Valiente et al., 2003).

Els cercadors automatitzats estan conformats per tres components bàsics. Els dos primers són comuns a qualsevol altre sistema basat en l'explotació d'una base de dades convencional. El tercer, i potser més rellevant per les seves implicacions, és el

que ens permet diferenciar la seva capacitat d'actualització, i per tant la seva potència, per mostrar fidelment la informació disponible a Internet.

El primer component seria el d'entrada al cercador. En una plana *web* amb un formulari estàndard s'introdueixen els termes de l'equació de cerca. El segon component és una base de dades que conté la informació sobre la qual es realitza la cerca. Finalment, el tercer element del sistema, és el mecanisme d'actualització, component essencial per poder-se apropar a la informació realment disponible.

c) directori

El directori PSiNET ha estat creat ad hoc per a la present investigació. Permet l'organització i emmagatzament dels *websites* sobre salut trobats en la cerca i susceptibles de ser analitzats mitjançant l'anàlisi del contingut.

Aquest directori s'estructura en base a tres criteris: els dos idiomes (català i castellà); en quant als tòpics escollits per realitzar la cerca; i segons les dues vies de cerca (navegació a partir de cercadors i navegació dirigida).

d) Atlas/ti 4.1 for windows

Tal com indica Muñoz (2003, 2) "Atlas/ti és una eina informàtica l'objectiu de la qual és facilitar l'anàlisi qualitatiu de, principalment, grans volums textuais". Per tant, aquest programa informàtic ha estat utilitzat amb la finalitat de segmentar el corpus textual de les planes *web*, per tal de codificar (i per tant categoritzar) les diferents cites segmentades i per agrupar en diferents famílies els codis que s'ha proposat. En el present estudi, aquest programa ha estat el software usat per realitzar l'anàlisi de contingut.

3.4. Procediment

El procediment que s'ha seguit en aquest treball contempla dues etapes: a) etapa de cerca d'informació; i b) etapa d'anàlisi de la informació. Cadascuna de les etapes es divideix en diferents fases les quals es descriuen a continuació.

3.4.1. Etapa cerca de la informació

La metodologia seguida per a dur a terme la investigació s'ha basat en les diferents fases del Protocol de Cerca d'Informació per Internet (Meneses et al., 2003) (veure Figura 1).

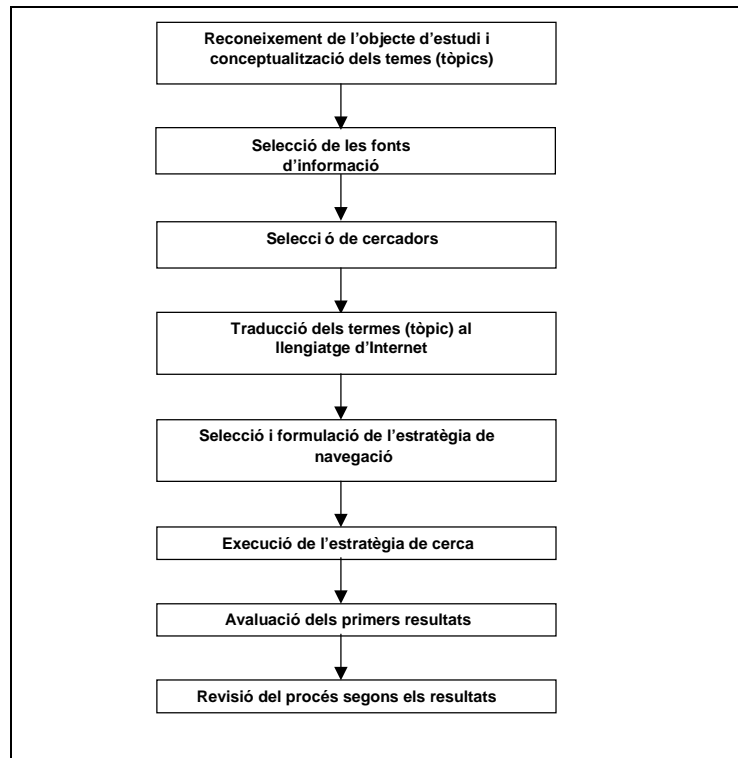

Figura 1: Fases de l'etapa de cerca de la informació

Fase 1: Reconeixement de l'objecte d'estudi i conceptualització dels temes (tòpics)

A partir de la discussió per part d'un grup d'experts en psicologia de la salut es va realitzar la selecció de termes, per fer la cerca exhaustiva sobre salut des del punt de vista de la psicologia, tenint en compte els següents criteris:

- a) Malalties orgàniques cròniques
- b) Trastorns psicològics
- c) Àmbits d'intervenció més freqüents en psicologia de la salut
- d) Tècniques d'intervenció en psicologia de la salut
- e) Terminologia emprada per l'Organització Mundial de la Salut

En el Quadre 3 i Quadre 4 es mostren la selecció de termes utilitzats en aquesta investigació.

Quadre 3: Tòpics de cerca en català

ÀMBIT D'ESTUDI	ÀMBIT D'INTERVENCIÓ	SALUT I QUALITAT DE VIDA
Psicologia	<ul style="list-style-type: none"> · Càncer · Infecció pel VIH – sida · Infeccions de transmissió sexual · Malalties cardiovasculars · Diabetis · Demències i malalties degeneratives · Dolor crònic · Estrès · Depressió · Ansietat · Fòbies · Trastorns de personalitat · Esquizofrènia · Paranoia · Intervencions quirúrgiques · Obesitat Abús de substàncies legals <ul style="list-style-type: none"> · Tabac · Alcohol Abús de substàncies il·legals <ul style="list-style-type: none"> · Heroïna · Cocaïna · Speed · Èxtasis · Cannabis Altres addiccions <ul style="list-style-type: none"> · Internet · Vídeo jocs · Sexe · Joc Trastorns alimentaris <ul style="list-style-type: none"> · Anorèxia · Bulímia Planificació familiar <ul style="list-style-type: none"> · Embaràs no desitjat · Avortament 	<ul style="list-style-type: none"> Prevenció Intervenció Activitat física Recolzament social Promoció salut Educació salut Cures pal·liatives Potenciació Tractament Assessorament

Quadre 4: Tòpics de cerca en castellà

ÁMBITO DE ESTUDIO	ÁMBITOS DE INTERVENCIÓN	SALUD Y CALIDAD DE VIDA
Psicología	<ul style="list-style-type: none">· Cáncer· Infección por VIH - sida· Infecciones de transmisión sexual· Enfermedades cardiovasculares· Diabetes· Demencias y enfermedades degenerativas· Dolor crónico· Esquizofrenia· Paranoia· Estrés· Depresión· Ansiedad· Fobias· Trastornos de personalidad· Intervenciones quirúrgicas· ObesidadAbuso de sustancias legales:<ul style="list-style-type: none">· Tabaco· AlcoholAbuso de sustancias ilegales:<ul style="list-style-type: none">· Heroína· Cocaína· Speed· Extasis· CánnabisOtras adicciones<ul style="list-style-type: none">· Internet· Vídeo juegos· Sexo· JuegoTrastornos alimentarios<ul style="list-style-type: none">· Anorexia· BulimiaPlanificación familiar<ul style="list-style-type: none">· Embarazo no deseado· Aborto	Prevención Intervención Actividad física Apoyo social Promoción salud Educación salud Curas paliativas Potenciación Tratamiento Asesoramiento

Fase 2: Selecció de les fonts d'informació

De totes les fonts d'informació presents a la xarxa que contenen saber sobre salut (*websites*, *newgrups*, bases de dades, etc.), en aquesta segona fase del protocol es va seleccionar els *websites* com a objecte d'estudi, tenint en compte aquestes excepcions:

- a) *Websites* amb contingut acadèmic, per exemple, aquells que no contenen programes d'assignatures, ni plans d'estudis d'universitats, etc.
- b) *Websites* amb articles científics, periodístics, etc., per exemple, aquells que contenen articles de revistes científiques en salut o articles de diaris.

Fase 3: Selecció dels cercadors

En una tercera fase, i tenint en compte els estudis esmentats en l'apartat d'instruments, es van seleccionar els següents cercadors que permeteren la cerca exhaustiva d'informació sobre salut en la xarxa: Terra, Altavista, Google, Lycos i MSN.

Fase 4: Traducció dels termes al llenguatge dels cercadors

Posteriorment és necessari traduir els termes al llenguatge propi dels cercadors tenint en compte les característiques d'aquest llenguatge:

- a) utilitzar les paraules en minúscules
- b) no fer ús de l'accent gràfic
- c) emprar les cometes (" ") en aquells casos que es vol cercar l'expressió exacta.

En el Quadre 5 es mostren diferents exemples de com han estat traduïts el termes.

Quadre 5: Exemples dels tòpics de cerca i ordre d'entrada

..... psicologia cancer prevencio psicologia cancer intervencio psicologia cancer "activitat fisica" psicologia cancer "recolzament social" psicologia cancer promocio salut psicologia cancer educacio salut psicologia cancer "cures paliatives" psicologia cancer empowerment psicologia cancer tractament psicologia cancer assessorament psicologia alcohol prevencio psicologia alcohol intervencio psicologia alcohol "activitat fisica" psicologia alcohol "recolzament social" psicologia alcohol promocio salut psicologia alcohol educacio salut psicologia alcohol "cures paliatives" psicologia alcohol empowerment psicologia alcohol tractament psicologia alcohol assessorament psicologia obesitat prevencio psicologia obesitat intervencio psicologia obesitat "activitat fisica" psicologia obesitat "recolzament social" psicologia obesitat promocio salut psicologia obesitat educacio salut psicologia obesitat "cures paliatives" psicologia obesitat empowerment psicologia obesitat tractament psicologia obesitat assessorament

Fase 5. Creació d'un directori

Abans de procedir a l'execució de l'estratègia de cerca és necessari preparar un espai que ens permeti organitzar tota la informació que s'anirà trobant i desant. En aquesta fase del procediment es va dissenyar ad hoc un directori *on-line* les característiques del qual està explicada en l'apartat dels instruments.

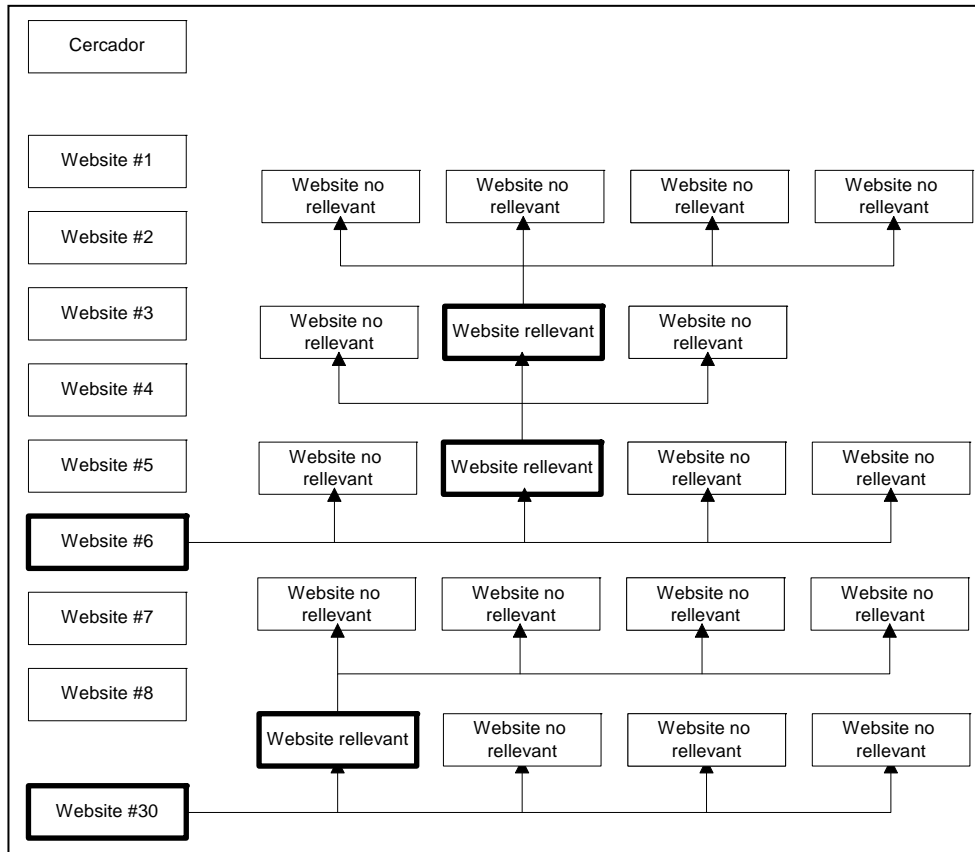
Fase 6. Selecció i formulació de l'estratègia de navegació

L'estratègia de navegació escollida per tal d'executar la cerca d'informació sobre salut a Internet és l'anomenada estratègia combinada proposada per Meneses et al. (2003) (veure Quadre 6). En aquesta estratègia es proposa les següents etapes:

1. accés o via *web* a cadascun dels 5 cercadors
2. introducció de les paraules criteri a la caixa de cerca

3. selecció del primer *website* rellevant d'entre els resultats obtinguts en el cercador i inclusió en el directori
4. navegació dins del *website* buscant tots els enllaços a altres *websites* rellevants segons el criteri de l'investigador i inclusió en el directori
5. es repeteix el pas anterior fins esgotar tots els enllaços de cadascun dels *websites* rellevants esgotant tots els nivells de profunditat.

Quadre 6: Esquema de l'estratègia de navegació combinada

Fase 6. Execució de l'estratègia de cerca

Seguint les fases de l'estratègia de navegació combinada es va procedir a la cerca i recollida de *websites* rellevants per a l'estudi. A continuació, s'aprofundeix més abastament sobre cadascuna de les etapes:

a) Accés via *web* a cadascun dels 5 cercadors:

A partir dels cercadors seleccionats per a aquest estudi (cercador #1, cercador #2, cercador #3, cercador #4 i cercador #5) s'accedeix a la *web* del primer per realitzar la cerca.

b) Introducció de les equacions de cerca en la caixes de cerca:

A partir dels 31 termes seleccionats com a rellevants per a la cerca d'aquesta investigació des de la classificació de malalties de la OMS, i constituïdes les 310 equacions de cerca combinant-les amb el terme "psicologia" com àmbit general d'interès i cada un dels 10 termes que expressen el nivell d'intervenció ($31 \times 10 \times 1 = 310$), s'introdueix la primera en la caixa de cerca del cercador per enviar la consulta al servidor.

c) Selecció del primer *website* rellevant d'entre els resultats obtinguts en el cercador i inclusió en el directori:

Obtinguda la pàgina de resultats per a l'equació de cerca que aquí interessava, es va visitar cada una de les 30 primeres referències proposades pel cercador per seleccionar la primera rellevant d'acord amb criteri del/de la investigador/a. El judici de l'expert per a la inclusió d'un lloc estava íntimament lligat a l'objectiu original de la investigació. Es considera una referència rellevant quan aborda alguna de les àrees d'interès, excloent en tot cas recursos puntuals no pertinents, com són els *webs* de biblioteques o catàlegs bibliogràfics, els diaris i els programes d'assignatures universitàries. Es varen manejar aquests recursos com falsos positius per assolir l'objectiu de la investigació, al contenir les paraules claus a partir de les que s'estava realitzant la cerca, però amb poc interès per al públic consumidor d'informació sobre salut.

d) Navegació dins del *website* buscant tots els enllaços a altres *websites* rellevants segons el criteri de l'investigador i inclusió en el directori:

Un cop inclosa la referència rellevant en el directori en el s'organitzen els resultats de la cerca, es revisa el contingut en busca d'altres referències proposades com a rellevants en el seu àmbit, generalment agrupades en una secció o apartat anomenat "enllaços", directori de recursos, "*links* d'interès", etc. Localitzat l'apartat es revisa una a una les referències proposades i es tracten de forma idèntica a les referències ofertes pel cercador, incloent les rellevants en el directori i visitant les referències que cadascuna d'aquestes proposa fins a esgotar totes les possibilitats.

Esgotades les referències ofertes pel primer lloc rellevant seleccionat anteriorment d'entre els resultats del cercador, es continuen explorant una a una, repetint el procés des del pas 3 de forma cíclica fins a arribar a la referència número 30.

A partir d'aquest moment es comença de nou el procés, mantenint la mateixa equació de cerca introduint-la al següent cercador. Es comença de nou el procés des de l'etapa 1 fins a esgotar tots els cercadors i totes les referències ofertes per ells, així com les que els/les responsables d'aquells llocs *web* proposen com a rellevants.

Esgotades totes les combinacions possibles de l'equació de cerca amb cadascú dels cercadors escollits, el procés comença de nou amb la següent equació fins a esgotar les 310 equacions mitjançant l'operativització de la cerca. Es realitzen per tant un total de 1550 cerques (310 equacions de cerca x 5 cercadors) avaluant la pertinència d'un total de 46500 referències (1550 cerques x 30 referències en cada cerca), així com cada una de les propostes pels/per les responsables d'aquelles que varen resultar ser pertinents per l'objectiu de cerca.

3.4.2. Etapa d'anàlisi de la informació

Un cop seguida aquesta estratègia de navegació combinada, esgotades totes les cerques realitzades en els diferents cercadors usats, i desats aquells espais *web* en el directori PSiNET, es va procedir a analitzar el contingut de les diferents documents *web* en català. Per poder facilitar aquest anàlisi es va utilitzar el programa Atlas/ti. Abans de realitzar l'anomenat anàlisi es van "construir" la unitat hermenèutica i per tant, es van transformar les dades textuals .html a dades textuals .txt.

Malgrat que existeixen diferents tipus d'anàlisi de contingut, com és lògic, només es farà referència al seguit en aquest treball: l'anàlisi del contingut categorial.

Com apunta (Vázquez, 1998, 48) "l'anàlisi de contingut categorial és relativament senzill. Partint de dades textuals, es tracta d'anar desfent el text en unitats per a, posteriorment, procedir al seu agrupament en categories seguint un criteri d'analogia.

És a dir, considerant les similituds o semblances que existeixin entre aquestes en funció dels criteris preestablerts segons els objectius de la investigació i/o els objectius d'anàlisi".

En l'anàlisi del contingut categorial es varen seguir diferents fases les quals es descriuen a continuació (Vázquez, 1998):

Fase 1: Pre-anàlisi:

És l'etapa de l'organització del material a analitzar, en la que es dissenyen i defineixen els eixos del pla que permetrà examinar les dades i realitzar efectivament l'anàlisi de contingut.

També és la etapa en la qual es va realitzar una lectura successiva dels documents a analitzar; això implica una familiarització amb els documents que estudiaren. Aquestes lectures també varen servir per extreure unes orientacions inicials del contingut dels textos i per establir uns criteris operatius de l'anàlisi tenint en compte els objectius de la investigació.

Fase 2: Codificació

Aquesta fase és la que fa referència a l'anàlisi del corpus pròpiament. Consisteix en realitzar una transformació de les "dades en brut" (el material original) a "dades útils". Les operacions seguides en aquesta fase foren: a) la fragmentació del text, és a dir, l'establiment d'unitats de registre i, b) la codificació de les unitats.

a) Establiment d'unitat de registre:

Amb el domini del corpus textual (gràcies a les successives lectures dels documents textuais) es va procedir a la fragmentació dels documents en diferents unitats de registre, és a dir, a delimitar seccions de contingut que aportaven un significat relacionat amb els objectius de la investigació als/a les analistes. Això possibilitava la codificació de les diferents unitats i la seva posterior categorització.

Per poder comprendre aquesta unitat de registre també es varen establir unes unitats de context. En totes les ocasions aquestes dues unitats coincidien, és a dir, la unitat de registre es corresponia amb la unitat de context.

b) Codificació de les unitats:

Un cop obtingudes aquestes unitats de registre en relació amb les unitats de context pertinents, per poder interpretar el seu significat es va procedir a la seva codificació. Aquesta operació significava una primera ordenació de les dades textuais cercades i analitzades.

Fase 3: Categorització

Tenint en compte els objectius d'aquesta investigació es va procedir a una segona ordenació de les dades textuais, i per tant es varen agrupar els codis en diferents famílies o categories.

El que es pretenia amb aquesta agrupació per analogies era organitzar i classificar els codis obtinguts per obtenir una lectura condensada de les dades textuais que s'estaven treballant. Aquesta visió comprimida era especialment pertinent ja que a partir d'aquesta hom es pot fer una idea relativa de com es presenta en llengua catalana un espai *web* sobre la salut a la xarxa (<http://www.uoc.edu/in3/psinet/salut>).

4. Resultats

A continuació es presenten els resultats d'aquest estudi en tres apartats que corresponen a: a) ordenació dels webs sobre salut en un directori; b) anàlisi descriptiva del nombre total de llocs web sobre salut cercats a Internet; i c) anàlisi del contingut dels webs sobre salut en català.

4.1. Ordenació dels webs

Els webs trobats sobre salut a Internet seguint la metodologia de cerca combinada, han estat desats en el directori PSiNET. Aquest directori es divideix en dos blocs, un per als llocs web en català (veure Figura 2) i un altre per als llocs web en castellà (veure Figura 3).

Els directoris es caracteritzen per estar dividits en diferents blocs temàtics referents als termes que s'han utilitzat durant la cerca, a la vegada hi ha un apartat (termes generals) en el qual s'inclouen tots aquells webs que contenen informació de més d'un d'aquests termes.

Projecto Psinet - Directori (cat)

Buscadores: [google.com](#), [altavista.com](#), [terra.com](#), [lycos.com](#), [msn.com](#)

[Inici](#) > [Directori](#)

- [alcohol](#) (0)
- [alzheimer](#) (3)
- [anorexia](#) (0)
- [ansietat](#) (1)
- [avortament](#) (0)
- [bulimia](#) (0)
- [canabis](#) (0)
- [cancer](#) (4)
- [cardiovascular](#) (0)
- [cocaina](#) (0)
- [depressio](#) (1)
- [diabetis](#) (1)
- [dolor cronic](#) (1)
- [embaras](#) (0)
- [esquizofrenia](#) (0)
- [estres](#) (0)
- [extasi](#) (0)
- [fobia](#) (0)
- [heroïna](#) (0)
- [internet](#) (0)
- [intervencions quirurgiques](#) (0)
- [ludopatia](#) (0)
- [obesitat](#) (0)
- [paranoïa](#) (0)
- [parkinson](#) (0)
- [sexe](#) (0)
- [SIDA](#) (4)
- [speed](#) (0)
- [tabac](#) (0)
- [transmissio sexual](#) (0)
- [videojocs](#) (0)

Sens classificar:

- [Associació contra l'anorexia i la bulimia](#) - molt bona plana sobre les dues enfermetats
URL: <http://www.acab.org/>
- [Centre Carme Giménez i Camins de Psicologia](#) - informació i serveis diversos
URL: <http://www.cathsoft.com/carmegimenez/Adults.htm>
- [centre públic d'anticoncepció i sexualitat](#) - parla de prevenció de la sida

Figura 2: Mostra del directori dels webs en salut en català

Proyecto Psinet

Buscadores: google.com, altavista.com, terra.com, lycos.com, msn.com

| [Inicio](#) > [Directorio](#)

 Search

- [aborto](#) (1)
- [alcohol](#) (2)
- [alzheimer](#) (8)
- [anorexia](#) (4)
- [ansiedad](#) (24)
- [bulimia](#) (0)
- [canabis](#) (1)
- [cancer](#) (11)
- [cardiovascular](#) (0)
- [cocaina](#) (1)
- [depresion](#) (3)
- [diabetes](#) (8)
- [dolor cronico](#) (2)
- [embarazo](#) (13)
- [esquizofrenia](#) (8)
- [estres](#) (4)
- [extasis](#) (0)
- [fobia](#) (1)
- [heroína](#) (0)
- [internet](#) (6)
- [intervenciones quirurgicas](#) (1)
- [ludopatía](#) (5)
- [obesidad](#) (1)
- [paranoia](#) (0)
- [parkinson](#) (0)
- [sexo](#) (10)
- [SIDA](#) (15)
- [speed](#) (0)
- [tabaco](#) (6)
- [transmission sexual](#) (0)
- [videojuegos](#) (2)

Sin clasificar:

- [AACAP: sección información para la familia](#) - Información sobre niños y adolescentes para la familia, de la American and Adolescent Psychiatry
URL: <http://www.aacap.org/publications/apntsfam/index.htm>
- [Aconsejame](#) - No parece muy seria pero quizá por eso interesante.
URL: <http://www.aconsejame.net/>

Figura 3: Mostra del directori dels webs en salut en castellà

4.2. Anàlisi descriptiva del nombre total de llocs web

La distribució del nombre de llocs web sobre salut trobats segons l'idioma (català, castellà) es mostra en la Figura 4.

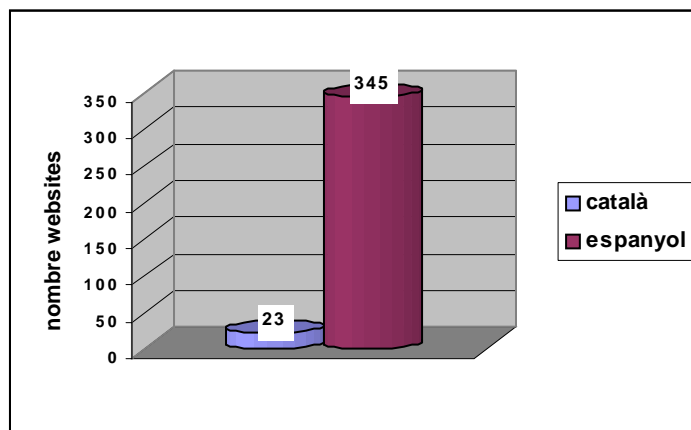

Figura 4: Nombre de *websites* cercats en català i espanyol.

En aquesta figura es constata que en l'àmbit de la llengua catalana, i seguint el protocol de cerca combinat, s'han localitzat 23 planes salut a Internet. En canvi en castellà, s'han trobat un total de 345 llocs web que informen d'alguna de les temàtiques relacionades amb salut.

A continuació es mostra la distribució del nombre de llocs web trobats segons l'idioma i segons si tracten només d'un tema de salut o de més d'un tema (Figura 5).

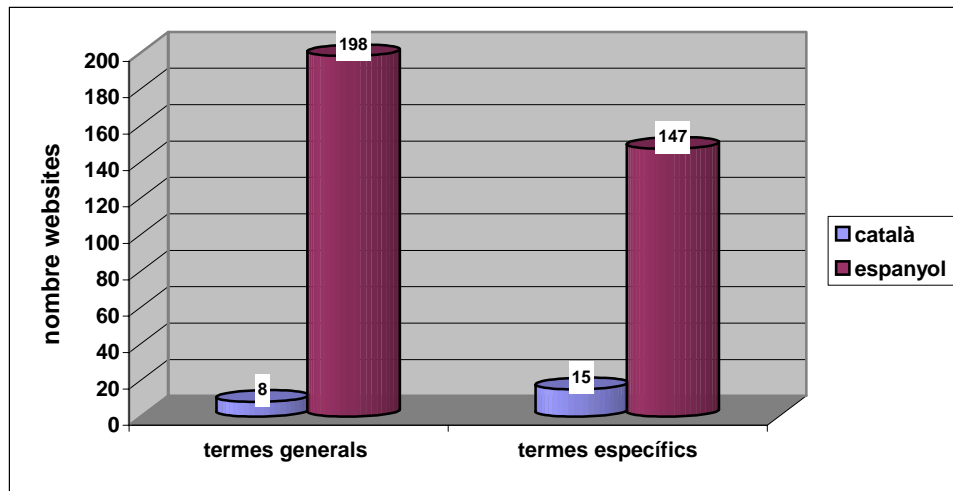

Figura 5: Distribució del nombre de *websites* cercats segons l'idioma i segons l'especificitat o generalitat de les temàtiques tractades.

En aquesta figura es reflecteix que, pel que fa a la llengua catalana, s'han trobat un total de 8 llocs *web* (generals) que contenen informació sobre diferents temes relacionats amb la salut (per exemple, *web* sobre anorèxia, bulímia i altres trastorns alimentaris) i 15 espais *web* (específics) que contenen solament informació sobre un tema relacionat amb la salut (per exemple, *web* sobre el càncer de mama). En referència a la llengua castellana la distribució és la següent: 198 espais *web* que inclouen informació sobre termes diferents, i 147 llocs *web* que inclouen informació sobre només un terme (dels diferents termes que conformen el directori).

Pel que fa al nombre total de llocs *web* trobats en català, segons la especificitat del tema, la distribució queda reflectida a la Figura 6.

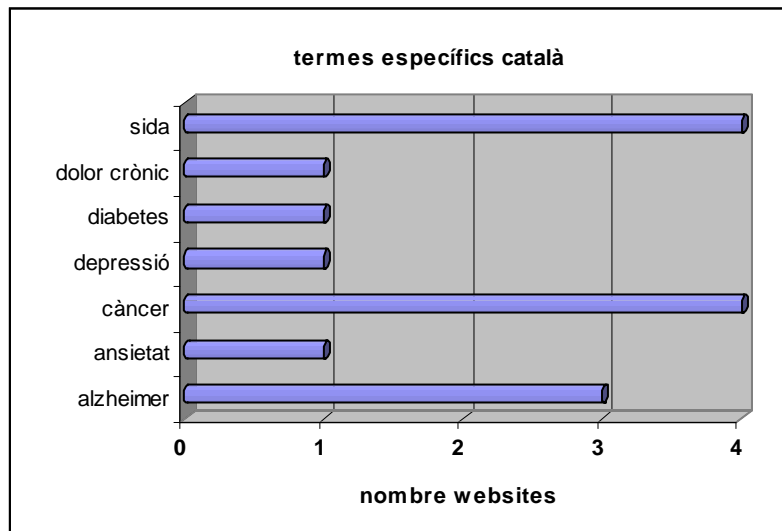

Figura 6: Distribució dels *websites* en català segons la temàtica específica tractada.

En aquest gràfic s'observa que s'han trobat un total de 4 espais *web* que allotgen informació concreta i específica sobre la sida; 4 espais *web* que contenen informació de càncer; 3 espais *web* que mostren informació sobre l'alzheimer; 1 *web* que informa

sobre el dolor crònic; 1 *web* que tracta sobre la diabetis i, finalment 1 espai *web* que abasta el tema de l'ansietat.

En castellà la distribució de l'especificitat del terme queda reflectida en la Figura 7.

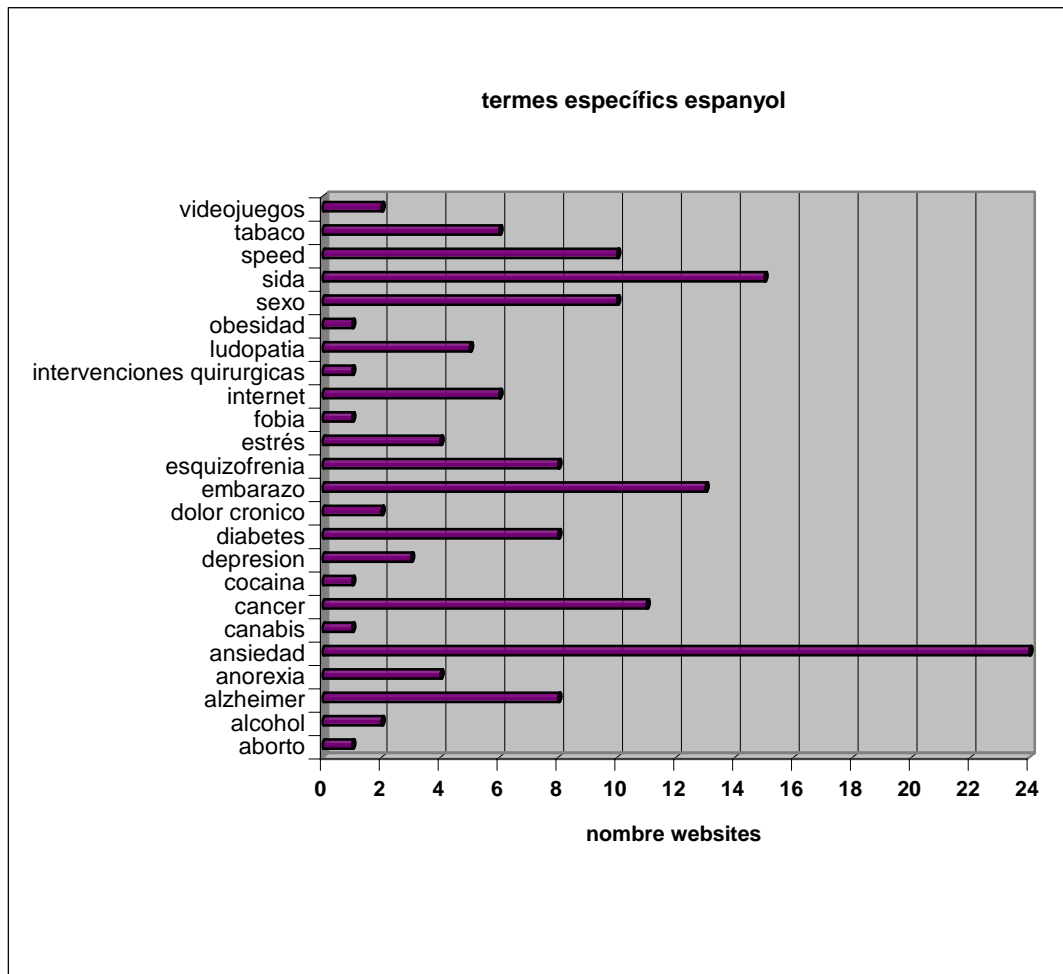

Figura 7: Distribució dels *websites* en castellà segons la temàtica específica tractada.

D'aquesta figura es destaca que el terme específic que conté més espais *web* en xarxa és el de l'ansietat (amb un total de 24 llocs *web*); uns altres termes que també sobresurten són el de la sida (amb un total de 15 *webs*), el de l'embaràs (amb un total de 13 *webs*) i el càncer (amb un total de 11 llocs *web*).

4.3. Anàlisi del contingut dels *webs*

L'anàlisi del contingut dels *webs* sobre salut en català es va realitzar tenint en compte dos propòsits: per una banda, conèixer i mostrar quin era el tipus de contingut de les *webs* relacionades amb psicologia de la salut i, per altra banda, conèixer i proposar uns criteris de qualitat sobre aquest contingut analitzat.

A continuació es presenten un conjunt de figures que ajuden a interpretar com s'ha organitzat tota la informació referent al contingut de les pàgines *web* relacionades amb psicologia de la salut. Atlas/ti permet crear uns diagrames de fluxe que representen les diferents agrupacions de codis en famílies. A més a més, al costat del nom de cada

codi li assigna dos números entre parèntesis de claus, per exemple {5-2}: el primer numero significa el nombre de cites que han estat codificades amb aquesta categoria, i representa la rellevància o importància d'aquesta, i el segon número representa el nombre d'altres categories amb les que està relacionada segons l'estructura que s'ha anat creant. A continuació es presenta la definició de cada categoria, seguint l'ordre en que apareixen en el diagrama, seguint les agulles del rellotge, de dreta a esquerra, així com un exemple de les cites textuais relacionades amb cada categoria.

4.3.1. Tipus de contingut

La informació sobre salut en català que s'ha trobat en aquesta recerca s'organitza en un total de 13 famílies (Figura 8).

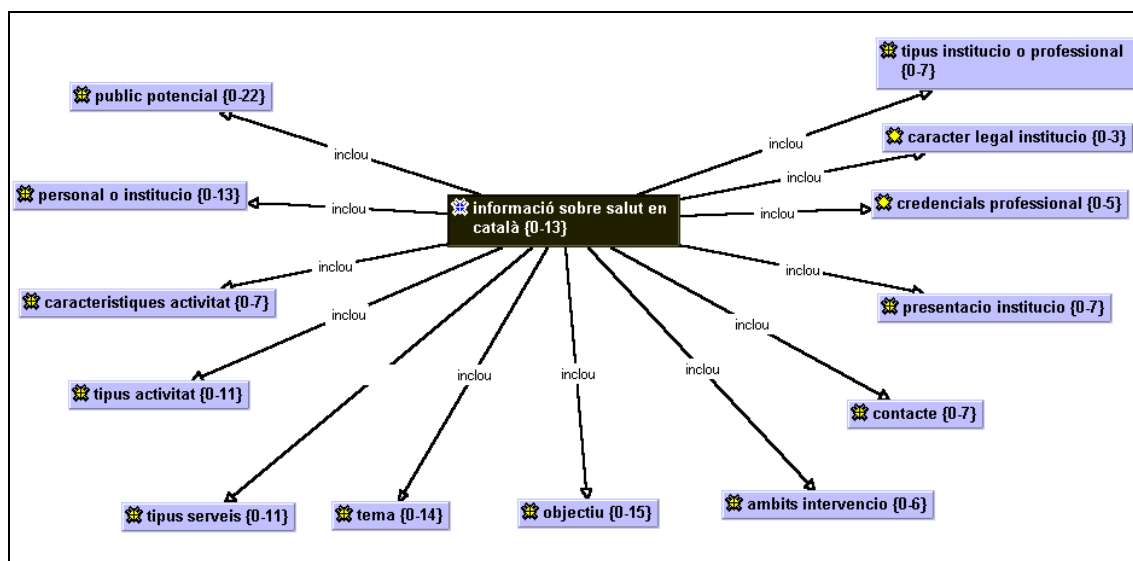

Figura 8: Representació de les 13 famílies que resumeixen el contingut temàtic dels webs sobre salut en català.

Com queda reflectit en la Figura 8 aquestes inclouen: el tipus d'institució o professional, el caràcter legal de la institució, les credencials del professional, la presentació de la institució, les dades de contacte, els àmbits d'intervenció, els objectius del web, els temes del web, els tipus de serveis oferts i els tipus d'activitats proposades per a dur a terme aquests serveis, les característiques de l'activitat, el personal o institució que s'encarrega d'aquestes activitats i finalment, el públic potencial al que va dirigit el servei i/o l'activitat.

Tot seguit es mostren quines són aquestes famílies i com han estat definides en aquesta investigació.

Tipus d'institució o professional: identitat de l'autoria del web (Figura 9).

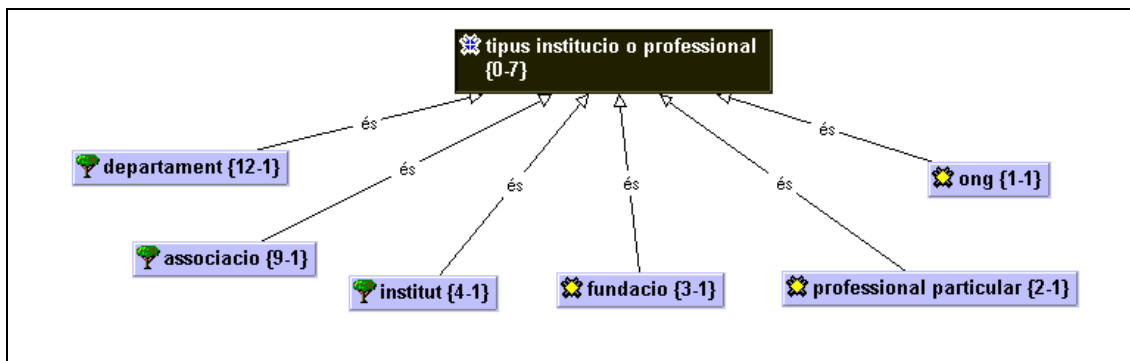

Figura 9: Representació dels codis de la família *Tipus d'institució o professional particular*.

- **ONG'S (organització no governamental):** són organitzacions de caràcter social, independents i autònomes, jurídicament fundades i que actuen sense finalitat de lucre. La seva acció s'orienta cap a la cooperació en el desenvolupament i cap a la cerca d'acords d'ajudes entre governs amb l'objectiu de provocar la solidaritat i promoure el desenvolupament en els pobles i societats del Tercer Món.
Ex: som una organització no governamental, constituïda l'any 1993 amb l'objectiu de respondre a l'epidèmia del vih-sida en la nostra comarca.
- **Professional particular:** dit de la persona que exerceix una professió i actua individualment i en privat.
Ex: Javier Bueno García. Grup d'Estudis de Psicologia de l'Esport. Departament de Psicologia de l'Educació. Facultat de Psicologia. Universitat Autònoma de Barcelona. Tel: 93 581 11 04 o 93 581 24 08. Fax: 93 581 33 29.
- **Associació:** unió de diverses persones amb un vincle jurídic per un fi comú.
Ex: L'ADC, l'Associació de Diabètics de Catalunya, és una entitat que aplega tant diabètics com tutors de nens diabètics, familiars i col·laboradors sensibilitzats per algun motiu amb els problemes que deriven d'aquesta carència.
- **Fundació:** patrimoni organitzat sense finalitat lucrativa al qual la llei reconeix personalitat jurídica.
Ex: La Fundació Privada d'Oncologia Infantil Enriqueta Villavechia.
- **Institut:** corporació científica o centre d'estudis especialitzats.
Ex: de l'Institut Català de la Dona i de l'Institut Català d'Oncologia.
- **Departament:** cadascuna de les parts de l'administració de la Generalitat que té com a finalitat la direcció d'unes funcions més o menys homogènies, sota l'autoritat d'un conseller.
Ex: Departament de Sanitat i Seguretat Social.

Caràcter legal de la institució: identitat jurídica de la institució autora del web (Figura 10).

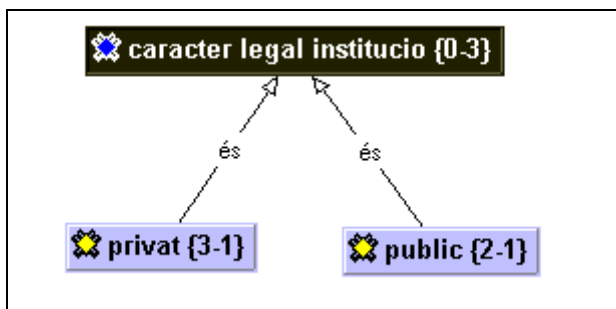

Figura 10: Representació dels codis de la família *Caràcter legal de la institució*.

- **Públic:** relatiu o pertanyent a la societat, a la comunitat (per oposició a privat).
Ex: servei de prevenció i control del càncer. Institut Català d'Oncologia.
- **Privat:** relatiu o pertanyent a un simple particular o a un petit grup de persones (per oposició a públic).
Ex: l'institut es constitueix com una organització privada i independent.

Credencials del professional particular: dades personals, acadèmiques, professionals o col·legials que permeten garantir la professionalitat dels professionals (Figura 11).

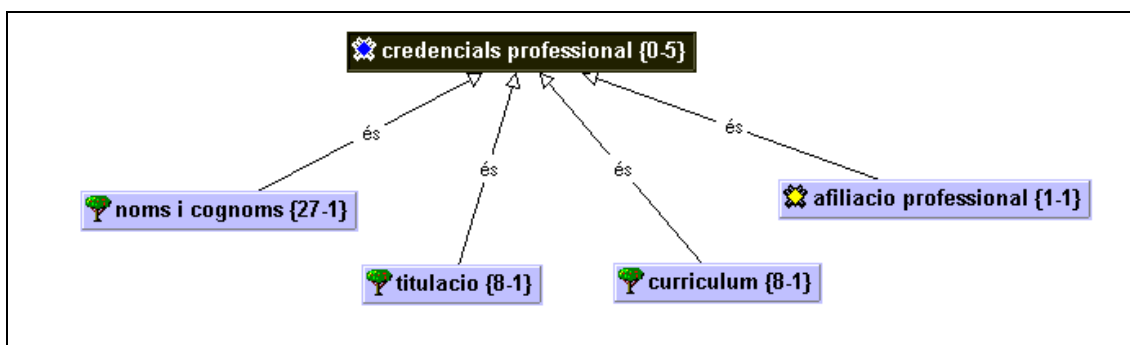

Figura 11: Representació dels codis de la família *Credencials del/de la professional*.

- **Afiliació professional:** identificació que vincula el/la professional amb una associació, col·legi professional, etc.
Ex: Grup d'Estudis de Psicologia de l'Esport. Departament de Psicologia de l'Educació. Facultat de Psicologia. Universitat Autònoma de Barcelona.
- **Currículum:** conjunt d'indicadors relatius a les dades personals, als títols acadèmics, l'experiència professional, etc., del/de la professional particular.
Ex: Fundador de l'Institut d'Estudis de la sexualitat i la parella. President de 6è. Congreso Español de Sexología.
- **Titulació:** títol que mostra l'exercici d'un ofici o professió.
Ex: Psicòleg Clínic
- **Noms i cognoms:** mots mitjançant els quals una persona és coneguda o designada.
Ex: Pere Font

Presentació de la institució: informació que posa en coneixement les característiques organitzatives de la institució (Figura 12).

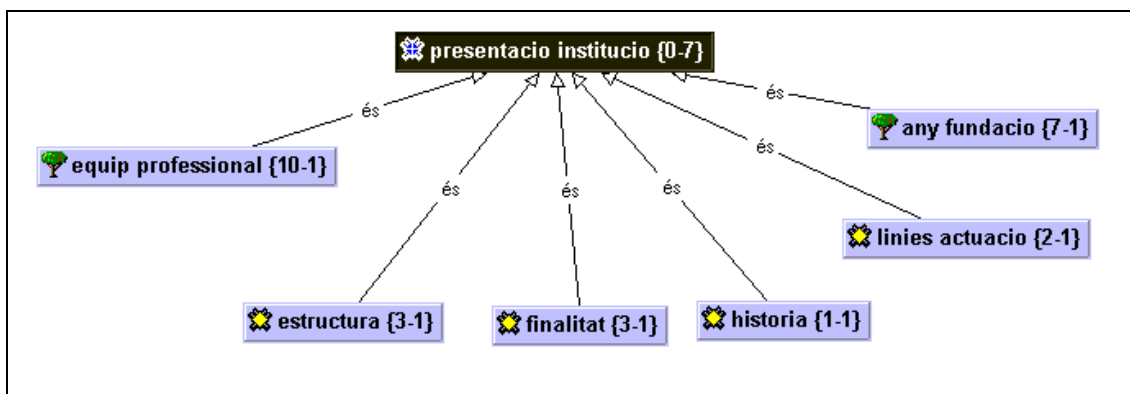

Figura 12: Representació dels codis de la família *Presentació de la Institució*.

- **Any fundació:** any en el qual s'inicia l'activitat professional de la institució o el/la particular.
Ex: Aquesta entitat va ser fundada l'any 1987
- **Línies d'actuació:** conjunt d'estratègies, de plans, d'objectius, etc., que defineixen l'actuació de la institució.
Ex: orienta la seva actuació en base a: qualitat, professionalitat, atenció i tracte càlid i humà, confidencialitat i ètica.
- **Història:** informació que posa en coneixement el recorregut històric de la institució des de la seva creació fins el moment actual.
Ex: El juny de 1994 l'ACAB trasllada les reunions del Grup d'Ajuda Mútua a la Casa Elizalde, fins al 14 de novembre de 1995, data en què s'inaugura la seu social a la Travessera de les Corts. Encara l'any 1994 es produeixen dos fets remarcables: el 14 de març es presenta oficialment l'ACAB al Departament de Joventut de la Generalitat, i el 13 de juny es posa en funcionament el menjador de dia de l'Hospital de Bellvitge, amb un equip de 5 sòcies d'ACAB, equip que en l'actualitat s'ha ampliat amb més de 20 voluntaris.
- **Finalitat:** influència de la causa final o del fet que fa moure o actuar la institució.
Ex: La Fundació Privada d'Oncologia Infantil Enriqueta Villavecchia va nàixer a Barcelona en 1989 per a col·laborar a cobrir les necessitats humanes dels nens malalts de càncer i de les seves famílies a Catalunya.
- **Estructura:** conjunt d'un grup en ordre a llur estabilitat i permanència en el temps.
Ex: PRESIDENTA D'HONOR: PRESIDENT: VICE-PRESIDENTA: SECRETARI: VOCALS: Sra. Marta Ferrusola i Lladós; Sr. Antoni Negre i Villavecchia; Dra. Núria Pardo i Garcia; Sr. Bonaventura Castellanos i Matarrodona.
- **Equip professional:** grup de persones organitzat per un objecte determinat.
Ex: aquest equip està format per professionals de la psicologia, la medicina, l'educació i el treball social.

Contacte: oferiment d'accés a la institució o professional particular (Figura 13).

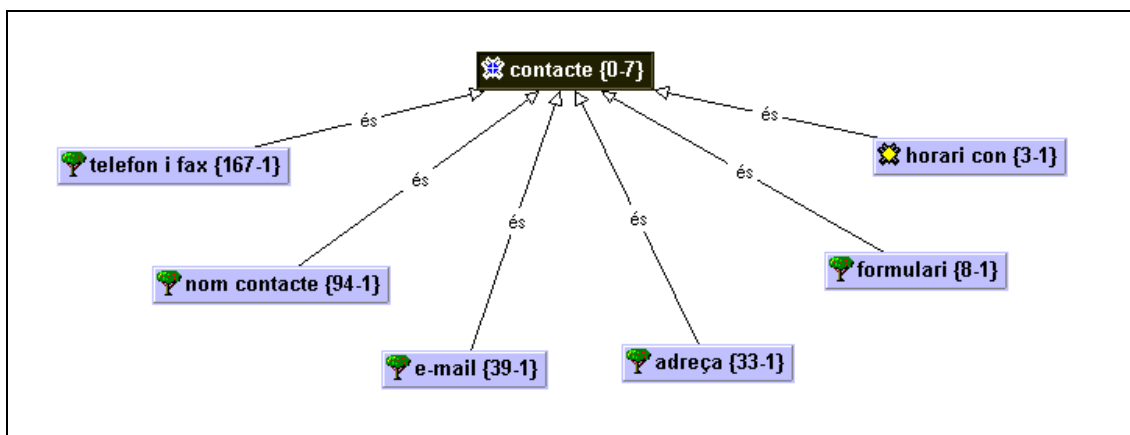

Figura 13: Representació dels codis de la família *Contacte*.

- **Horari con:** distribució de les hores que marquen els límits de temps de contacte amb el/la professional o la institució.

Ex: L'horari d'atenció directa d'aquest número de telèfon és: de DILLUNS a DIVENDRES de 10:00 a 13:00 hores de DILLUNS a DIVENDRES de 17:00 a 20:00 hores.

- **Formulari:** recull de fórmules o de models per a redactar escrits, instàncies, resolucions, etc., judicials o administratius, distribuïts generalment per matèries.

Ex: Per fer-te soci pots omplir el formulari.

- **Adreça:** indicació del lloc on el/la professional particular habita o la seu de la institució.

Ex: C/València, 317-319, 1-4.

- **E-mail:** adreça electrònica del/de la professional o de la institució.

Ex: o per e-mail: informació@iesp.info

- **Nom contacte:** persona/es o institució/ons a la/a les qual/s els/les usuaris/àries es poden adreçar per posar-se en contacte amb la institució o professional particular autor/a del web.

Ex: Mútua de Terrassa

- **Telèfon i fax:** número de telèfon i de fax de la institució o del/de la professional particular.

Ex: Telèfon: 93 457 24 29

Àmbit d'intervenció: informació del web que permet identificar l'espai on actua la institució o el/la professional particular (Figura 14).

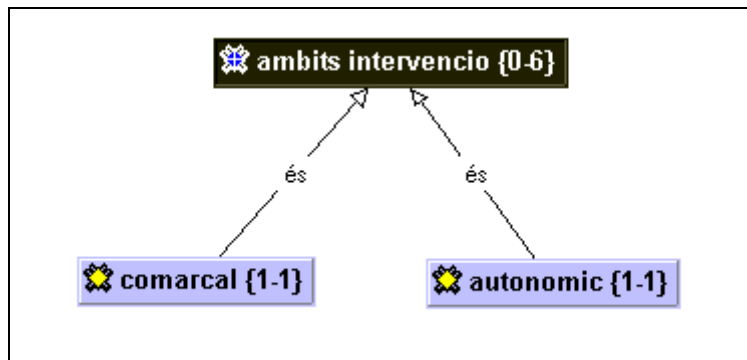

Figura 14: Representació dels codis de la família Àmbits intervenció.

- **Autonòmic:** quan l'àmbit d'actuació d'un/a professional o institució abasta una autonomia.

Ex: La Fundació es present en tots els Hospitals de Catalunya a on es fa tractament de càncer infantil: Sant Joan de Déu, Materno Infantil de la Vall d'Hebrón, Germans Trias i Pujol de Badalona, Sant Pau, Corporació Sanitària Parc Taulí de Sabadell, etc.

- **Comarcal:** quan l'àmbit d'actuació d'un/a professional o institució abasta una comarca.

Ex: L'Associació de Familiars d'Alzheimer del Baix Llobregat.

Objectius: propòsit del web o finalitat de la institució o del/de la professional particular (Figura 15).

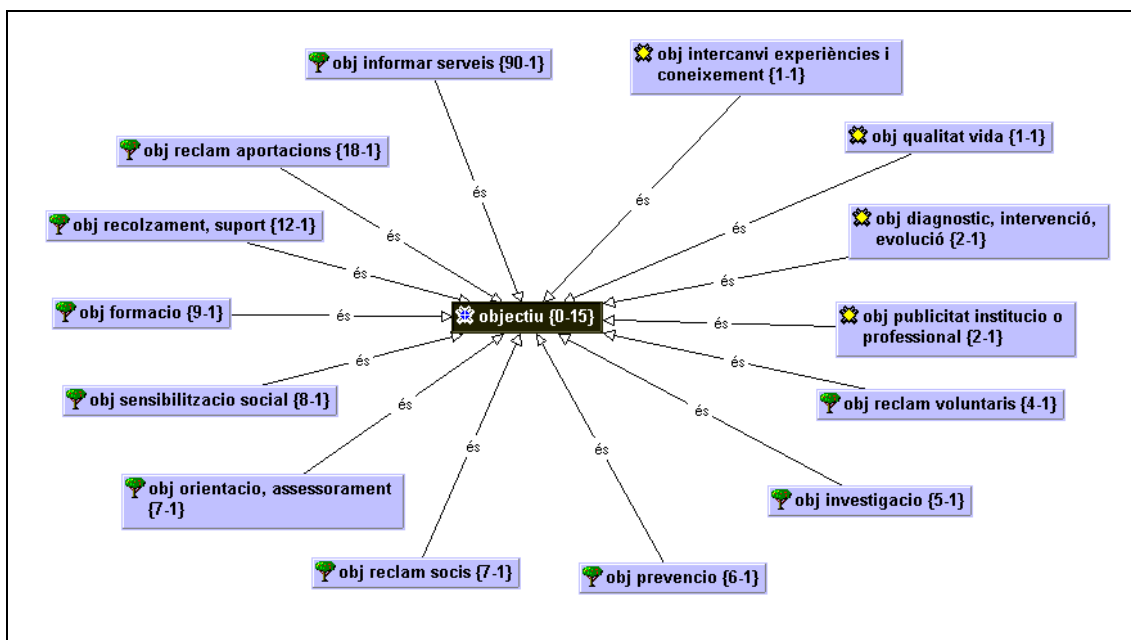

Figura 15: Representació dels codis de la família Objectius.

- **Obj intercanvi experiències i coneixement:** oferir espais d'intercanvi d'experiències i de coneixement.
Ex: Relacionar-nos i compartir coneixements, experiències, problemes.
- **Obj qualitat de vida:** potenciar la qualitat de vida dels/de les afectats/des i dels seus familiars.
Ex: El nostre objectiu prioritari és millorar la qualitat de vida del malalt d'Alzheimer i de les famílies afectades.
- **Obj diagnòstic, intervenció, evolució:** oferir un conjunt de preceptes destinats a la identificació, diagnòstic i seguiment de les malalties.
Ex: Qui no té un familiar o un amic en aquesta situació? Aconseguir la curació d'un major nombre d'infants és l'objectiu comú de tots.
- **Obj publicitat institució o professional:** donar a conèixer al públic potencial l'existència de la institució o dels/de les professionals.
Ex: Tenim la certesa que algunes de les activitats desenvolupades per l'ACAB han estat molt importants per a alguna persona afectada i per alguns dels seus familiars.
- **Obj reclam voluntaris:** demanar al públic potencial la col·laboració en els diferents serveis i activitats de la institució.
Ex: si tens ganes i temps disponible segur que trobaràs alguna cosa per poder fer amb nosaltres.
- **Obj investigació:** potenciar la investigació d'una malaltia.
Ex: Potenciar la investigació en el camp de l'Oncologia Pediàtrica.
- **Obj prevenció:** oferir un servei que permeti evitar el contagi de malalties.
Ex: Implicar d'una manera activa els joves universitaris en la prevenció de la sida.
- **Obj reclam socis:** demanar al públic potencial l'afiliació a la institució.
Ex: per fer-te soci pots omplir el formulari o trucar-nos directament.
- **Obj orientació, assessorament:** oferir un servei de guia puntual per tal d'orientar al/a la malalt/a i a la seva família en les diferents etapes de la malaltia.
Ex: Els objectius de l'ADC són INFORMAR, ACONSELLAR, AJUDAR I DEFENSAR el diabètic.
- **Obj sensibilització social:** sensibilitzar al públic potencial sobre les conseqüències psicològiques, mèdiques, socials... que pateixen els/les afectats/des d'una malaltia i els seus familiars.
Ex: Sensibilitzar a la societat sobre el problema del càncer en els nens, informant d'una problemàtica que requereix solucions immediates.
- **Obj formació:** oferir formació en temes relacionats amb els diferents àmbits de la salut ja sigui presencial o *on-line*.
Ex: L'atenció directa és la tasca central del CJAS. Però també es realitzen diversitat d'activitats (educatives, comunitàries de formació a professionals, de recerca, etc.) generalment, en forma de programes específics.
- **Obj recolzament, suport:** oferir recolzament emocional *in situ* en un període de temps determinat mentre l'/la afectat/da ho requereixi.
Ex: Recentment ha impulsat un projecte de voluntariat per recolzar el familiars dels malalts d'Alzheimer, que pretenia cridar l'atenció sobre la

importància de tenir cura dels curadors, oferir-los amistat, col·laboració i companyia.

- **Obj reclam aportacions:** demanar al públic potencial l'obtenció de recursos econòmics.

Ex: Perquè l'Alzheimer és un problema de tots ajudeu-nos fent-vos socis o realitzant un donatiu.

- **Obj informar serveis:** posar en coneixement al públic potencial els diferents serveis o activitats que realitza la institució o professional ja sigui presencial o virtualment.

Ex: amb la finalitat de prestar diferents serveis relacionats amb la salut sexuals i de la parella.

Tema: matèria o assumpte del que tracta el web (Figura 16).

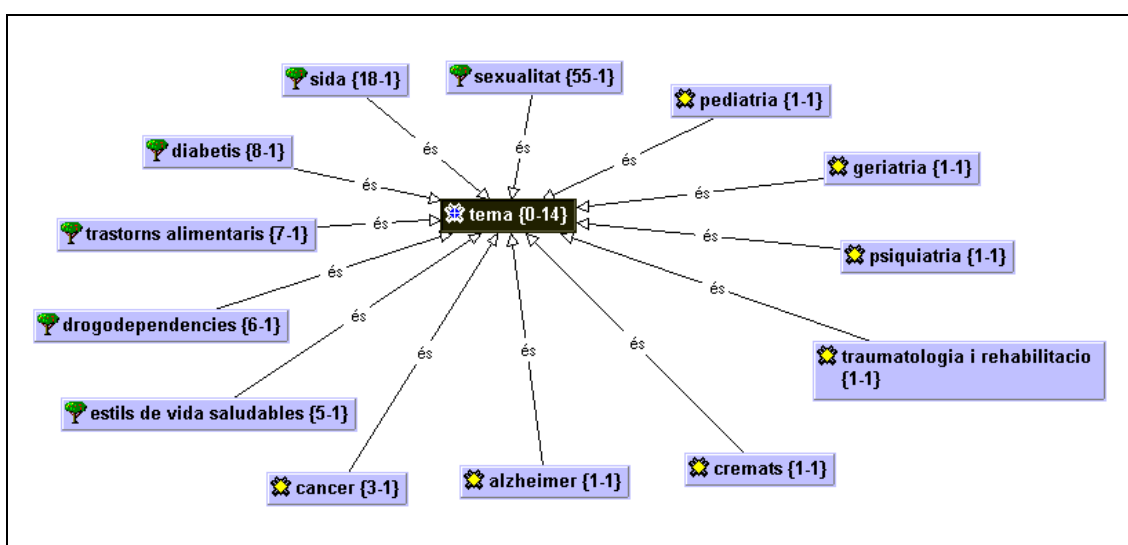

Figura 16: Representació dels codis de la família Tema.

- **Pediatria:** quan el web, servei o activitat tracten total o parcialment sobre la diagnosi i el tractament dels desordres i les malalties pròpies de la infància.

Ex: 2. Servei de Pediatria: Durant tota la setmana, pel matí i per la tarda, els nens ingressats reben l'acompanyament i realitzen jocs conjuntament amb els voluntaris i alguns pares.

- **Geriatria:** quan el web, servei o activitat tracten total o parcialment sobre la diagnosi i el tractament dels desordres i les malalties pròpies de la tercera edat.

Ex: Sant Gervasi: Psiquiatria i Geriatria.

- **Psiquiatria:** quan el web, servei o activitat tracten total o parcialment sobre la diagnosi i el tractament dels desordres i les malalties mentals, i dels problemes d'adaptació de la personalitat.

Ex: Sant Gervasi: Psiquiatria.

- **Traumatologia i rehabilitació:** quan el web, servei o activitat tracten total o parcialment sobre el conjunt de coneixements sobre els traumatismes i llurs efectes; o sobre la recuperació, mitjançant procediments adequats, d'una habilitat corporal normal que, a causa d'una malaltia o d'un traumatisme, s'havia perdut.

Ex: Vall d'Hebrón: traumatologia i rehabilitació.

- **Cremats:** quan el *web*, servei o activitat tracten total o parcialment sobre les persones que han sofert una cremada.

Ex: Servei de Cremats: Cada dia, dues hores al matí i una a la tarda, els nens de la unitat de cremats es reuneixen en una sala de jocs on un voluntari o voluntària intenta entretenir-los, jugar amb ells, explicar contes, etc. No hi ha cap assistent social que els ajudi o orienti en la preparació de les activitats. El Nadal passat, per iniciativa de les voluntàries es va decorar la sala de jocs amb material que elles mateixes van aportar.

- **Alzheimer:** quan el *web*, servei o activitat tracten total o parcialment sobre la malaltia de Alzheimer.

Ex: L'AFAB organitza el "Dia Mundial de l'Alzheimer".

- **Càncer:** quan el *web*, servei o activitat tracten total o parcialment sobre algun tipus de càncer.

Ex: LES DONES I EL CÀNCER DE MAMA Informació per a dones afectades.

- **Estils de vida saludables:** quan el *web*, servei o activitat tracten total o parcialment sobre els comportaments de vida encaminats al foment de la salut.

Ex: Salut i estils de vida. Una proposta per l'ESO.

- **Drogodependències:** quan el *web*, servei o activitat tracten total o parcialment sobre l'addicció a diferents drogues.

Ex: En aquest curs de formació es van tractar diferents maneres de treballar les drogodependències: el treball amb usuaris o ex-usuaris de drogues, el treball d'investigació que es fa a la UAB i les diferents intervencions educatives que es poden dur a terme per prevenir o disminuir les drogodependències en els joves.

- **Trastorns alimentaris:** quan el *web*, servei o activitat tracten total o parcialment sobre les diferents disfuncions alimentàries (anorèxia, bulímia...).

Ex: El GAM de trastorns del comportament alimentari.

- **Diabetis:** quan el *web*, servei o activitat tracten total o parcialment sobre la malaltia de la diabetis.

Ex: L'ADC, l'Associació de Diabètics de Catalunya, és una entitat que aplega tant diabètics com tutors de nens diabètics, familiars i col·laboradors sensibilitzats per algun motiu amb els problemes que deriven d'aquesta carència.

- **Sida:** quan el *web*, servei o activitat tracten total o parcialment sobre la malaltia de la sida.

Ex: A tota persona afectada de manera directa o indirecta pel VIH-SIDA.

- **Sexualitat:** quan el *web*, servei o activitat tracten total o parcialment sobre algun trastorn, disfuncions sexuals o aspectes generals relacionats amb la sexualitat.

Ex: Prevenció de l'abús sexual infantil.

Tipus activitat: actes que permeten dur a terme els serveis que ofereixen les institucions o professionals particulars (Figura 17).

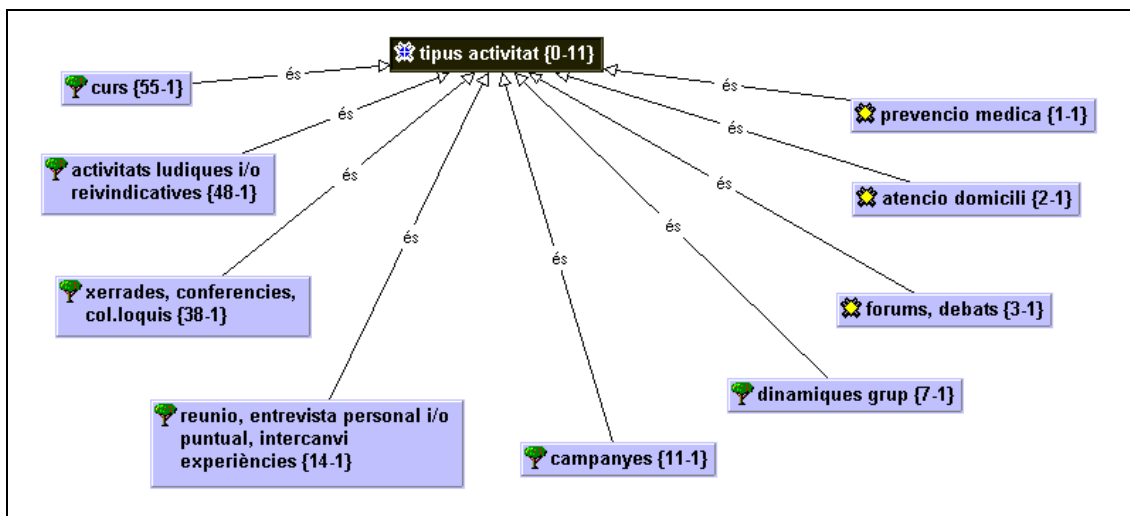

Figura 17: Representació dels codis de la família *Tipus d'activitat*.

- **Prevenció mèdica:** conjunt de mesures destinades a disminuir els riscos de patir una malaltia.
Ex: facilitant la realització de revisions ginecològiques.
- **Atenció domicili:** conjunt de serveis que es duen a terme en el domicili dels/de les afectats/ades.
Ex: Ajudes econòmiques diverses per a despeses que s'originen per causa de la malaltia. Inclou un servei d'atenció familiar domiciliària per a situacions de gran necessitat.
- **Fòrums, debats:** reunió pública per a discutir assumptes d'interès social, cultural, etc., en la qual els/les assistents/es intervenen en la discussió, disputa o diàleg entre dos o més personatges.
Ex: Entra al nostre xat i descobreix una comunitat plena de gent com tu.
- **Dinàmiques de grups:** conjunt de tècniques o exercicis que potencien la interacció dels/de les components d'un grup.
Ex: Grups de suport a les dones amb càncer de mama, monitoritzats per professionals de la Psicologia (Programa "Sentir-se millor").
- **Campanyes:** sèrie d'actuacions per tal d'aconseguir un fi formatiu.
Ex: Programa de formació sobre la prevenció del risc en adolescents Novembre 2002 - Abril 2003.
- **Reunió, entrevista personal i/o puntual, intercanvi experiències:** conjunt de persones reunides; reunió concertada entre persones que han de parlar d'alguna cosa; bescanvi d'experiències mútues.
Ex: en les sessions d'orientació i assessorament familiar es treballa habitualment amb la parella.

- **Xerrades, conferències, col·loquis:** dissertació oral en públic sense gaires formalitats; discurs en el qual hom tracta d'un tema científic, religiós, etc., en públic; conversa, especialment d'una certa importància, entre dues persones o més.

Ex: Xerrades i col·loquis sobre els diferents temes que ens afecten.

- **Activitats lúdiques o reivindicatives:** conjunt d'actes festius o de demanda vers un objectiu o tema.

Ex: Colònies d'Hivern a Andorra: participen cada any en aquesta activitat al voltant de 40 nens acompanyats de voluntaris, metges, infermeres i la responsable pedagògica de la Fundació.

- **Curs:** sèrie de lliçons que formen un ensenyament regular d'una matèria.

Ex: Sexualitat, adolescència i risc. 40 hores. Escola Universitària d'Infermeria d'Andorra. (Informació en el telèfon: 00 376 861564 o a euinfermeria@andorra.ad).

Característiques de l'activitat: trets, qualitats o propietats per les quals es distingeixen les activitats (Figura 18).

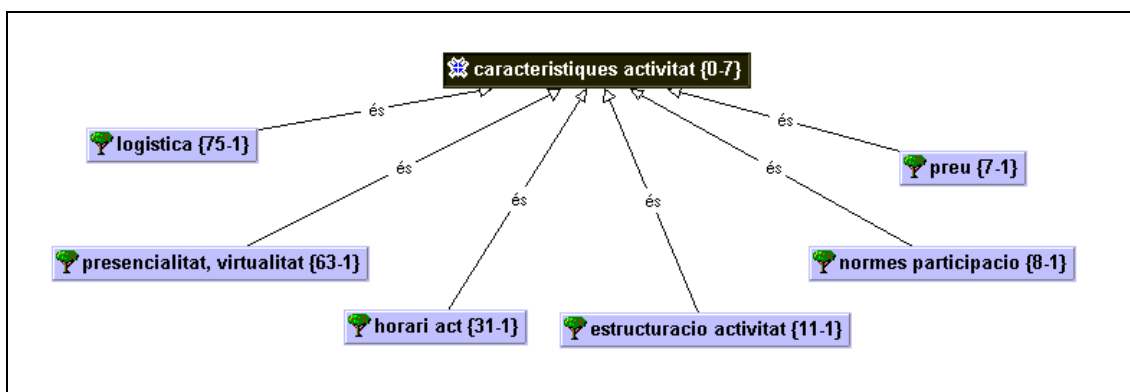

Figura 18: Representació dels codis de la família *Característiques de la activitat*.

- **Preu:** aspectes que ens indiquen la quantitat econòmica del servei o de l'activitat.

Ex: La Consult@ PsicoJove és un servei adreçat als joves per tractar les seves inquietuds de manera professional, eficaç, totalment seria i gratuïta.*

- **Normes participació:** aspectes que ens indiquen els requisits a complir per tal de poder realitzar l'activitat.

Ex: es recomana un mínim de 8 a 10 participants per a dur a terme aquest curs.

- **Estructura activitat:** aspectes que ens indiquen l'organització per fases de l'activitat o el servei.

Ex: El curs es va dividir en 4 sessions, aquestes van ser...

- **Horari act:** aspectes que ens indiquen la distribució d'hores de l'activitat o el servei.

Ex: Horari: de dilluns a divendres de 10.00h a 14.00h i de 16.30h a 20.30h.

- **Presencialitat, virtualitat:** aspectes que indiquen si l'activitat és presencial o virtual.

Ex: curs: sexualidad y discapacitación psíquica (20 hores en la modalitat presencial/60 hores en la modalitat distància).

- **Logística:** aspectes que ens indiquen l'espai, els/les participants, els horaris, etc., de l'activitat.

Ex: el curs es porta a terme en el local de l'entitat que ho sol·licita.

Personal o institució que oferta els serveis: especialitat professional de l'entitat o professional particular que ofereix el servei (Figura 19).

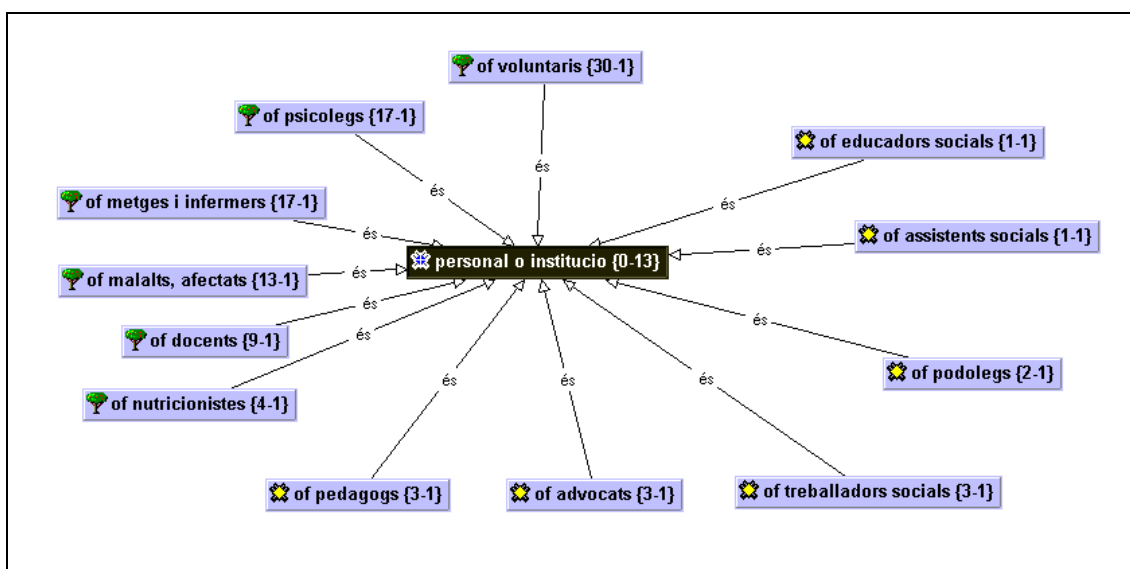

Figura 19: Representació dels codis de la família *Personal o institució* que ofereix el servei o l'activitat.

- **Of educadors socials:** professional diplomad/da en educació social.
Ex: "COM TREBALLEM EN LA PREVENCIÓ DE LES DROGUES. Aquesta sessió va anar a càrrec de Jokin Goiburu, Educador Social..."
- **Of assistents socials:** professional diplomad/da en treball social i assistència social.
Ex: Es reuneixen els malalts en una sala i s'organitzen treballs manuals proposats pels voluntaris o per l'assistent social que coordina l'activitat.
- **Of podòlegs:** professional diplomad/da en podologia.
Ex: Ponent: Sr. Xavier Aixendri i Ventura. Podòleg.
- **Of treballadors socials:** professional diplomad/da en treball social i assistència social.
Ex: Per a la totalitat d'aquestes tasques es compta amb la col·laboració de voluntàries, tan afectades com no per la malaltia i preparades tècnicament i psicològicament, i a més d'un grup multidisciplinari de professionals (metges, psicòlegs, treballadors socials...).
- **Of advocats:** professional llicenciat/da en dret.

Ex: En cas de ser necessari, es pot concertar una segona entrevista en la que, a més del psicòleg, hi participarà un advocat especialitzat en dret de família, per tal de complementar la perspectiva psicològica amb la legal.

- **Of pedagogs:** professional llicenciat/da en pedagogia.
Ex: ...i la responsable pedagògica de la Fundació...
- **Of nutricionistes:** professional diplomad/da en nutrició.
Ex: Ponent Sra. Marta Olmos. Diplomada en Dietètica i Nutrició.
- **Of docents:** professional diplomad/da en magisteri o altres diplomats/des o llicenciats/des l'activitat dels/de les quals és la docència.
Ex: Prof. de Secundària, Biologia.
- **Of malalts, afectats:** persona o comunitat afectat/ada o afectats/afectades d'alguna malaltia física o psíquica.
Ex: Tradicionalment l'ADC organitza dues Jornades d'Informació per a diabètics.
- **Of metges i infermers:** professionals llicenciats/des en medicina o diplomats/des en infermeria.
Ex: Ponent: Dra. Dolors Rodriguez. Endocrinòloga de la Fundació Sardà Farriol.
- **Of psicòlegs:** professional llicenciat/da en psicologia.
Ex: En el cas de l'Institut els professionals són psicòlegs.
- **Of voluntaris:** col·lectiu que s'ofereix lliurement a fer una cosa a la qual no és obligat.
Ex: Els voluntaris fan diversos tallers de sexe segur al llarg del curs.

Públic potencial: persones o entitats a la que s'adreça el web o el servei (Figura 20).

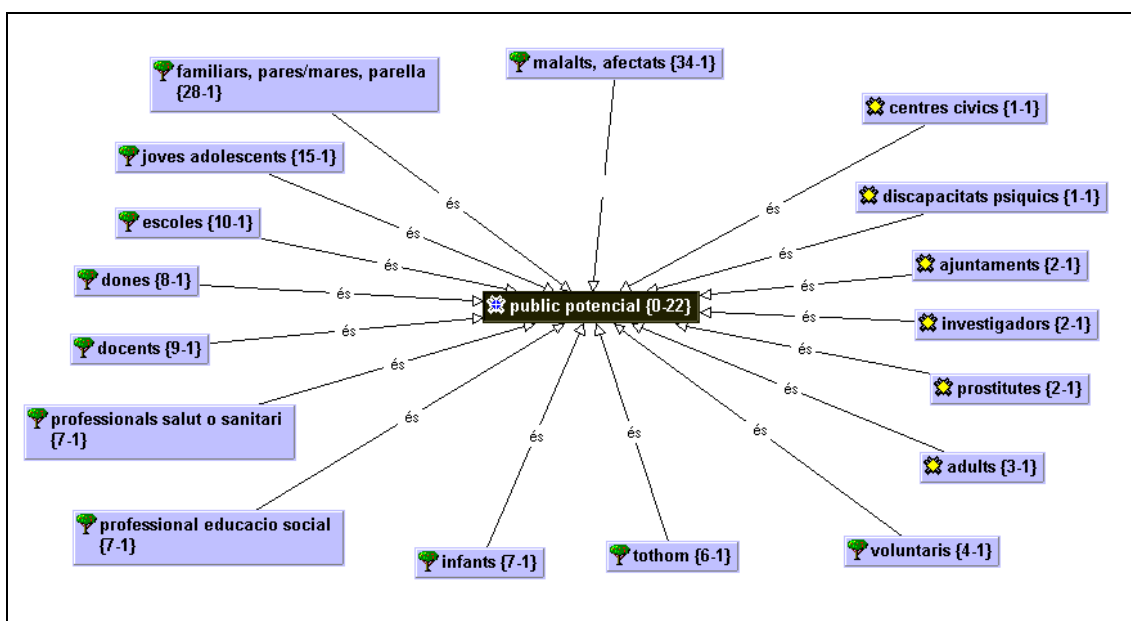

Figura 20: Representació dels codis de la família *Públic potencial* al que va adreçat el web, servei o activitat.

- **Centres cívics:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) a una societat que tenen una finalitat cultural, de foment d'un cert ordre d'activitats o de difusió d'un ideal social, polític o religiós.
Ex: Donem resposta a totes les peticions rebudes de centres d'ensenyament secundari, associacions de pares, altres entitats, centres cívics, universitats, etc. per impartir xerrades amb l'objectiu d'informar i sensibilitzar els estudiants, els educadors i els pares.
- **Discapacitats psíquics:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) al col·lectiu dels/de les discapacitats/des psíquics/ques.
Ex: Sexualitat i discapacitació Psíquica. En l'actualitat, des de diferents organitzacions i sectors professionals, es reconeix cada vegada més el dret de les persones amb algun tipus de discapacitació a desenvolupar una vida sexual i afectiva el més normalitzada possible.
- **Ajuntaments:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) a una corporació pública que representa, governa i administra els interessos d'un municipi.
Ex: Aquesta proposta es dirigeix a Associacions de pares i mares, Ajuntaments i altres organitzacions i entitats que desitgin incorporar-la en el seu programa d'activitats.
- **Investigadors:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) al col·lectiu que fa recerca.
Ex: La llista Sexologia esta oberta a professionals de la docència, investigadors i professionals dels àmbits sanitari, social i educatiu fonamentalment.
- **Prostitutes:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) al col·lectiu de les prostitutes.
Ex: Va dirigit a prostitutes que treballen en les carreteres del Vallès oriental i occidental.
- **Adults:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) al col·lectiu d'adults.
Ex: Activitat professional: Diagnòstic i tractament psicològic d'adults. Psicoteràpia individual.
- **Voluntaris:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) a les persones que s'ofereixen lliurement a fer una cosa a la qual no és obligat.
Ex: Curs de formació per als voluntaris de prevenció de la sida.
- **Tothom:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) a tota la societat.
Ex: és una entitat que aplega tant diabètics com tutors de nens diabètics, familiars i col·laboradors sensibilitzats per algun motiu amb els problemes que deriven d'aquesta carència...
- **Infants:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) al col·lectiu dels infants.
Ex: sense ànim de lucre, treballem conjuntament per millorar el benestar dels nens, les nenes...
- **Professionals educació social:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) a diferents persones que treballen en l'àmbit de l'educació social.
Ex: Aquest fòrum està obert exclusivament a docents, investigadors, i professionals dels àmbits educatiu, sanitari i social.

- **Professionals salut o sanitari:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) a diferents persones que treballen en l'àmbit de la salut o sanitari.
Ex: Preparar als professionals que interactuen amb persones discapacitades per tal d'entendre millor el que significa la sexualitat en la vida d'un individu, com intervé en les seves relacions personals, i si és el cas, com es converteix en un problema per a si mateix o per als altres.
- **Docents:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) a diferents persones que eduquen en l'àmbit de l'ensenyament primari, secundari o universitari.
Ex: Pretenem aportar recursos d'INTERNET als docents, no directament als potencials alumnes, encara que tot hagi de revertir en ells.
- **Dones:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) al col·lectiu de les dones.
Ex: informació per a dones...
- **Escoles:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) a una institució col·lectiva, de caràcter públic o privat, on hom dóna instrucció.
Ex: Les nostres propostes estan pensades per a l'Educació Secundària Obligatòria (ESO) a Catalunya (especialment) i a Espanya.
- **Joves, adolescents:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) al col·lectiu dels/de les joves o dels/de les adolescents.
Ex: Aquest espai està obert als nois i noies fins a 25 anys. Per visitar el CJAS, no cal demanar hora i l'atenció és personalitzada i confidencial.
- **Familiars, pares/mares, parella:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) a algun parent dels/de les afectats/ades per alguna malaltia.
Ex: és una entitat que aplega tant diabètics com tutors de nens diabètics, familiars i col·laboradors sensibilitzats per algun motiu amb els problemes que deriven d'aquesta carència...
- **Malalts, afectats:** quan el *web*, servei o activitat van dirigits (total o parcialment) a una persona o comunitat afectada d'alguna malaltia física o psíquica.
Ex: EXPERIÈNCIA D'ASSOCIACIÓ D'AJUDA MÚTUA Aquesta sessió va anar a càrrec de dos representants de l'entitat Alcohòlics Anònims que van exposar la seves experiències personals dins el grup dels alcohòlics anònims.

Tipus serveis: oferta professional de la institució o del/de la professional promoguda a través del *web* (Figura 21).

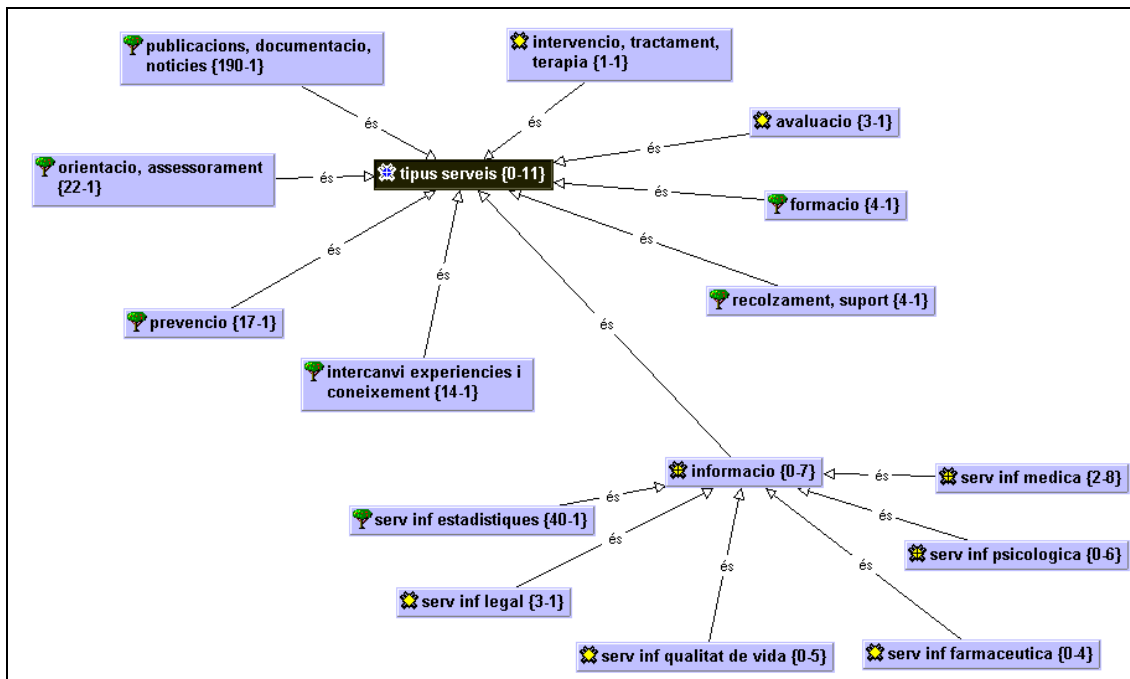

Figura 21: Representació dels codis de la família *Tipus de serveis* que s'ofereixen a través del *web*.

- **Intervenció, tractament, teràpia:** apartat del *web* destinat a posar en pràctica un conjunt de mitjans per a guarir o alleujar una malaltia.

Ex: Aquest mètode és molt segur per evitar un embaràs inesperat, però no protegeix de les malalties de transmissió sexual (MTS) ni de la SIDA. Es presenten en capsetes de 21 o 28 píndoles: se n'ha de prendre una cada dia, aproximadament a la mateixa ora.

Per començar el mètode, es pren la primera píndola de la primera capsa el primer dia del cicle (el dia que apareix la regla), i després una cada dia, fins a acabar la caixa

- **Avaluació:** apartat del *web* que determina, d'una manera aproximada, la vàlua, el valor o la magnitud d'alguna cosa.

Ex: Realitzo informes psicològics sobre la preparació psicològica per a la competició...

- **Formació:** apartat del *web* destinat a adquirir i desenvolupar una aptitud, una qualitat, uns coneixements vers la salut.

Ex: Es col·loca quan el penis està erecte i abans d'iniciar qualsevol joc de penetració. Agafeu-lo amb els dits per l'extrem (pel reservori") i desenrotlleu el preservatiu al llarg del penis en erecció i fins a la base. Abans que acabi l'erecció, cal retirar el penis de la vagina, subjectant el preservatiu per la base. Així evitarem que es quedi a dintre. Només queda comprovar que no estigui trencat, fer-li un nus i llençar-lo, però sempre a les escombraries, mai al vàter. És d'un sol ús. És la millor protecció contra la sida i les altres malalties de transmissió sexual (MTS).

- **Recolzament, suport:** apartat del *web* destinat a ajudar algú perquè no defalleixi, no decaigui.

Ex: ...grups d'ajuda mútua. grup àgata: suport i orientació a les dones afectades...

- **Intercanvi experiències i coneixement:** apartat del *web* que permet compartir i explicar diferents coneixements, vivències, etc.

Ex: Intercanvi d'informació, metodologia i bones pràctiques amb les altres entitats treballen en l'àmbit de l'atenció en els hospitals.

- **Prevenió:** apartat del *web* que ofereix un conjunt de mesures destinades a disminuir els riscos de patir una malaltia i a potenciar la salut en la societat.

Ex: Recorda fer servir el condó: en la penetració anal utilitza lubricants solubles en aigua no greixosos que no fan malbé el condó.

- **Orientació, assessorament:** apartat del *web* destinat a proporcionar a la persona informació que li faciliti la presa de decisions, l'aclariment o la seva actuació.

Ex: Tots sabem què és la sexualitat, però no arribem a definir-la. La vivim, la sentim, hi reflexionem i, a la vegada, influeix en les nostres relacions amb els altres. Malauradament, poques vegades ens pensem a parlar-ne. La sexualitat, l'afectivitat, l'amor, el desig... incidiesen d'una manera molt important en el nostre creixement com a persones, i el seu desenvolupament afecta l'equilibri psicològic, afectiu i emocional de cadascun de nosaltres.

- **Publicacions, documentació, notícies:** apartat del *web* on es recullen els documents, publicacions i notícies que serveixen per a provar un fet, un estudi o una argumentació.

Ex: Ajuts de la Marató de TV3 de 1998 El dia 24 de novembre es va celebrar l'acte d'atorgament dels Ajuts de la Marató de TV3 de 1998 corresponents a la diabetis i altres malalties metabòliques en el Paranimf de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

- **Informació:** apartat del *web* destinat a donar notícies i posar al corrent de diferents aspectes relacionats amb la salut.

Amb la intenció de facilitar la comprensió de la informació d'aquesta categoria es varen proposar dos nivells més de categories, de manera que les categories de l'últim nivell anessin englobant les categories de nivells més inferiors. A continuació es mostra quines són aquestes:

En la Figura 22 es detalla la subcategoria servei d'informació mèdica:

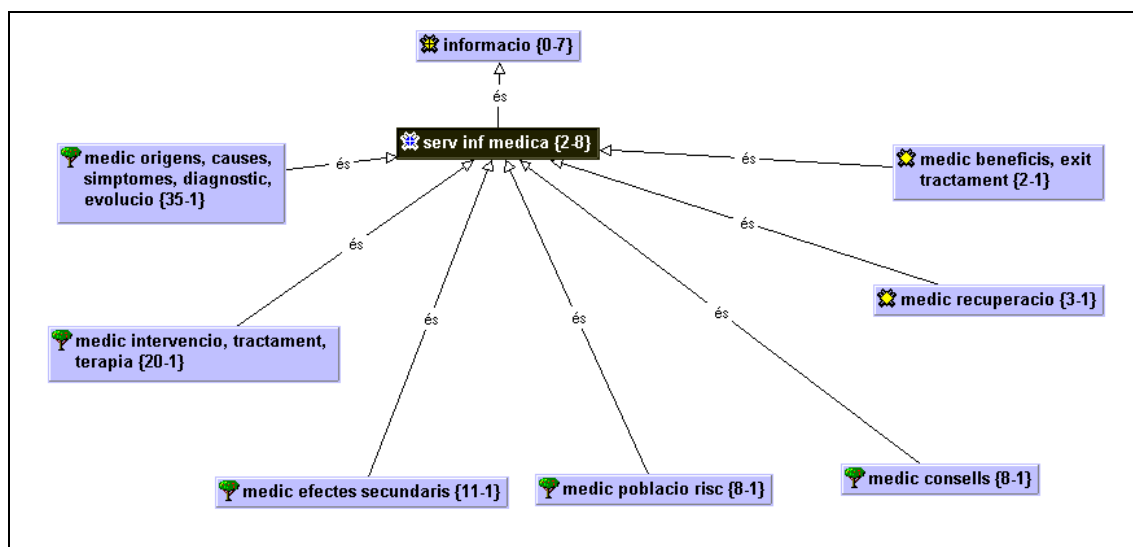

Figura 22: Representació dels codis de la subcategoria *Servei d'informació mèdica*.

- *Serv inf mèdica*: conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent de diferents aspectes mèdics relacionats amb la salut.
 - *Mèdic beneficis, èxit tractament*: conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent dels beneficis i èxits dels tractaments mèdics.

Ex: actualment la teràpia sexual s'ha beneficiat de les aportacions de nombrosos avenços en psicologia i medicina que permeten assegurar un índex d'èxit superior al 80% del casos...
 - *Mèdic recuperació*: conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent de la recuperació de certes malalties i els seus tractaments.

Ex: Les posicions i els exercicis que us permetran recuperar la mobilitat de la zona i controlar el limfedema es descriuen amb detall a l'apartat dedicat a l'activitat física.
 - *Mèdic consells*: conjunt d'accions destinades a donar consells mèdics.

Ex: actualment, qualsevol dona que tingui la mare i/o germanes afectades de càncer de mama pot sol·licitar consell genètic, és a dir, una valoració mèdica especialitzada del seu risc de patir un càncer hereditari...
 - *Mèdic població risc*: conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent de les poblacions de risc de certes malalties.

Ex: la probabilitat d'arribar a patir un càncer de mama és més elevada en: les dones que no han tingut fills o els han tingut en edat avançada...
 - *Mèdic efectes secundaris*: conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent dels efectes secundaris dels tractaments mèdics.

Ex: actualment els tractaments de càncer són menys agressius i millor tolerats que fa uns anys...
 - *Mèdic intervenció, tractament, teràpia*: conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent de les intervencions, teràpies i tractaments mèdics.

Ex: per tractar el càncer de mama es disposa de dues grans modalitats de tractament...
 - *Mèdic orígens, causes, símptomes, diagnòstic, evolució*: conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent dels orígens, causes, símptomes, diagnòstic i evolució mèdiques de les malalties.

Ex: el càncer de mama en els seus efectes inicials acostuma a presentar-se com una nodositat o enduriment...

En la Figura 23 es detalla la subcategoria servei d'informació psicològica:

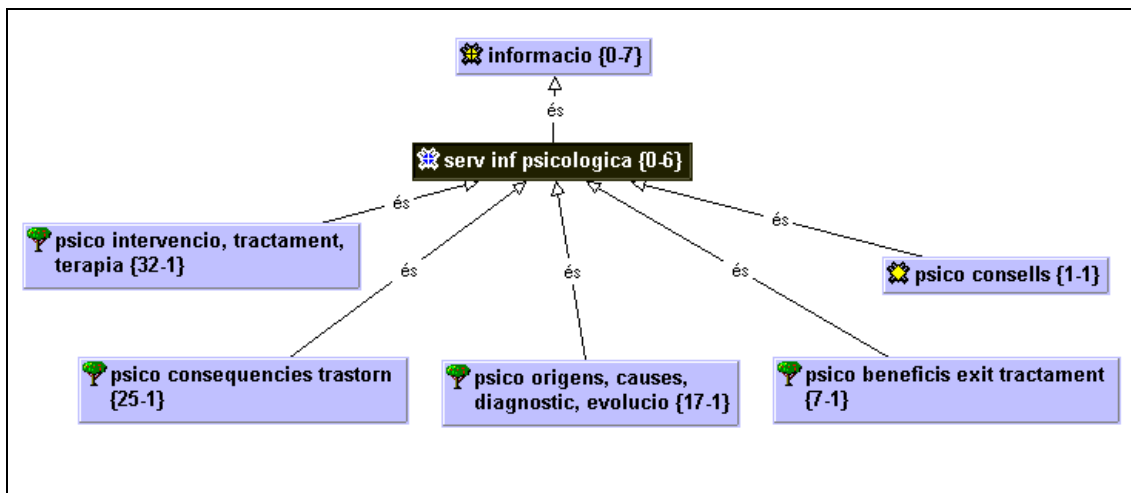

Figura 23: Representació dels codis de la subcategoria *Servei d'informació psicològica*.

- *Serv inf psicològica*: conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent de diferents aspectes psicològics relacionats amb la salut.
 - *Psico consells*: conjunt d'accions destinades a donar consells psicològics.

Ex: com en altres aspectes del creixement, cal prendre's un temps per sentir-se tranquil·la amb els sentiments que es viuen.
 - *Psico beneficis, exit tractament*: conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent dels beneficis i èxits dels tractaments psicològics.

Ex: actualment la teràpia sexual s'ha beneficiat de les aportacions de nombrosos avenços en psicologia i medicina que permeten assegurar un índex d'èxit superior al 80% del casos...
 - *Psico orígens, causes, símptomes, diagnòstic, evolució*: conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent dels orígens, causes, símptomes, diagnòstic i evolució psicològiques de les malalties.

Ex: És per aquest tipus de causes que es considera que la majoria de disfuncions sexuals són d'origen psicològic o relacional, i que per tant aquest ha de ser el tractament a dur a terme, lògicament per professionals experts.
 - *Psico conseqüències psicològiques trastorn*: conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent de les conseqüències psicològiques de certes malalties.

Ex: és un període psicològicament angoixant sobretot els primers temps. Les pacients tenen la sensació que qualsevol símptoma, sigui dolor, febre, tos, etc. és degut a una recidiva –recaiguda- del seu tumor, mentre que la immensa majoria de les vegades són conseqüència d'una malaltia comú sense importància. Malgrat tot és bo consultar al metge de capçalera o l'oncòleg, que li donarà la dimensió real del problema i d'aquesta manera

deixarà de patir inútilment per una patologia, repeteixo, moltes vegades absolutament banal.

- *Psico intervenció, tractament, teràpia:* conjunt d'accions destinades a donar *notícia* i posar al corrent de les intervencions, teràpies i tractaments psicològics.

Ex: en la activitat clínica el nostre treball es basa en un model de teràpia breu que situa a la persona o la parella com a motor del seu propi procés de canvi...

En la Figura 24 es detalla la subcategoria servei d'informació farmacèutica:

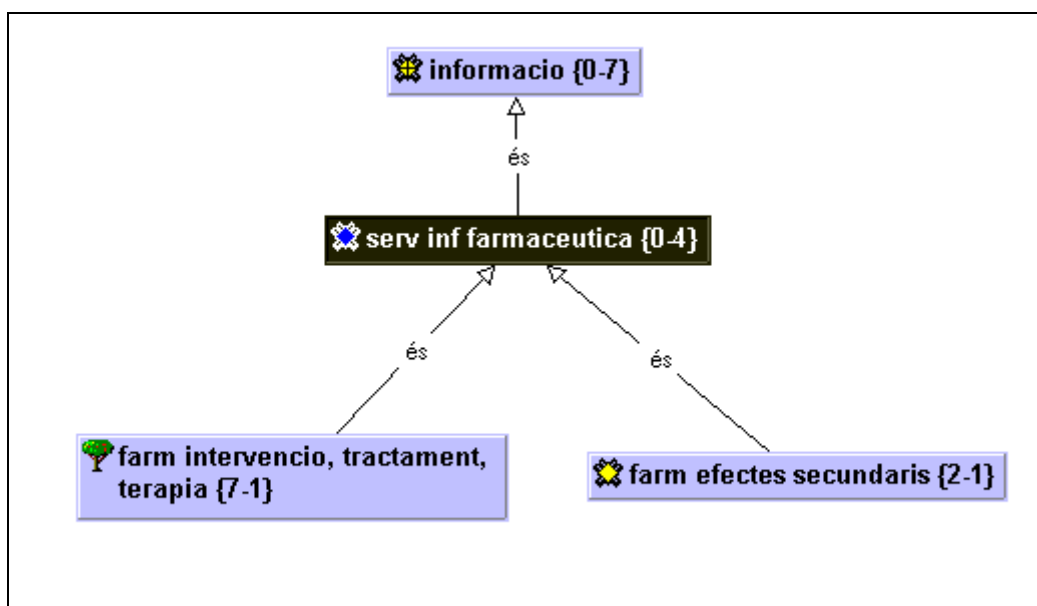

Figura 24: Representació dels codis de la subcategoria *Servei d'informació farmacèutica*.

- *Serv inf farmacèutica:* conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent de diferents aspectes farmacèutics relacionats amb la salut.
 - *Farm efectes secundaris:* conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent dels efectes secundaris dels tractaments farmacèutics.

Ex: en casos excepcionals, el tamoxifé pot produir trastorns de la circulació venosa especialment a les cames...
 - *Farm intervenció, tractament, teràpia:* conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent de les intervencions, teràpies i tractaments farmacèutics.

Ex: el tractament hormonal més estès és el tamoxifè

En la Figura 25 es detalla la subcategoria servei d'informació sobre la qualitat de vida:

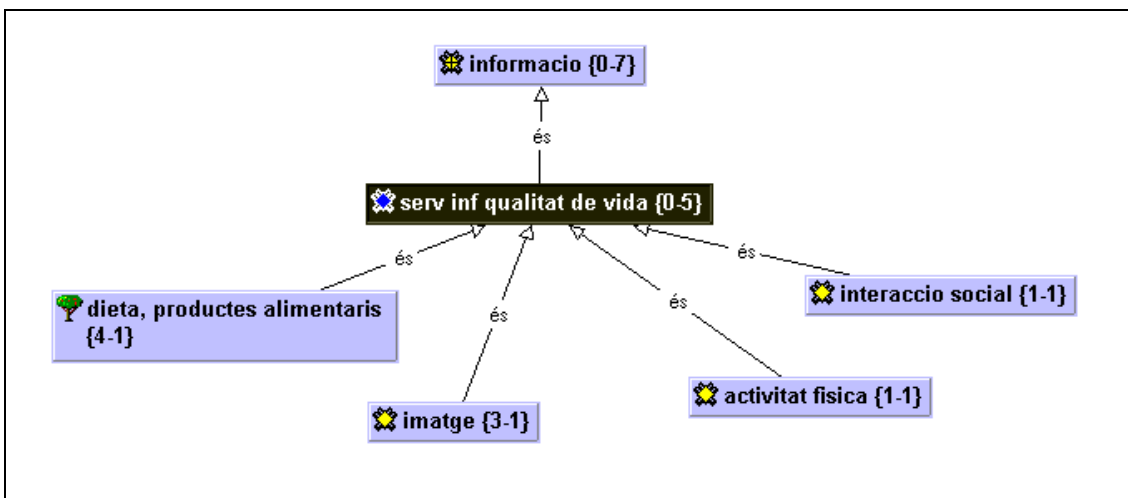

Figura 25: Representació dels codis de la subcategoria *Servei d'informació sobre la qualitat de vida*.

- *Serv inf qualitat de vida*: conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent de diferents aspectes que ajudin a millorar la qualitat de vida.
 - *Interacció social*: informació respecte a fomentar la qualitat de vida a partir de les relacions socials amb els/les altres.

Ex: Els estudis pilots desenvolupats a Roma, Manchester i Estocolm en relació a la integració de nens amb càncer al col·legi, revelen que aquells que millor es van readaptar van ser els que s'havien mantingut en contacte amb els mestres de l'escola d'origen al llarg del tractament, amb el que es demostra la importància de la comunicació per mantenir la identitat del nen com membre del grup classe.
 - *Activitat física*: informació respecte activats destinades a millorar la condició física.

Ex: tingui present que l'activitat física millorarà la seva imatge i li produirà sensació de benestar...
 - *Imatge*: informació respecte a accions destinades a millorar l'aparença visible dels individus.

Ex: és aconsellable utilitzar sabons de ph alt...
 - *Dieta, productes alimentaris*: informació respecte a com fer règim en el menjar i el beure consistent en el control dels aliments ingerits diàriament o setmanalment.

Ex: la seva dieta hauria d'estar integrada bàsicament per aliments risc en fibra...

I finalment les dues últimes subcategories:

- *Serv inf legal*: conjunt d'accions destinades a donar notícia i posar al corrent de diferents lleis i aspectes legals relacionats amb la salut.

Ex: ASSESSORAMENT LEGAL 18 Famílies han rebut aquest servei...

- *Serv inf estadístiques*: conjunt de dades i fets aplegats, classificats i computats en que es basen per donar suport a una informació.

Ex: Actualment, el nivell de supervivència està per sobre del 70%, però a principis del segle XXI s'espera un percentatge del 80- 90% per a la totalitat dels tumors malignes infantils.

4.3.2. Qualitat del contingut

Com ja s'ha esmentat, l'anàlisi de contingut realitzat en aquest estudi tenia dos objectius. Per una banda extreure quines eren les temàtiques que s'estaven mostrant a la xarxa; i per altra banda, i de forma paral·lela, fer una lectura del contingut dels 334 documents amb la intenció de proposar uns criteris de qualitat sobre el contingut de les planes web en salut. El resultat d'aquest segon anàlisi es mostra en la Figura 26.

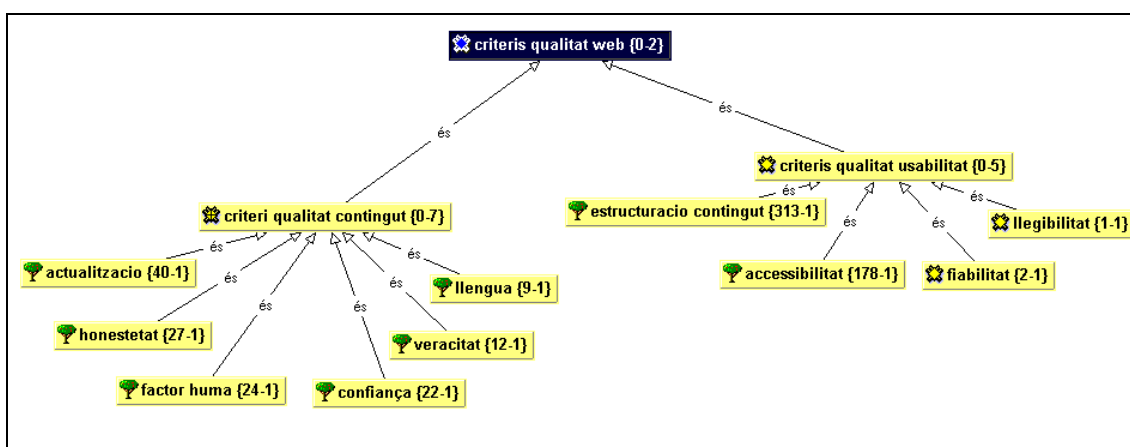

Figura 26: Representació dels codis de la família *Criteris de qualitat dels webs* en llengua catalana.

Així per tant, s'ha fet una lectura per proposar uns indicadors sobre la qualitat dels continguts en els webs en català diferenciant-los per: a) la qualitat del contingut; i b) per la usabilitat de les planes web. A continuació s'exposen quins són aquests criteris, la seva definició i quins són els elements que identifiquen aquests criteris.

a) *Criteris de qualitat del contingut*

1) Criteri d'actualització: mantenir el contingut del web de forma regular i d'acord amb els canvis que es van produint en el tema o àrea de coneixement, per evitar desfasaments en la transmissió de la informació.

Els elements que ens indiquen si se segueix aquest criteri poden ser:

- Data inicial de la publicació del web
- Dates d'actualitzacions dels diferents apartats del web
- Actualització dels continguts
- Apartat de novetats
- Referències bibliogràfiques actuals
- Manteniment dels enllaços
- Actualització dels documents (articles, notícies, etc.)

2) Criteri de veracitat: mostrar la informació sobre un tema sense alterar-ne el seu contingut i/o mostrar la informació referenciant l'originalitat de la informació.

Els elements que ens indiquen si se segueix aquest criteri poden ser:

- Aportacions o justificacions teòriques
- Dades de resultats d'estudis
- Referències bibliogràfiques (nombre relatiu de referències bibliogràfiques)
- Impacte de les referències
- Respecte a la propietat intel·lectual

3) Criteri d'honestedat: concordància entre la informació continguda en el *web* i el propòsit de la mateixa. Concordància entre la presentació de la institució o professional particular autor/a del *web* i les credencials personals i professionals d'aquesta institució o professional particular.

Els elements que ens indiquen si se segueix aquest criteri poden ser:

- Fer explícit el propòsit del *web*
- Presentació de l'autor/a del *web* (institució o professional particular)
- Informació dels serveis i activitats ofertades a través del *web*
- Indicar el propòsit de cada servei o activitat (publicitat, opinió, experiència, reflexió...)
- Dades de la institució:
 - Tipus d'institució o professional particular: identitat de l'autoria del *web*
 - Adreça física o postal
 - Telèfon de contacte
 - CIF
 - Caràcter legal de la institució: identitat jurídica de la institució (privat o públic)
 - Currículum
- Dades del professional particular:
 - Credencials del professional particular: dades acadèmiques, col·legials i professionals que garantitzen la professionalitat del professional autor del *web*
 - Nom i cognoms
 - Afiliació professional (número de col·legiat)
 - Titulació
 - Currículum
- Fer explícita una advertència quan el contingut del *web* pot ferir la susceptibilitat del/de la usuari/ària

4) Criteri de confiança: mesura de la confiança en el contingut dels *webs*.

Els elements que ens indiquen si se segueix aquest criteri poden ser:

- Referències bibliogràfiques (normes de citació...)
- Impacte de les referències
- Enllaços des d'altres *webs* i a altres *webs*
- Reconeixement o prestigi d'altres institucions: adherits, premis rebuts, subvencions concedides
- Autoria
- Publicitat relacionada amb el tema del *web*
- Data inicial de la publicació del *web*

5) Criteri de llengua: tenir cura de l'estil gramatical i ortogràfic de la llengua mitjançant la qual està escrit el *web*.

Els elements que ens indiquen si se segueix aquest criteri poden ser:

- Evitar els errors gramaticals
- Evitar els errors ortogràfics

6) Criteri factor humà: potenciació de les relacions personals entre usuaris/àries i entre usuaris/àries i professionals

Els elements que ens indiquen si se segueix aquest criteri poden ser:

- Inclusió d'elements de contacte: adreces, telèfon, e-mail, etc
- Inclusió d'espais d'intercanvi d'informació i experiències: fòrums, debats, llistes de distribució, etc.
- Servei personalitzat d'atenció a l'usuari
- Benvinguda al *web*

b) Criteris de qualitat de la usabilitat

1) Criteri d'accessibilitat: possibilitar que arribi informació exhaustiva al màxim nombre de persones que es volen informar.

Els elements que ens indiquen si se segueix aquest criteri poden ser:

- Pluralitat d'idiomes
- Enllaços des d'altres *webs* i a altres *webs*
- Gratuïtat de la informació
- Públic potencial (persones o entitats a qui s'adreça la *web*)
- Articles
- Informació sobre els preus dels serveis i activitats oferts/ofertes a través del *web* ja siguin virtuals o presencials
- Inclusió dels programes de les activitats

- Permeti l'accés a tothom (discapacitats físics, sensorials...)
- Plurilitat d'informació respecte al tema o propòsit del *web*

2) Criteri d'estructuració del contingut: disseny de les diferents planes del *web* de manera estructurada i que permetin una lectura organitzada de tota la informació que apareix en pantalla i el moure's pel *web* de manera fàcil.

Els elements que ens indiquen si se segueix aquest criteri poden ser:

- Visibilitat de la informació
- Utilització de frames
- Minimitzar l'ús dels *scrolls*
- Ús dels colors, fotografies, fons, *banners*, arxius de so
- Minimitzar els diferents nivells entre les planes
- Utilització de *links* interns (intra*web*) per facilitar la navegació

3) Criteri de fiabilitat: mesura de confiança en el funcionament del *web*.

Els elements que ens indiquen si se segueix aquest criteri poden ser:

- Que el servidor en el qual està desat el *web* doni garanties del seu constant funcionament
- Minimització dels problemes tècnics que suposa l'obertura i la lectura del *web*
- Informació tècnica que permeti una navegació àgil i senzilla a través del *web*

4) Criteri de llegible: adequació del llenguatge que s'utilitza en el *web* amb el públic potencial usuari.

Els elements que ens indiquen si se segueix aquest criteri poden ser:

- Especificació del públic potencial
- Utilització de termes de llenguatge professional quan el *web* està adreçat a professionals
- Utilització de llenguatge comú quan el *web* està dirigit al públic en general
- Utilització d'una redacció adequada

Fins aquí la descripció del criteris de qualitat en quan al contingut dels *webs* i en quan a la usabilitat de les planes *web*. Aquesta llista d'indicadors presentada en aquest informe és un primer abstracte elaborat a partir de l'anàlisi de contingut dels *webs* però actualment aquest llista de criteris està en fase de discussió per part d'un grup d'experts en qualitat dels *webs*, promogut per IQUA l'Agència de Qualitat d'Internet (www.iqua.net) i coordinat pel grup de recerca PSiNET.

5. Discussió

Arribats a l'apartat de discussió dels resultats, s'ha trobat oportú estructurar-lo tenint en compte la distribució usada en l'apartat de resultats (punt 4 d'aquest document).

D'aquesta manera, es discutiran els resultats en el següent ordre. En un primer moment es parlarà de la classificació de la informació a la xarxa a partir de sistemes d'ordenació, en el cas que aquí pertoca, sobre l'ús dels directoris; posteriorment es valoraran els resultats de l'anàlisi descriptiva del nombre de llocs *web*; i finalment la discussió se centrarà en els resultats trobats a partir de l'anàlisi de contingut dels *webs* sobre salut, tenint en compte les temàtiques i la qualitat de la informació continguda en els *webs* de salut.

Ordenació dels webs

Sembla evident que la quantitat d'informació sobre salut que hi ha a la xarxa pot aportar tant avantatges com desavantatges als/a les usuaris/àries d'Internet. La saturació d'informació sobre salut que hi ha en aquests moments *on-line* (tenint en compte la suma de tots els idiomes i en concret l'anglès) i el mal ús que fan els/les usuaris/àries dels cercadors per trobar informació, pot ocasionar que els/les ciutadans/es acabin més desinformatos que informats. És per això, que cal que des de la psicologia, com disciplina mediatra entre proveïdor/a d'informació i el consumidor/a de la mateixa, s'aportin un conjunt de recursos per facilitar la troballa, l'enteniment i l'ús del contingut sobre salut de manera favorable pel/per la ciutadà/ana.

Entre aquest conjunt de recursos a oferir per part dels/de les psicòlegs/òlogues, es podrien incloure, tant des d'estratègies de cerca per Internet basades en el correcte ús dels cercadors, per a garantir que la recerca sigui exhaustiva, garanteixi la replicació i tingui validesa ecològica; com la d'oferir la informació de manera endreçada per tal de possibilitar l'accés més directe a aquella informació i coneixement que l'/la usuari/ària precisi.

En referència a aquest segon aspecte, al d'ús de taxonomies per ordenar la informació, es centra la discussió d'aquest apartat. Un primer resultat fruit del present projecte ha estat la creació d'un directori amb la finalitat d'endreçar els *webs* sobre salut en català i castellà. Aquest directori, creat en base a les malalties, permetrà a l'usuari/ària d'Internet accedir amb més facilitat a la informació existent *on-line* sobre el tema o malaltia que desitgi. És important, que en l'organització de la informació en directoris s'estableixin uns indicadors de referència, participin experts en la matèria i sigui de fàcil i lògic accés. Per això, cal pensar en la inclusió dels directoris, que no són més que *webs* classificades i amb la possibilitats d'accedir-hi amb un enllaç, en portals. Els portals són punts d'entrada o portes d'accés a la xarxa, aquests proporcionen una sèrie de serveis a la vegada que permeten la localització d'informació. Entre aquests serveis, poden comptar amb informació científica amb accés a bases de dades bibliogràfiques; notícies recents; fòrums de discussió; llistes de distribució; formació; directoris d'enllaços; etc. (Carnicero, 2002).

El directori PSiNET, a banda de estructurar-se segons l'idioma i segons les malalties, també s'ha estructurat tenint en compte quan el *web* només tractava una malaltia o un tema relacionat amb la salut, de quan el *web* incloïa més d'un tema i/o malaltia. Aquesta diferenciació entre específic i general, pot comportar a què no s'estigui assolint l'objectiu de facilitar al públic potencial la troballa dels *webs* que precisi. És per això, que una autocrítica hauria d'anar en el sentit de procurar que aquesta classificació fos el menys ambigua pel/per la consumidor/a, procurant establir noves categories de classificació que permetin endreçar aquests *webs*. Doncs, com veurem

en el proper apartat, el fet de que quedin 198 planes en espanyol i 8 en català en una categoria general, no garanteix l'arribada per part dels/de les ciutadans/es a aquests *webs*.

Anàlisi descriptiva del nombre total de llocs web

A partir del nombre de planes trobades sobre salut en català i en castellà s'ha fet una anàlisi descriptiva per veure la distribució del nombre de llocs *web* tenint en compte l'idioma, si el *web* és específic d'un tema de salut o malaltia o bé inclou més d'un tema o malaltia, i en funció de les temàtiques específiques.

Els resultats constaten clarament, que seguint el mateix protocol de navegació i cerca per Internet (Meneses et al., 2003), i en una temporalització concreta (juliol 2002-novembre de 2002), el nombre de planes trobades en català i en castellà varia substancialment. És a dir, mentre que per castellà els llocs *webs* localitzats han estat 345, per català només s'han trobat 23. Això denota una gran diferència entre la quantitat d'espais destinats a donar informació i serveis sobre salut en ambdós idiomes. Aquestes diferències poden tenir una explicació clara si es pensa en l'abast geogràfic i de població de la llengua castellana (Espanya i Amèrica Llatina) respecte a la llengua catalana. Evidentment, aquest fet posa de manifest que des de les administracions catalanes i institucions interessades en diferents àmbits de la salut cal donar un impuls a oferir serveis i coneixement sobre salut al ciutadà/ana d'aquest context social.

Tot i això, cal valorar molt positivament, el fet que actualment a la xarxa hi ha informació sobre salut, és a dir, a l'inici de la cerca d'informació a través d'Internet, una de les incògnites del projecte era conèixer si existia coneixement sobre salut en català i castellà, i un cop finalitzada aquesta etapa de recerca, es pot afirmar la seva existència. Aquest és un resultat força rellevant en el sentit que existeix la necessitat de consultar i consumir informació sobre salut a la xarxa i perquè hi ha persones i institucions que comencen a donar resposta a aquestes necessitats.

Malgrat aquest inici de proveir coneixement sobre salut a l'usuari/ària d'Internet, encara els resultats manifesten mancances d'informació sobre salut en català. De les 31 temàtiques relacionades amb la salut i cercades a la xarxa, només s'ha trobat informació de 7 temes: de sida, de dolor crònic, de diabetis, de depressió, de càncer, d'ansietat i d'alzheimer. En castellà dels 31 termes s'ha localitzat informació de 24 malalties o temes relacionats amb la salut. En castellà existeixen *webs* sobre abús de substàncies legals com el tabac i l'alcohol, abús de substàncies il·legals com cocaïna, speed i cannabis, altres addiccions com a videojocs, al sexe, a Internet i al joc (ludopaties), també en castellà hi ha *webs* sobre trastorns alimentaris com l'anorèxia, sobre temes relacionats amb la planificació familiar com l'avortament i l'embaràs, i d'altres malalties com orgàniques i mentals com fòbia, estrès, esquizofrènia, dolor crònic, diabetis, depressió, càncer, ansietat, alzheimer, obesitat, i així mateix sobre intervencions quirúrgiques.

De la informació no trobada a la xarxa en català i castellà destaca no haver localitzat *webs* d'algunes malalties prou conegudes com les cardiovasculars, les demències i malalties degeneratives, els trastorns de personalitat, la paranoia, l'abús d'heroïna i èxtasi, per citar-ne algunes. Cal tenir present però, com ja s'ha esmentat en l'anterior punt de la discussió, que aquesta diferenciació i classificació per temàtiques s'ha fet d'aquells *webs* específics que només tractaven d'un tema, deixant en un calaix de sastre aquells *webs* generals que tractaven de més d'un tema. És per això, que en un futur cal esbrinar amb detall les diferents *webs* generals per tal de poder-les classificar en els directoris i per poder informar a l'usuari/ària d'Internet de quina informació poden tronar via *web*, així com informar als proveïdors d'informació sobre salut

(professionals del món sanitari i institucions) de quina són les mancances i les necessitats d'informació sobre salut a la xarxa.

Anàlisi del contingut dels webs

Ja s'ha mencionat, en l'apartat de resultats, que el propòsit de fer una anàlisi de contingut dels webs era en la línia de conèixer i mostrar el tipus d'informació i coneixement que s'inclouïa en els webs de salut i a la vegada oferir una suma d'indicadors sobre la qualitat dels webs.

Atesa la quantitat de webs trobades en castellà (no previst als inicis de l'estudi), es va creure convenient centrar l'anàlisi de contingut en webs en català, els quals contenien un total de 334 documents, i era suficient material per assolir l'objectiu d'extreure les temàtiques dels webs i els criteris de qualitat. El futur d'aquesta recerca ha de preveure l'anàlisi dels documents dels webs en castellà. En aquest moment es desconeix el nombre total de documents però l'equip investigador té la certesa de que es tracta d'un nombre elevat de documents a analitzar.

En quan el tipus de contingut (informació i coneixement) dels webs sobre salut, tot el coneixement que hi ha a la xarxa sobre salut en català ha estat agrupat en 13 famílies (tipus d'institució o professional; caràcter legal de la institució; credencials del/de la professional; presentació de la institució; contacte; àmbits d'intervenció; objectius; tema; tipus d'activitats; característiques de l'activitat; personal o institució; públic potencial; i tipus de serveis).

Així doncs, podem dir que els webs de salut a Internet estan oferts per professionals particulars o bé per institucions. Quan es tracta d'institucions, aquestes poden ser de caire públic o de caire privat, i poden estar organitzades com una organització no governamental (ONG), per una fundació privada, per un institut d'estudis, per una associació de malalts, de familiars de malalts o per un departament de la Generalitat de Catalunya.

Les dades que aporten els/les autors/es dels webs, quan es tracta d'un professional particular es centren en donar coneixement de les seves dades personals (nom i cognoms), dades acadèmiques (titulació), dades professionals (currículum professional) i dades col·legials (afiliació professional). Aquestes dades permeten donar garanties de la identitat del/de la professional que "s'amaga" darrera el web.

Quan es tracta del web d'una institució, les dades que aporten per conèixer la seva identitat es concreten en, l'any de fundació de la institució i una mica d'història, en explicar les seves línies d'actuació i les seves finalitats, en presentar l'equip professional i l'estructura la sota la que s'organitza l'equip professional i la institució.

El web també aporta informació que permet identificar el territori on actua la institució o el professional particular. En els webs cercats aquest àmbit és únicament comarcal o autonòmic.

De manera global, encara que no total, els webs sobre salut trobats en català, ofereixen un conjunt d'elements que permeten el contacte amb la institució i/o amb el professional particular. Aquests elements poden ser, un nom de contacte, un número de telèfon i de fax, una adreça de correu electrònic, una adreça postal quan la institució o professional té ubicació presencial, un horari de contacte i un formulari per cobrir certes necessitats, preguntes, dubtes, associar-se, etc.

Altra informació del web és referents als objectius del propi web i de la institució o professional particular. S'ha pogut constatar a partir de l'anàlisi de contingut que són molt diversos els objectius que les diferents institucions proposen a través dels canals d'informació *on-line*. Un dels objectius és el que va encaminat a crear i fomentar

espais virtuals i presencials per tal d'intercanviar experiències i informació de temes relacionats amb la salut. Són molts els malalts, familiars i amics que busquen espais d'intercanvi d'experiències com a suport emocional i social (Wright i Bell, 2003). Altres objectius van encaminats al reclam de socis/sòcies, voluntaris/àries i aportacions econòmiques. Molts cops les institucions es mantenen actives gràcies al voluntariat, tant per aconseguir font de finançament com per realitzar tasques de suport a la institució. L'ús del *web* per reclamar aquestes aportacions econòmiques i humanes comença a ser un fet freqüent. En altres ocasions, els *webs* s'utilitzen per informar dels serveis de la institució i del professional així com per oferir serveis de distinta índole, com formació, recolzament i suport, orientació i assessorament, diagnòstic i intervenció. També el *web* és utilitzat per fins publicitaris de la pròpia institució o professional particular. Altres objectius del *web* van dirigits al seu ús per fomentar la prevenció de certes malalties i per crear sensibilització social envers els/les afectats/des i els familiars de certes malalties. En altres ocasions s'utilitza el *web* per explicar les finalitats de la institució o professional particular, com per exemple potenciar la recerca en l'àmbit de la salut i procurar per una millora de la qualitat de vida dels/de les malalts/tes i familiars.

Els diferents *webs* sobre salut, acostumen a tractar d'un matèria o assumpte o més d'una. Els diferents espais d'informació *on-line* analitzats contenen informació respecte a 13 temes relacionats amb la salut. Aquests es concreten en pediatria, geriatria, psiquiatria, traumatologia i rehabilitació, cremats, alzheimer, càncer, drogodependències, trastorns alimentaris, diabetis, sida, sexualitat i també sobre estils de vida saludables. Com es pot constatar són moltes les malalties de les quals no hi ha informació *on-line* en català. Cal seguir treballant per a fomentar espais virtuals d'informació en salut que abastin diferents necessitats de la població usuària de la xarxa.

Les institucions i els/les professionals particulars promouen serveis professionals a través del *web*. Normalment utilitzen els *web* per informar dels serveis que ofereixen presencialment. Aquests serveis són d'avaluació, de formació, de recolzament i suport, d'intercanvi d'experiències i de coneixement, de prevenció, d'orientació i assessorament, de publicació, documentació i difusió de notícies i d'informació de diferent tipus (farmacèutica, psicològica, mèdica, legals, estadística i de qualitat de vida). Per poder donar sortida a aquest serveis els *webs* analitzats ens indiquen quines són les activitats proposades pels/per les professionals o institucions. Normalment aquest conjunt d'activitats es realitzen de manera presencial, en concret, s'utilitzen 9 tipus diferents d'activitats com són: xerrades, fòrums i debats, dinàmiques de grups, activitats lúdiques o reivindicatives (excursions per malalts/es, festes, etc.), prevencions mèdiques, reunions, cursos, campanyes i atencions a domicili. Així mateix a través del *web* s'informa de les característiques d'aquestes activitats: quin és el preu de l'activitat, quines són les normes de participació, com s'estructura aquesta activitat, l'horari en que es realitzaran, si es farà de manera presencial o virtual i aspectes de logística.

En el mateix moment s'esmenta el personal que oferta els diferents serveis i activitats. En la majoria dels casos són professionals relacionats amb l'àmbit sanitari, social i educatiu (podòlegs/ogues, nutricionistes, metges/ses i infermers/es, psicòlegs/ogues, educadors/es socials, assistents socials, treballadors socials, advocats/des, pedagogs/ogues i docents) així com també les activitats són realitzades per voluntaris/àries i pels/per les propis/es malalts/es.

Els serveis i les activitats ofertes a través del *web*, així com el propi *web*, van adreçades a un públic potencial molt directament relacionat amb l'àmbit de la salut, com professionals sanitaris, professionals de l'educació (docents), institucions (ajuntaments, centres cívics, escoles...), malalts i llurs familiars i amics, poblacions de risc (prostitutes, discapacitats...).

Així doncs, l'anàlisi de contingut ha permès esbrinar i endreçar la informació continguda en els *webs*. És interessant destacar que els *webs* sobre salut en català majoritàriament són d'institucions, les quals ofereixen els seus serveis amb un conjunt d'activitats a través del *web*, tot i que normalment aquests serveis i activitats són presencials. El contingut per excel·lència del *web* està adreçat a informar tant a afectats i familiars com a professionals, sobre els diferents aspectes de la malaltia (causes, símptomes, evolució, tractament, recuperació...). Encara és escassa la informació sobre salut que hi ha a la xarxa, atès que no avarca totes les problemàtiques i necessitats de la nostra societat, cal seguir treballant, a nivell d'administracions i institucions per donar aquest servei als ciutadans/es del segle XXI. Altres mancances que es denoten en els *webs* és el baix, per no dir nul nombre d'activitats i serveis que es poden realitzar a través d'ells, és a dir, encara ara és quasi impossible poder fer la diagnosi, el tractament i seguiment de les malalties via *web*, en part te certa lògica, doncs encara les TIC no estan implementades en els centres hospitalaris i ambulatoris de manera regular (Castells i Díaz, 2001). Cal tenir present que els únics serveis que s'ofereixen via *web* són el d'informar i en algun cas la formació i intercanvi d'experiències. Cal seguir investigant per conèixer quines són les necessitats dels/de les usuaris/àries en temes de salut, en serveis i activitats *on-line*, per això és necessari fer un estudi de requisits d'usuari/ària, estudi que el nostre equip de recerca ha iniciat amb un qüestionari que avalua els usos i confiança de la informació sobre salut en xarxa, i que com s'ha dit a la introducció, els/les lectors/es interessat

s/des poden sol·licitar al grup PSiNET. Els/les proveïdors/es d'informació i de serveis *on-line*, no poden descuidar per cap motiu les necessitats dels/de les ciutadans/es.

El mateix anàlisi de contingut va permetre començar a establir uns indicadors de qualitat. Quan anem al metge, o a un hospital, a la farmàcia, a l'ambulatori... tenim la certesa que les persones que ens atenen són professionals de la salut, amb titulació i prestigi reconegut. I que les seves accions en cap cas perjudicaran la nostra integritat física i psíquica. Però, quan aquesta atenció i informació la cerquem via Internet, sempre pot quedar el dubte de qui és la/les persona/es que hi ha/n darrera el *web*. La seguretat de la qualitat de la informació, de l'autoria, de la professionalitat... permetrà que les persones consumidores d'aquesta informació virtual confiïn amb ella, amb la xarxa i amb els/les professionals que la emeten. No es pot pretendre que els/les ciutadans/es utilitzin els recursos de salut que hi ha a la xarxa si no els donem garanties de qualitat.

Un primer anàlisi de contingut, pensat en extreure una llista d'indicadors de qualitat, ha permès aportar uns primers resultats. Per una banda, s'ha establert una llista d'indicadors de qualitat de la usabilitat dels *webs*, és a dir aquells elements del *web* que permeten un fàcil accés i ús del *web*; i per una altra banda, una llista d'indicadors de qualitat del propi contingut.

Pel que refereix a la usabilitat, d'aquest primer anàlisi s'han estret 4 indicadors, el d'accessibilitat, el d'estructuració del contingut, el de fiabilitat i el de llegible. Els *webs* han de possibilitar que la informació arribi de manera exhaustiva al màxim nombre de persones, s'han d'evitar les barreres d'accés a la informació (pluralitat d'idiomes, enllaços, gratuïtat...). També el contingut ha d'estar estructurat de manera que permeti una lectura organitzada de tota la informació (ús de *frames*, minimitzar *scrolls*, enllaços intraweb...). Ha d'haver elements de mesura de confiança en el funcionament del *web* (servidor amb garanties de funcionament constant, minimització de problemes tècnics...). I tanmateix el llenguatge utilitzat en el *web* s'ha d'adequar al públic potencial.

Pel que refereix a la qualitat del propi contingut, aquest primer anàlisi ha permès establir una llista de 6 indicadors, el d'actualització, el de veracitat, el d'honestetat, el

de confiança, el de llengua i el de factor humà. Així doncs, cal mantenir el contingut del *web* de forma regular i d'acord amb els canvis que es van produint en el tema o àrea de coneixement, per evitar desfasaments en la transmissió de la informació (data inicial publicació *web*, dates actualitzacions, novetats, manteniment enllaços...). Així mateix el *web* ha de mostrar la informació sobre un tema sense alterar-ne el seu contingut i/o mostrar la informació referenciant l'originalitat de la informació (aportacions o justificacions teòriques, referències bibliogràfiques, respecte a la propietat intel·lectual...). El contingut del *web*, també ha de garantir una concordança entre la informació continguda en el *web* i el propòsit de la mateixa, així com concordança entre la presentació de la institució o professional particular autor/a del *web* i les credencials personals i professionals d'aquesta institució o professional particular. Igualment, els *webs* han de procurar tenir elements que fomentin la confiança dels/de les usuaris/àries envers el seu contingut, així com tenir cura de la llengua en quan a l'estil gramatical i ortogràfic. Finalment, s'ha trobat com molt interessat que els *webs* procurin per potenciar les relacions personals entre els/les usuaris/àries i els/les professionals.

Aquest primer anàlisi en base a la qualitat dels *webs*, és la base de futurs treballs per assolir uns indicadors clars de qualitat que ajudin per una banda als proveïdors de planes *web* a dissenyar-les i a farcir-les de contingut amb qualitat, i a la vegada als consumidors d'aquesta informació a estriar aquells *webs* rics en qualitat. Aquest treball s'està realitzant des de diferents focus mundials i europeus, i en el cas de Catalunya és l'Agència de Qualitat d'Internet (IQUA). Aquesta agència a establert uns grups de treball per poder entorn a la qualitat dels *webs*, en els quals el grup P*Si*NET participa i coordina el grup de qualitat dels continguts. Algunes de les conclusions a les que s'han arribat és la d'estructurar la qualitat en 3 grans camps, el d'usabilitat, el d'accessibilitat i contingut, establir uns indicadors mesurables objectivament per cada un d'aquests àmbits (www.iqua.net).

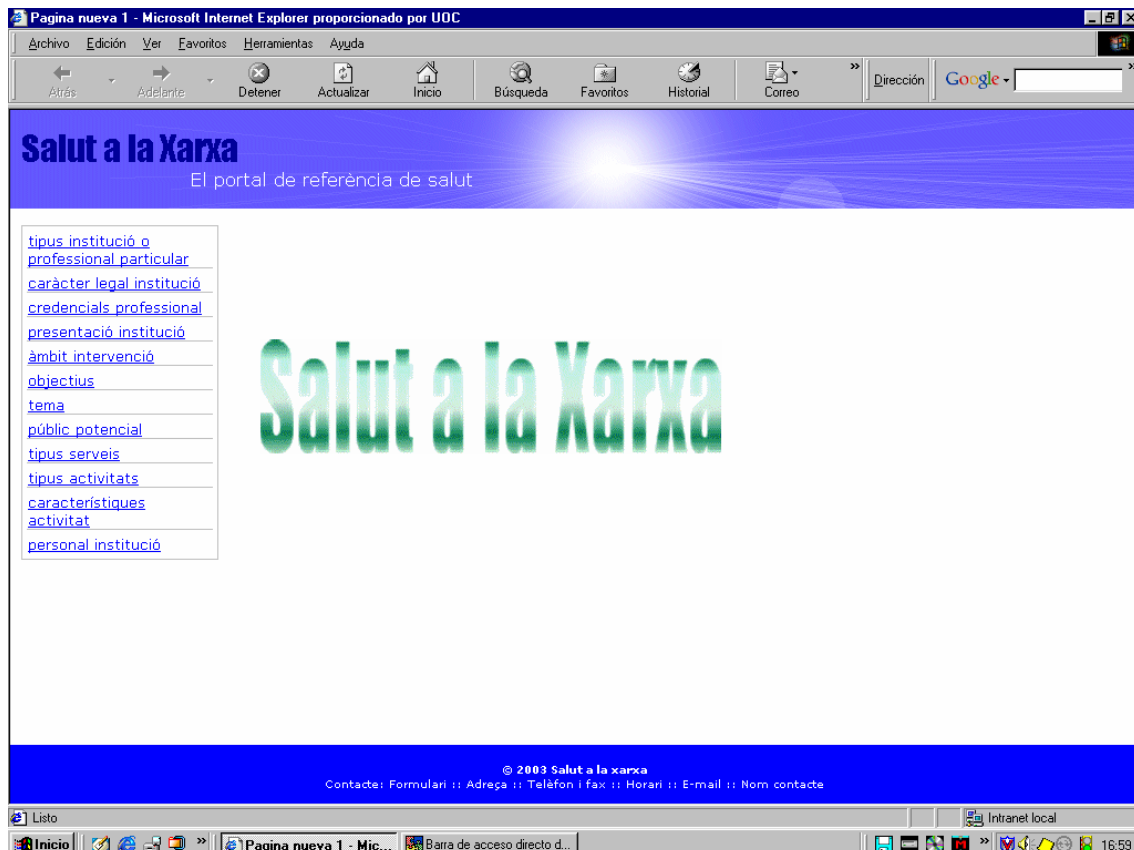
6. Conclusions

Aquest projecte no s'acaba amb aquest informe, si no que és la porta d'entrada a una línia d'investigació sobre salut a la xarxa des de la psicologia. La revisió teòrica, metodològica i els resultats de l'estudi, posen en evidència quines han estat i són les aportacions dels diferents grups de treball sobre salut a Internet, donant peu a plantejar-se diferents propostes de treball en un futur.

A continuació, per una banda s'explicaran quines són les aportacions del grup PSiNET a la recerca sobre salut a Internet, i per altra banda es plantejaran alguns objectius de futur.

Les aportacions que es destaquen en aquest estudi són:

1. Haver fet un recull de tota la informació, inclosa en *webs*, sobre salut a Internet, en català i en castellà. Fins el moment no existia cap estudi que recollís un conjunt exhaustiu d'espais *web* en català i castellà amb contingut de salut.
2. Haver creat un directori que permet organitzar aquesta informació i coneixement. La classificació dels *webs* en un directori permetrà apropar, de manera més guiada i efectiva, a l'usuari/ària d'Internet a la informació que hi ha en aquests moments sobre salut.
3. Haver dissenyat una radiografia dels elements claus que componen un *web* prototípic de la informació sobre salut a la xarxa en català. Conèixer aquests elements permetran als futurs proveïdors d'informació sobre salut *on-line* comptar amb els diferents elements que pot contenir un *web*.

4. Haver realitzat una proposta d'indicadors per avaluar la qualitat dels *webs* sobre salut. Aquesta suma d'indicadors ha permès contribuir als grups de treball d' IQUA en l'establiment de la qualitat a la xarxa i els futurs de segells de qualitat.

Les propostes de futur que neixen d'aquest estudi són:

1. Assessorar als professionals de la salut i als proveïdors d'informació *on-line* sobre els requisits dels/de les usuaris/àries, sobre els elements clau que pot incloure un *web* i sobre els indicadors de qualitat dels *webs*.
2. Conèixer els requisits d'usuari/ària d'Internet en temes de salut: perfil, necessitats, expectatives, interessos, nivell de coneixement en cerca per Internet, etc. Avaluar aquests requisits és clau per poder guiar als/a les professionals de la salut i als proveïdors/es d'informació en la creació d'espais *web* de contingut en salut.
3. Fer un seguiment del nivell de confiança que tenen els/les usuaris/àries d'Internet amb el contingut que hi ha a la xarxa sobre salut, així com amb els/les propis/òpies professionals i els serveis i activitats que ofereixen.
4. Esbrinar les característiques del/de la professional virtual de la salut: quins és el seu perfil, els seus propòsits, els serveis que ofereixen, com està intervenint a través de la xarxa i quina és la imatge que s'ha creat d'ells/elles en la societat actual.
5. Crear plataformes digitals que permetin oferir serveis de salut al ciutadà/ana del segle XXI. Aquestes plataformes han de ser el punt de trobada entre professionals de la salut i els/les usuaris/àries, convertint-se aquestes en un veritable espai d'intercanvi d'informació, de coneixement, de serveis... entre ambdós col·lectius.

7. Referències

Asociación para la Investigación de los Medios de Comunicación. (2001). Navegantes en la red. Cuarta encuesta AIMC a usuarios de Internet [On-line]. Available URL: <http://www.aimc.es>

Barker, J. (2002). Finding Information on the Internet: A Tutorial [On-line]. Available URL: <http://www.lib.berkeley.edu/TeachingLib/Guides/Internet/>

Barroso, L. A., Dean, J. & Hölzle, U. (2003). Web search for a planet: the Google cluster architecture. *IEEE Micro*, 23 (2), 22-28.

Becker, J. & Lissmann, H. J. (1973). Inhaltsanalyse – Kritik einer sozialwissenschaftlichen Methode. *Arbeitspapiere zur politischen Soziologie* 5. München: Olzog.

Berland, G. K., Morales, L. S., Elliott, M. N., Algazy, J. I., Kravitz, R. L., Broder, M. S., Kanouse, D. E., Munoz, J. A, Hauser, J., Lara, M., Watkins, K., Yang, H., Puyol, J. A., Escalante, L., Hicks, J., Griffin, A., Ricci, K., Brook, R. H. & McGlynn, E. A. (2001). Proceed with Caution: A Report on the Quality of Health Information on the Internet. *California HealthCare Foundation*, Report Summary and Complete Study.

Brin, S. & Page, L. (1998). The Anatomy of a Large-Scale Hypertextual Web Search Engine. Proc. Seventh World Wide Web Conf. (WWW7). Internacional World Wide Web Conference Comité (IW3C2), 107-117.

Brown, D. (2002, May). Going Digital and Staying Qualitative: Some Alternative Strategies for Digitizing the Qualitative Research Process [29 paragraphs]. Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research [On-line Journal], 3 (2). Available at: <http://www.qualitative-research.net/fqs/fqs-eng.htm> [Data accés: 15/07/2003].

Carnicero, J. (2002). Informe SEIS. *Luces y sombras de la Información de salud en Internet*. Pamplona: SEIS.

Castells, M., & Diaz, I. (2001). Diffusion and uses of Internet in Catalonia and in Spain [On-line]. Available at: <http://www.uoc.es/in3/wp/picwp1201> [Data accés: 15/12/2002].

EOS GALLUP EUROPE (2001) Flash Eurobarometer 112 "Internet and the public at lanrge" Brussels: European Comission.

Eysenbach, G., Powell, J. & Kuss, O. (2002). Empirical studies assessing the quality of health information for consumers on the World Wide Web a systematic review: *JAMA* 287, 2691-2700.

Hanson, B. (2001). Social constructions of femaleness in writing about cancer. *Qualitative Healt Research*, 11, 4, 464-476.

Krippendorff, K. (1969) Models of messages: three prototypes. A G. Gerbner., O.R. Holsti., K. Krippendorff., G. J. Paisly i Ph. J. Stone (Eds.). *The analysis of communication content*. New York: Wiley.

Lawrence, S. & Giles, C.L. (1999). Accessibility and Distribution of Information on the Web. *Nature*, 400, 107-109.

Mayring, P. (2000, June). Qualitative Content Analysis [28 paragraphs]. Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research [On-line Journal], 1 (2). Available at: <http://www.qualitative-research.net/fqs/fqs-e/2-00inhalt-e.htm> [Data accés: 15/07/2003].

Meneses, J., Armayones, M., Boixadós, M., Suelves, J.M., Valiente, L. & Vivas, P. (2003). Búsqueda exhaustiva de información en Internet: una propuesta de protocolo desde la psicología. *Encuentros en Psicología Social*, 1, 133-137.

Muñoz, J. (2003). Análisis cualitativo de datos textuales con ATLAS/ti. Document on-line. Available at: <http://antalya.uab.es/jmunoz/cuali/manualatlas.pdf> [Data accés: 15/07/2003].

Nielsen//NetRatings. (2002). Hispanics are the fastest growing ethnic group [On-line]. Available URL: <http://www.nielsen-netratings.com> [Data accés: 15/07/2003].

Notess, G. (2002). Learning About Searching [On-line]. Available URL: <http://www.searchengineshowdown.com/strat/> [Data accés: 15/07/2003].

Risk, A. & Petersen, C. Health information on the Internet: Quality issues and international initiatives. *JAMA*. May 22/May 29, 287, 2713-2733.

Roberts, K. A. & Wilson, R. W. (2002, May). ICT and the Research Process: Issues Around the Compatibility of Technology with Qualitative Data Analysis. [52 paragraphs]. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research* [On line Journal], 3 (2). Available at: <http://www.qualitative-research.net/fqs/fqs-eng.htm> [Data accés: 15/07/2003].

Tannenbaum, C. B., Nasmith, L. & Mayo, N. (2003). Understanding older women's health care concerns. A qualitative study. *Journal of Women & Aging*, 15 (1), 3-16.

Sowell, R.L., Seals, B. F., Phillips, K. D. & Julious, C. H. (2003). Disclosure of HIV infection: how do women decide to tell?. *Health Educations Research*, 18 (1), 32-40.

United Nations Conference on Trade and Development (2002). E-commerce and development report [On line]. Available URL: <http://www.unctad.org/ecommerce/>. [Data accés: 15/07/2003].

University of Texas System Digital Library. (2002). Texas information literacy tutorial [Online]. Available URL: <http://tilt.lib.utsystem.edu/>. [Data accés: 15/07/2003].

Valiente, L., Armayones, M., Boixadós, M., Herrero, J., Meneses, J., Suelves, J. M. & Vivas, P. (en premsa). La psicología de la salud i de la qualitat de vida en la societat de la informació i el coneixement. [On line]. Available URL: <http://www.uoc.edu>. [Data accés: 15/07/2003].

Vazquez, F. (1998). *El análisis de contenido temático*. Documentos de trabajo del seminario de metodología cualitativa. Universidad Complutense de Madrid (Septiembre).

Weare, C. (2000). Content analysis of the Word Wide Web: Opportunities and Challenges. *Social Science Computer Review*, 18, (3), 1, 272-292.

Woodruff, A., Aoki, P. M., Brewer, E., Gauthier, P. & Rowe, L. A. (1996). An Investigation of documents on the World Wide Web. *Computer Networks and ISDN Systems*, 28 (7-11), 963-980.

Wright, K. B., & Bell, S. B. (2003). Health-related support groups on the Internet: Linking empirical findings to social support and computer-mediated communication theory. *Journal of Health Psychology*, 8 (1), 39-54.

8. Annexes

8.1. Annex 1 i Annex 2: Qüestionari

Per conèixer aquest qüestionari cal accedir a través d'aquestes dues adreces d'Internet:

<http://www.uoc.edu/in3/psinet/annex1.pdf>

<http://www.uoc.edu/in3/psinet/annex2.pdf>

8.2. Annex 3: Relació dels webs trobats en català i en castellà

Taula: **Websites trobades en català**

Websites sense classificar psicologia	Adreça URL
Associació contra l'anorèxia i la bulímia	http://www.acab.org/
Centre Carme Giménez i Camins de Psicologia	http://www.cathsoft.com/carmegimenez/Adults.htm
Centre públic d'anticoncepció i sexualitat	http://www.centrejove.org/
Educació per la salut	http://www.xtec.es/~imarias/index2.htm
Espai jove. L'Hospitalet.	http://www.espai-jove.net/
Fundació Autònoma Solidaria	http://www.teclata.es/u/bodega/fas/_fas_ok/02salut.htm
Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat	http://www.gencat.es/sanitat/portal/cat/latest.html
Psico Jove	http://www.psicojove.com/
Websites alzheimer	Adreça URL
Associació d'Alzheimer de Girona	http://www.afagirona.org/catala/index.html
Associació de Familiars d'Alzheimer del Baix Llobregat (n)	http://www.geocities.com/HotSprings/Spa/5647/index.htm
Associació d'Alzheimer de Barcelona (n)	http://www.tiendas10.com/ong/alzheimer/menu.htm
Websites ansietat	Adreça URL
Realitzo informes psicològics sobre la preparació psicològica per a la competició	http://www.atletisme.com/psicologia/
Websites càncer	Adreça URL
Institut Català Oncologia	http://www.ico.scs.es/serveis/prevcanc/publica/pac/cmama/cmama.htm
Què és el càncer de mama?	http://inicia.es/de/J.ESPANYOL/informacio.htm
Associació de Familiars i Amics de Nens Oncològics de Catalunya.	http://www.afanoc.org/index.html
Fundació Privada d'Oncologia Infantil	http://www.fevillavecchia.es/fevillavecchia/101a.htm
Websites depressió	Adreça URL
Revista consumer (català)	http://revista.consumer.es/web/ca/20000501/salud/
Websites diabetis	Adreça URL
Associació de Diabètics de Catalunya (n)	http://www.diabetis.org/cat/ct-ind.htm
Websites dolor crònic	Adreça URL
Associació Catalana d'Afectats de Fibromialgia (n)	http://www.fibromialgia-cat.org/
Websites sida	Adreça URL
Institut Català de la Sexualitat i de la Parella	http://www.iesp.info/presentacio.htm
VIH/SIDA. Claus per a un replantejament global.	http://free-news.org/jgblac01.htm

Actua Valles (n)	http://www.actuava.org/
stop-sida (en catala) (n)	http://www.stopsida.org/_cat/_vihsida_cat/vihsidacat.htm

Taula: Websites trobades en espanyol

Websites sense classificar psicologia	Adreça URL
AACAP: sección información para la familia	http://www.aacap.org/publications/apntsfam/index.htm
Aconsejame	http://www.aconsejame.net/
Adicción al deporte	http://www.cirpedal.com.ar/adicciondep.htm
Adicciones. El sitio de internet sobre adiccion	http://www.adicciones.org/
Adicciones.org.mx	http://www.adicciones.org.mx/
Afesol. Asociacion de Familiares de la Esquizofrenia de la Costa	http://www.terra.es/personal4/afesol/
Alianza del Peru Sin Drogas	http://www.perusindrogas.org/
ansiedadyvinculos	http://www.geocities.com/ansiedadyvinculos/
Apicsa	http://www.apicsa.com/indexapi.html
Apoyo medico	http://www.fade.es/sm/
apsired	http://personales.com/espana/madrid/apsired/
asexorate	http://www.riojainternet.com/asexorate/
ASISTENCIA PSICOLÓGICA RAMON LLUL	http://www.cop.es/colegiados/A
Asociacio educació per a la salut	http://www.adeps.org/adeps.htm
Asociación Andaluza de Psiquiatría y Psicología Infanto-Juvenil	http://www.adolescencia.org/
Asociación Argentina de Psiquiatría Infantil y Profesionales Afines	http://www.aapi.com.ar/
asociacion argentina para la prevencion de trastornos de conduct	http://www.iacn.com.ar/
Asociación de Deportistas Contra la Droga	http://www.adcd.org/
aspectos psicologicos del judo	http://www.geocities.com/Colosseum/Track/9135/psico
Asociacio de dones per a la salut (madrid)	http://web.jet.es/amsalud/incesto.html
Aurasalud: artículos de psicología	http://www.aurasalud.com/Articulos/Art_psicologia/art_psicologiaindex.htm
Ayuda cognitiva	http://www.ayudacognitiva.com.ar/
AyudaPsi.org	http://www.ayudapsi.org/
Ayudate Online	http://www.ayudateonline.com/
bace	http://www.bace.com.ar
Bebes	http://www.bebesenlinea.com/
Best doctors: sección en español	http://www.bestdoctors.com/es/health_info.htm
Buena salud: salud mental	http://www.buenasalud.com/lib/showcat.cfm?LibCatID=14
Busca Salud	http://www.buscasalud.com/
CAD	http://www.divisionsalud.com/CAD/
Campo de Psicología	http://www.campodepsicologia.com/
Campo grupal	http://www.campogrupal.com/

Canal salud: sección nuestra mente	http://www.canalsalud.com/mejorprevenir/nuestra_mente/
CanTV.net: sección de Psicología	http://www.cantv.net/psicologia/
CasiNada: sección drogas	http://usuarios.iponet.es/casinada/00drogas.htm
Centre Carme Giménez i Camins	http://www.cathsoft.com/carmegimenez/Index_esp.htm
Centro Alborán	http://www.alboran-psicologos.com
Centro amalthea	http://getweb.com.ar/user/amalthea/
Centro de control de enfermedades: sección en español	http://www.cdc.gov/spanish/
Centro de Desarrollo Humano	http://www.ambientando.com/cdterapiasbreves/
Centro de evaluación y tratamiento comportamental	http://www.plp.net/
Centro de psicología Almabel	http://www.almabelpsicologia.com/
Centro Joven	http://www.centrojoven.org/
Centro Manuel Escudero	http://www.manuelescudero.com/
Cepvi	http://www.cepvi.com/
CIBERTERAPIA	http://www.geocities.com/onlinetherapy/
ciudadfutura.psico	http://www.ciudadfutura.com/psico/
Clinica Caballito	http://webs.satlink.com/usuarios/c/cbrg/
Clinicapsi	http://www.clinicapsi.com/
Coalición de antipsiquiatría	http://www.antipsychiatry.org/espanol.htm
Comportamental	http://www.comportamental.com/
Compumedicina: sección psicología / psiquiatría	http://www.compumedicina.com/psiquiatria/psiq_main.shtml
Consejo nacional contra adicciones	http://www.ssa.gob.mx/conadic/
Consejos	http://www.consejos-e.com/
Consulta piquiátrica online	http://www.consulta-psiquiatria.com
Consultori psicologic	http://www.jopinet.com/consultorio/
Consultorio online	http://www.geocities.com/albornozar/consultorio.html
Consultorio Psicología	http://www.consultoriopsicologia.com/
Consumer	http://revista.consumer.es/
Controlaclub	http://www.controlaclub.com
Contusalud: apartado de salud mental	http://salud.consalud.com/saludmental/
CPH	http://www.humanitarian-psy.org/Accueil-S/accueil-s.html
Data salud	http://www.datasalud.com.ar/
deducing	http://www.deducing.com/
deficitatencion	http://www.deficitatencion.com.ar/
delamujerelportal.com.ar: psicología	http://www.delamujerelportal.com.ar/psicologia.htm
deportsalud: sección mente-cuerpo	http://www.deportsalud.com.ar/cuerpocero.html
divan-terapia on line	http://www.ddivan.com/ddivan_es/menuppal_pfem.htm
Drogas.cl	http://www.drogas.cl/
efdeportes: seccion psicología	http://www.efdeportes.com/psicologia/
egalenia	http://www.egalenia.com/
Eidos Gabinete de Psicología	http://eidos.freeyellow.com/

Ekimen	http://www.ekimen.org/
EL Sigma	http://www.elsigma.com/
enigma-psi	http://ar.geocities.com/unenigmasi/
enplenitud: sección psicología	http://www.enplenitud.com/seccion.asp?seccionid=5
Ensayo sobre terapia online	http://db.doyma.es/cgi
Entorno social: salud	http://www.entornosocial.es/sociosanitaria/sociosanitaria.html
Espacio psicológico interactivo	http://www.psicoespacio.com/
Eutimia.com Salud Mental	http://www.eutimia.com/
evagiberti- psicologa psicoanalista	http://www.evagiberti.com/
Expocasa.com	http://www.expocasa.es/Prevencion/index_nav.cfm?p=psico/psico
familiadigital	http://www.familiadigital.com/es/home.asp
Family doctor: sección de documentación en español	http://www.familydoctor.org/cgi
Federación de Asociaciones de Minusválidos Físicos de la Comunidad	http://www.famma.org/
Fisterra: sección información para pacientes	http://www.fisterra.com/material/pacien/informa.htm
florencia-902116504.org/	http://www.florencia-902116504.org/
Fundación girasol	http://www.girasolfundacion.es/
Fundacion INTRAS	http://www.intras.es/
Fundacion Manantiales	http://www.manantiales.org/ar/info.htm
fundapsi	http://fundapsi.4t.com/
Fundasalva	http://www.fundasalva.org.sv/
Gabinet de psicologia	http://www.psicogabinete.com/
Gabinete de psicologia ceibe	http://www.psicologiaceibe.com/
Gabinete Silvia Bautista	http://www.cop.es/colegiados/M-13902/
gecko: psicologia	http://www.iespana.es/gecko/psicologia.htm
Guía de Psicólogos	http://www.guiapsicologos.com/
Idea sapiens	http://www.ideasapiens.com/
Ideasapiens.com: sección de psicología	http://www.ideasapiens.com/psicologia/
IEA	http://www.ieanet.com/
Infoabu	http://www.infoabu.com/
Instituto de psicoterapia	http://www.psicoter.es/
instituto de salud publica de navarra: educación para la salud	http://www.cfnavarra.es/ISP/actividades/PROMOSALUD.HTM
Intergaleno	http://www.intergaleno.com/
juventud viva	http://www.juventudviva.gov.co/
Krinomai	http://www.krinomai.com.ar/
La angustia	http://www.la-angustia.com.ar/
La opinion	http://www.laopinion.com/salud/
Las tecnologías de la información y la comunicación: un punto de	http://geocities.com/HotSprings/6416/index.htm
latinsalud: sección psicología	http://www.latinsalud.com/Inicio.htm?http://www.latinsalud.

	com/Summary/ci-smental.htm
m@s salud	http://www.novedadesenred.com/v2/pages/numero.asp?ArtID=395#PRESENTACION
Manual Merk de informació mèdica para el hogar	http://www.msd.es/publicaciones/mmerck_hogar/
Mi Psicólogo Online	http://www.mipsicologoonline.com/
monografico educacion para la salud	http://serpiente.dgsca.unam.mx/enlinea/funsalud/educysa.html
mujer a mujer	http://mujer.tercera.cl/salud/sicologia.htm
Mujer salud y vida	http://orbita.starmedia.com/fmsyv/
Nuevamente	http://www.nuevamente.cl/
nutrinfo	http://www.nutrinfo.com.ar/
Osasunkume	http://www.osasunkume.net/
Paginamedica: sección psicología	http://www.paginamedica.com/notas/muestra.asp?seccion=10
Paidopsiquiatría	http://www.paidopsiquiatria.com/
peligro.com	http://www.peligro.com/
Plan Nacional sobre Drogas	http://www.mir.es/pnd/
plana personal	http://perso.wanadoo.es/maryury/
Planetfunds: sección psicología	http://www.planetfunds.com/espanol/art_bygen.asp?idgen=5
Portal de psicología	http://www4.gratisweb.com/portaldepsicologia/
Portal de salud	http://www.americasalud.com.uy/
Pregúntale a Noah sobre temas de salud y recursos	http://www.noah.com
Programa Cambio	http://www.programacambio.org/
Psicoactiva	http://www.psicoactiva.com/
Psicoadic	http://www.psicoadic.org/
Psicoadic.org	http://psicoadic.org/
psicoanálisis	http://www.psicoanálisis.com.ar/
Psicoanalizarse	http://www.psicoanalizarse.com/
Psicoayudaonline	http://www.psicoayudaonline.com/
psicocenter	http://www.cop.es/colegiados/m-11492.htm
Psicocentro	http://www.psicocentro.com/
Psicoconsulta	http://www.psicoconsulta.com/
Psicofarmacología online	http://www.psicofarmacologia.bizland.com/
psicogap	http://www.psicogap.com/
psicogenesis	http://www.psicogenesis.com.ar/
Psicoguia	http://www.psicoguia.com/
Psicolegs online	http://www.cop.es/colegiados/S-02633/
Psicolink	http://www.psicolink.com/
Psicología Científica.com	http://www.psycologia.com/
Psicología clínica virtual	http://www.psicoclinica.com/
Psicología Holística	http://www.syntonia.com/espanol/salud/psicologia/

Psicología integradora, es asi	http://es-asi.com.ar
Psicología Latina	http://www.psicologialatina.com/
Psicología On Line	http://psiconet.freeyellow.com/
Psicología Online	http://www.psicologia.com
Psicología para todos / Psiconsulta	http://www.psicologiaparatodos.com/
Psicología Popular	http://www.psicologiapopular.com/
Psicología.cl	http://www.psicologia.cl/
psicologo.8k	http://www.psicologo.8k.com/
psicologoinfantil	http://www.psicologoinfantil.com/
Psicologoinfantil.com	http://psicologoinfantil.com/
psicologoonline	http://www.psicologoonline.com.ar/
Psicomundo	http://psicomundo.com/
Psicopatología de las nuevas tecnologías	http://www.ub.es/personal/ini.htm
Psicoplanet	http://www.psicoplanet.com
psicotecnia	http://www.e-boletin.com.ar/psicotecnia.htm
psicoterapiaonline	http://www.psicoterapiaonline.net/
Psicovida	http://www.psyco-vida.com.ar/
Psicovigo.com / mipsicologo.net	http://www.psicovigo.com/
Psilinea	http://www.psilinea.com.ar/
Psiquia	http://www.psiquia.com/
Psiquiatria las 24horas y los 7 dias	http://www.psiquiatria24x7.com/
Psiquiatria.com	http://www.psiquiatria.com/
psycodelica	http://www.psycodelica.com/syco/home.htm
Red medica	http://medyred.sureste.com/
redsaludmental	http://www.redsaludmental.com/
Salud Hoy: sección psicología	http://www.saludhoy.com/htm/psico.html
Salud line	http://www.saludline.com.ar/
Salud Uno	http://www.saluduno.com/
Salud vital	http://www.saludvital.uol.com.ar/esta_edicion/index.htm
Salud vital: psicologia	http://www.saludvital.uol.com.ar/edicion_0049/psicologia_idx_1.htm
saludactual	http://www.saludactual.cl/
Saludalia	http://starmedia.saludalia.com/starmedia/index.jsp
saludhoy	http://www.saludhoy.com/
saludpublica	http://www.saludpublica.com/
Salutia	http://espanol.salutia.com/
Sanamens	http://www.sanamens.com/
senderos	http://webs.uolsinectis.com.ar/ludo31/
Servei de psicologia	http://www.psicologos.org/
Socidrogalcohol	http://www.socidrogalcohol.org/
sociedad argentina de ginecologia infanto juvenil: seccion	http://www.sagij.org.ar/c_asps.htm

psico	
solonosotras	http://www.solonosotras.com/
somos mujeres peru: psicologia	http://www.somosmujeresperu.com/psicologia/index.php3
SOS psicologo	http://www.sos-psychologue.com
taller de memoria	http://www.tallerdememoria.com/
Tardis	http://tardis.imsb.bcn.es
Terapia ocupacional	http://www.terapia-ocupacional.com
Todo Expertos: salud mental	http://www.todoexpertos.com/categorias/salud_y_bienestar/salud_mental/
Tu Salud	http://www.tusalud.com/psicologia/
viasalus	http://www.viasalus.com/
Worldwide Hospital	http://www.worldwidehospital.com/
Yupi-MSN: sección de Psicología	http://www.yupimsn.com/salud/psicologia/
Websites Aborto	Adreça URL
Aborto-alertamexico	http://www.alertamexico.org.mx/
Websites Alcohol	Adreça URL
Alcoholismo	http://www.egalenia.com/ega/es_56.htm
FISAC	http://www.alcoholinformate.org.mx
Websites Alzheimer	Adreça URL
Alzheimer argentina	http://www.alzheimer.com.ar/
Asociacion de amigos de alzheimer de almeria	http://usuarios.lycos.es/alzheimer_almeria/
Portal alzheimer	http://www.alzheimer-online.org/
Al-andalus alzheimer (n)	http://www.fadaonline.org/index2.html
Asociación de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Gran Canari (n)	http://www.alzheimercanarias.org/
Asociación de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Madrid (n)	http://www.afal.es/
ENFERMEDAD DE ALZHEIMER Y OTRAS DEMENCIAS RELACIONADAS (n)	http://www.homestead.com/montedeoya/clubalzheimer.html
Fundacion alzheimer españa (n)	http://www.solitel.es/alzheimer/alzheimer.htm
Websites Anorexia	Adreça URL
Bulimarexia	http://www.bulimarexia.com.ar/
la vega online: anorexia	http://www.convega.com/ventana_junio2001/reportaje/anorexia.htm
monografia: anorexia y bulimia	http://www.monografias.com/trabajos/buliano/buliano.shtml
viania: seccion anorexia	http://www.arrakis.es/~viania/unidadTCA.html
Websites Ansiedad	Adreça URL
accu.es: tecnicas de relajacion	http://www.accu.es/cronica/psico32.htm
amamecrisis.com.mx	http://www.amamecrisis.com.mx/
ansiedad ante el ordeandor	http://www.ub.es/personal/fobia.htm
Ansiedad causa - efecto	http://personal2.iddeo.es/diopter/ansiedad2.htm
Ansiedad segun GUILLERMO MORALES HOMAR	http://www.cop.es/colegiados/B

ansiedad y cirugia	http://www.zonaopen.com/cirugiahabitual/temasclave/tema1.htm
ansiedad y jovenes	http://www.cipaj.org/doment67n.htm
Clinica de Ansiedad	http://www.clinicadeansiedad.com/
cyberpadres: psicologia	http://www.cyberpadres.com/serpadre/tupsicologo/miedos/
diccionario de ansiedad	http://www.netaxs.com/~aca3/ad
dimensiones.org: tratamiento de ansiedad	http://www.dimensiones.org/canales/vidmodrn/psicologia/tratamie.htm
Guía de Ansiedad	http://www.cop.es/colegiados/A
INCIDENCIA DEL ESTRES EN LA ENFERMEDAD DE CROHN	http://www.accu.es/cronica/incide27.htm
La neurosis. Enfermedad social	http://caminantes.metropoliglobal.com/web/psicologia/neurosis.htm
monografico de ansiedad	http://www.udec.cl/~ivalfaro/apsique/pers/ansiedad1.html
Revista de proteccion civil: psicologia y catastrofe	http://www.proteccioncivil.org/revispc1/rpc01_11.htm
tiro fusil: preparacion mental	http://www.tirofusil.com/mental.htm
Anillo de webs de Pánico (n)	http://www.geocities.com/HotSprings/6333/panillo.html
Ansiedad.org (n)	http://www.ansiedad.org/
Asociación valenciana para la ansiedad (n)	http://www.geocities.com/avansiedad/
Caminando Libres (n)	http://personal.telefonica.terra.es/web/agorafobia/
La Crisis de Ansiedad, Pánico o Angustia (n)	http://www.geocities.com/HotSprings/6333/
NAMI: Spanish version (n)	http://www.nami.org/helpline/spanxiety.html
Trastornos de ansiedad: grupos de ayuda mútua (n)	http://teleline.terra.es/personal/ansietat/
Websites Canabis	Adreça URL
porros.8k.com	http://porros.8k.com/
Cancer	Adreça URL
Asociación Española Contra el Cáncer: Junta de Andalucía	http://www.c-andalucia.com/aecgranada
Centro de Desarrollo de la Persona	http://www.persona.cl/
Neuroblastoma infantil	http://www.neuroblastomainfantil.info/
Oncologia.com.ar	http://www.oncologia.org.ar/
Psicooncologia.org	http://psicooncologia.org/
Cancer Care (n)	http://www.cancercare.org/espanol/
Cancer Stop (n)	http://www.cancerstop.net/
Cancer.gov: sección en español (n)	http://www.cancer.gov/espanol
Liga Argentina contra el cancer (n)	http://www.lalcecosario.org.ar/
Presisar (n)	http://www.presisar.org/
Share (n)	http://www.sharecancersupport.org/latina.html
Websites Conaina	Adreça URL
alerta: cocaína (n)	http://www.nuestra-net.com/alerta-cocaina/
Websites depresion	Adreça URL
Ansiedad y depresión	http://www.ansiedadydepresion.com/
El sitio de la melancolía	http://herrerros.com.ar/melanco/index1.html

Foro de Discusión sobre Depresión y Tristeza	http://www.melodysoft.com/cgi-bin/foro.cgi?ID=FORODEPRESION
Websites diabetes	Adreça URL
Diabetes	http://eddie2.tripod.com.mx/Diabetes/
Diabetes y mas.com	http://www.diabetesymas.com/
Controla tu diabetes si... si puedes (n)	http://www.cop.es/colegiados/N
Croni Web (n)	http://www.croniweb.com/web/html/diabetes.asp
Diabetes on line (n)	http://www.diabetesonline.com.ar/
La diabetes (n)	http://www.ciudadfutura.com/diabetes/
Liga Europea de Diabéticos (n)	http://www.eurodile.org/index2.htm
Tengo diabetes: ¿Cómo debo comer? (n)	http://www.niddk.nih.gov/health/diabetes/pubs/nutritn/whe n/whenspan.htm
Websites Dolor cronico	Adreça URL
best doctors	http://www.bestdoctors.com/es/askadoctor/g/goldman/bgol dman_071000_q4.htm
Pagina medica	http://www.paginamedica.com/enfer.asp?02-06-22-fibro
Websites Embarazo	Adreça URL
abcpadres	http://www.abcpadres.com/salud/psicologia/
Baby Sitio	http://www.babysitio.com/
babyespana	http://www.babyespana.com/reference/welcome.shtml
clinica materno infantil	http://www.sermama.com.uy/
institut d'estudis de la sexualitat i la parella	http://personals.ip.ictonline.es/+iesp/esp/embarazo.htm
Juventud viva	http://www.juventudviva.gov.co/centrosprevencion.htm
mujer-maternidad	http://www.entelchile.net/secciones/mujer/metodos.htm
padresehijos	http://www.padresehijos.org/
planetamama	http://www.planetamama.com/
plazabebe	http://www.plazabebe.com/
Sección de Psicología de Familia Digital	http://www.familiadigital.com/show_res.asp?seccion=2&te ma=4
bbmundo (n)	http://www.bbmundo.com
mibebeyyo: psicología (n)	http://216.25.100.40/mibebeyyo/psicologia/
Websites Esquizofrenia	Adreça URL
Esquizfrenia.com. La mente dividida	http://www.esquizofrenica.com/
Psicobiología. Enfermedades del Cerebro y retos de la sociedad	http://es.geocities.com/psicobiologia/
Asociacion de Ayuda al Enfermo Psiquico (n)	http://www.arakis.es/~asodoa/webdoa.html
esquizo.com (n)	http://www.xarop.com/esquizo/
Hoja informativa sobre la esquizofrenia (n)	http://www.noah-health.org/spanish/illness/mentalhealth/cornell/conditions/ spschizo.html
Janssen-Cilag (n)	http://www.janssen-cilag.es/disease/detail.jhtml?itemName=schizophrenia&s=0
La enfermedad mental. Aspectos sociales y familiares (n)	http://usuarios.lycos.es/igonzal/

Schizoweb (n)	http://www.schizoweb.com/schizoweb/AccE.htm
Websites Estrés	Adreça URL
SEAS	http://www.ucm.es/info/seas/
La Crisis de Ansiedad, Pánico o Angustia (n)	http://geocities.com/HotSprings/6333/
NIMH (n)	http://http://www.nimh.nih.gov/publicat/spanishpub.cfm
Trastorno de Pánico (n)	http://www.mhsource.com/hy/s-panic.html
Websites Fobia	Adreça URL
Dr Fobia (n)	http://www.drfofia.com/
Websites Internet	Adreça URL
Adicción a Internet	http://relatividad.galeon.com/aficiones124965.html
Ciberadicción	http://www.lacasadejara.org/paginaweb/cyberadiccion.htm
Ciberadicción: ¿Una nueva ludopatía?	http://www.ull.es/departamentos/didinv/tecnologiaeducativa/doc
Monografía sobre adicción a internet	http://www.monografias.com/trabajos6/adin/adin.shtml
UOC: artículo sobre Internet y Psicología	http://www.uoc.edu/web/esp/art/uoc/gutierrez0302/gutierrez0302.html
Adictos a Internet (n)	http://www.adictosainternet.com/
Websites Intervenciones quirurgicas	Adreça URL
cirpedal.com.ar	http://www.cirpedal.com.ar/
Websites Ludopatía	Adreça URL
Azajer	http://www.azajer.com/
Juego patológico	http://www.juegopatologico.com/
Las ludopatías	http://www.cop.es/colegiados/M
Ludopatías	http://usuarios.lycos.es/ludopatias
¿Qué es la ludopatía?	http://www.comadrid.es/inforjovent/cridj/salud/ludopat.htm
Websites Obesidad	Adreça URL
nutrar: obesidad	http://www.nutrar.com/detalle.asp?ID=171
Websites Sexo	Adreça URL
Astursex	http://www.astursex.info/
Estudio sobre disfunciones sexuales	http://www.geocities.com/Athens/Olympus/5133/sexual.html
ABCsexologia (n)	http://www.abcsexologia.com/
adictos al amor y al sexo anomimo (n)	http://www.adictosalamorysexo.com/
Aprendo Sexo (n)	http://www.aprendosexo.com/
e-sexología (n)	http://www.e-sexologia.com
Información sexual para niños (n)	http://www.geocities.com/EnchantedForest/Tower/9221/principa.htm
Sexes (n)	http://www.sexes.com.ar/
Sexovida (n)	http://www.sexovida.com/
Sexuar (n)	http://www.sexuar.com/
Websites sida	Adreça URL
Apoyo Positivo	http://www.apoyopositivo.org/

Corporación Chile de Prevención de SIDA	http://www.sidaccion.cl/
CORPORACIÓN DE LUCHA CONTRA EL SIDA	http://www.clsida.org.co/
Servicio de Psicología de la Associació Catalana de l'Hemofília	http://www.hemofiliacat.org/espanol/publica/psicolog.htm
Sivida.org	http://www.sivida.org
Actúa (n)	http://interactua.net/
Asociación Unapro (n)	http://www.unapro.org/
Consultorio virtual de SIDA de Fundamind (n)	http://www.fundamind.org.ar/consultorio/index.asp
FAQ de Dental World (n)	http://www.gbsystems.com/sida.htm
FASE (n)	http://www.fase.es/
FIT (n)	http://www.fit.es/
Información sobre SIDA (n)	http://www.ctv.es/USERS/fpardo/home.html
OMSIDA (n)	http://usuarios.arsys.es/omsida/
SIDA-Studi (n)	http://www.intercom.es/sidastud/
Web de SIDA del Ministerio de Sanidad y Consumo (n)	http://www.msc.es/sida/
Websites Tabaco	Adreça URL
Número Especial Dedicado al Tabaco	http://members.christweb.com/sdamedina/tabaco/
www.tabaquismo.freehosting.net	http://www.tabaquismo.freehosting.net/PSICOLOGIA/PSICOLOGIA_del_tabaquismo.htm
EDUCACIÓN PARA LA SALUD : TABACO Y ALCOHOL (n)	http://thales.cica.es/rd/Recursos/rd98/Multidis/04/multidis-04.html
En compañía (n)	http://www.atenciontabaquismo.com/
Ideas para dejar de fumar (n)	http://usuarios.lycos.es/JCarlosG/
Ministerio de Sanidad y Consumo: tabaco (n)	http://www.msc.es/salud/epidemiologia/tabaco/tabaco.htm
Websites Videojuegos	Adreça URL
Psicopatología videojuegos	http://www.ub.es/personal/videoju.htm
¿A qué jugamos?	http://www.educa.aragob.es/cprcalat/injugamos.htm